

ΜΗΝΙΑΙΟ  
ΙΣΤΟΡΙΚΟ  
ΦΙΛΟΛΟ  
ΓΙΚΟ ΚΑΙ  
ΚΑΜΙΤΕΧΝ.



ΠΕΡΙΟΔΙ  
ΚΟ  
ΔΙΕΥΘΥΝΤ.  
ΜΑΡΙΕΤΤΑ  
ΜΙΝΩΤΟΥ

# ΙΟΝΙΟΣ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΣΤΗ ΖΑΚΥΘΟ

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ χαρά σου (ποίημα)	Κωστή Παλαμᾶ
Ἀπὸ τὴν ζωὴν τοῦ Βενιζέλου	Β. Βεκιαρέλλη
Παράφρασις Θουκυδίδου	Ἐλευθερίου Βενιζέλου
Τὸ δαχτυλίδι (ποίημα)	Μιχ. Ἀργυρόπουλου
Τετράστιχα	Σίμων Μενάρδου
Τὸ Ἴόνιο Θέατρο (Ἀντώνιος Μάτσεις)	Μ. Βάλσα
Ἡ Σταχτοπούτα (ποίημα)	Μάρκον Τσιριμώκου
Ἀπ' τὰ «Τραγούδια στὴν Ἀγάπην»	Ρίτας Μπούμη
Ὁ Σολωμός καὶ ἡ γλῶσσα μας (τέλος)	Ν. Β. Τωμαδάκι
Στὴ Μαριέττα Μινώτου (ποίημα Θεοδ. Βρίκου μετάφρ.)	Ἀναστ. Σκιαδαρέση
Τὸ Γαλλικὸ Ρομάντζο	Θράσου Καστανάκη
Υδάτινος Ἴσκιος (Henri de Régnier) μετάφρ.	Μιχ. Στασινόπουλου
Ἰντερμέτζο Χαΐνε (μετάφρ.)	Ἀναστ. Σκιαδαρέση
Ἡ Ἀγάπὴ τοῦ Μπραντὲς πρὸς τὴν Ἑλλάδα	Ν. Μουσοῦτση
Ἡ πρώτη Ἀγάπὴ (Leopardi) μετάφρ.	Μαριέττας Μινώτου
Μονοτονία (ποίημα)	Ἀπ. Μαγγανάρη
Λυρικά Ἀφισρώματα (Ταγόρ) μετάφρ.	Ἀναστ. Σκιαδαρέση
Τὸ μαῦρο ριζικὸ (Κρητικὴ Λαϊκὴ Παράδοξη)	Ἀγλαΐας Κυρμιζάκη
Δοξασίαι περὶ ψυχῆς στὴν Κεφαλλονιά	Εὐθ. Κουρούκλη
Τὰ προικιά τῆς Χρυσοχέρας (ποίημα)	Κώστα Δρακόπουλου
Τριολέττο	Μίμη Πομόνη
Σύγχρονη Γερμανικὴ Λογοτεχνία	Παύλου Φλώρου
Ζακυνθινὴ Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ	Διον. Παπαγιαννόπουλου
Ἴόνιος Βιβλιογραφία	»
Βιβλιοκρισίαι—Πνευματικὴ Ζωὴ—Ἐφημερίδες—Περιοδικὰ—Διάφορα.	»

Ἔτος Γ' 31-32-33—Ὀκτώβρ.-Νοέμβρ.-Δεκέμβρ. 1929—Τὸ τεῦχος Δρ. 5.

ΓΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ  
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΕΣΤΡΙΟΥ  
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ  
Α1.Σ3.Υ1.Φ2.0014

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ 'ΙΟΝΙΟΥ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑΣ,

\*  
Ετησία . . . . . Δραχ. 50  
Εξάμηνος . . . . . » 25  
Ετησία Εξωτερικού δολλάρια 2  
Εκδοση πολυτελείας τὸ διπλό.

Διευθύντρια: ΜΑΡΙΕΤΤΑ ΜΙΝΩΤΟΥ  
» συντάξας: ΡΙΤΑ ΜΠΟΥΜΗ

— Τυπώνεται στὴ Σῦρο —  
Εμβάσματα, συνεργασία καὶ ἄλλο σχετικὸ μὲ τὸ Περιοδικὸ στέλνεται στὴ Διεύθυνση: *Μαριέττα Μινώτου* Διευθύντριαν «'Ιονίου Ἀνθολογίας» Ζάκυνθον.

Ἐξεδόθησαν:

**ΖΑΚΥΘΙΝΑ ΑΓΡΟΛΟΥΟΥΔΑ**

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

**ΜΑΡΙΕΤΤΑΣ ΜΙΝΩΤΟΥ**

Βιβλιοπωλεῖον τῆς «Ἑστίας» Ἰω. Κολλάρου

Δραχμαὶ 20.

ΑΘΗΝΑΙ — Σταδίου 50.

**ΑΔΡΙΑΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ "ΠΥΡΟΣ ΖΩΗΣ,"**

Ἡ ἀρχαιότερα τῶν ἐν Ἑλλάδι ἐργαζομένων Ἑταιρειῶν

Ἰδρυθεῖσα τῷ 1863.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ: διὰ τὴν Ἑλλάδα Κρατίνου 5.

ΜΕ ΤΙΣ 50 ΔΡΑΧ. τῆς συνδρομῆς των λαβαίνουν οἱ συνδρομητὲς μας περισσότερον ἀπὸ 200 σελίδες τῆς «Ἀνθολογίας», καὶ τὸ πολυτελέστατον λεύκωμα τῆς Ζακύνθου. Ἀποστείλατε οἱ καθυστεροῦντες τὶς συνδρομὰς σας. — Ἀνανεώσατέ τις. — Γράψατε καὶ ἄλλους συνδρομητὲς.

Ἡ «**ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ**», πωλιέται σὲ ὅλα τὰ Βιβλιοπωλεῖα Ἀθηνῶν, ἰδίως στοῦ Κολλάρου (Σταδίου 50) καὶ Γ. Καλέργη (Πανεπιστημίου 22Α) ὅπου οἱ θέλοντες μποροῦν νὰ γράφονται καὶ συνδρομητὲς.

ΠΡΟΣΕΧΩΣ

**ΠΟΙΗΜΑΤΑ:** Μαυρίνη, Ἀργυρόπουλου, Πετρίδη, Πομόνη, μετάφραση τοῦ Schiller ἀπὸ ἐπιφανῆ διανοούμενο τὸν Ὁρίωνα.

**ΛΡΘΡΑ:** Ράδου, Καμπούρογλου, Λαμπελέτ, Ζέγγελη, Μπεκέ, Τζαννετάτου, μεταφράσεις ἀρχαίων Ἑλλήνων ποιητῶν ἀπὸ τὸν G. Surra, ἄρθρα τοῦ διασήμου Ἰταλοῦ ποιητῆ καὶ κριτικοῦ Liparini, ἐπιστολὴ τοῦ Καποδίστρια ἀπὸ τὸν Frank Choisy.

**ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΕΙΣ** γιὰ τὴ διεθνή πνευματικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ κίνησιν ἀπὸ ἐπιφανεῖς συγγραφεῖς.



ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ "ΠΕΡΑΣΜΑΤΑ & ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ,"

**Ἡ ΧΑΡΑ ΣΟΥ**

Ἡ χαρά σου εἶνε χαρά μου.

ΚΑΝΔΙΑΝΟΣ ΡΩΜΑΣ (Ἀνθη).

Νὰ ξέρω πὼς εὐφραίνει σε μιὰ σκέψη  
σὰν ξεδίψασμα, νὰ γνωρίζω πὼς  
κάπου προσφέρεται σου ἕνας καρπὸς  
ποῦ μιὰ πείνα θὰ σοῦ τὴ γλυκοθρέψη,  
τίποτ' ἄλλο δὲ θάθελε ἢ καρδιά μου.

Ἡ χαρά σου εἶναι χαρά μου.

Νὰ αἰσθάνομαι ἄλλοῦ κάπου, καὶ μακριά μου,  
στοῦ κορμὶ σου ἢ ψυχῇ πὼς λαχταρεῖ  
σὰν τὴ νυφούλα ποῦ πρωτοφορεῖ  
τὸν ἄσπρα πέπλο ὄνειρεμένου γάμου,  
(νὰ ζῶ μονάχα κάτου ἀπ' τὴ ματιά σου.)

Εἶναι χαρά μου ἢ χαρά σου.

Νὰ βλέπω πλάϊ μου πὼς ἀνθίζεις, κρίνο,  
πλάϊ μου πὼς ξανασαίνεις κι ἂν πονῆς,  
λίγο νερὸ στὴ ρίζα σου ποῦ χύνω  
πὼς δὲ στοῦ δίνει σὰν ἐμὲ κανεῖς,  
ἢ μοῖρά μου καλὴ σὰν τὴν κυρά μου.

Ἡ χαρά σου εἶναι χαρά μου.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΥ  
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ  
ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΗΟΝ

Ῥοδοξημερωμοῦ δειλὸ φίλιν  
 στὸ θαμπὰ νυχτοφώτιστο ἐρμολκλήσι,  
 ἀπ' τοῦ ἔρωτα πιὸ λίγο τὸ μεθύσι,  
 ἀπ' τὴν ἀπλὴν ἀγάπην πιὸ πολὺ  
 τὸ πού με πάει στ' ἀχνάρια τὰ δικά σου.

Εἶναι χαρὰ μου ἢ χαρὰ σου.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

## Β. ΒΕΚΙΑΡΕΛΛΗ

### ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ

Θὰ ἔχουν περάσῃ πενήντα πέντε, ἴσως καὶ περισσότερα χρόνια, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποὺ σ' ἓνα μικρὸ χωριό, τοὺς Λάκκους τῆς σκλάβας τότε Κρήτης ἓνα μικρὸ παιδί ἐπεβάλλετο εἰς τοὺς συνομηλίκους του μετὰ τὴν ζωηρότητά του καὶ τὴν διανοητικὴν του ὑπεροχὴν. Ἦτο ὁ πρῶτος εἰς τὰ μαθήματα καὶ ἤρχετο πρῶτος καὶ εἰς τοὺς ἀγῶνας ποὺ ἐγένοντο μεταξὺ τῶν συνομηλίκων του. Ὅταν ἐμεγάλωσε ἐπῆγε εἰς τὸ Γυμνάσιον τῆς Σύρου, ὅπου ἡ ἐπίδοσίς του εἰς ὅλα τὰ μαθήματα ἦτο ἐξαιρετικὴ. Ἡ εὐφυΐα του εἶχε προκαλέσει τόσῃ ἐντύπωσιν, ὥστε μίαν φορὰν εἰς τὰς ἐξετάσεις ὁ γυμνασιάρχης ἀνῆγγειλε τὴν ἐμφάνισίν του μετὰ τὰς λέξεις αὐτάς:

— Τώρα, Κύριοι, ἐτοιμασθῆτε νὰ δῆτε ἓνα φαινόμενον, τὸν μαθητὴν *Ἐλευθέριον Βενιζέλον* ἀπὸ τὴν Κρήτην.

Ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος ἦτο δεκαοκταετὴς μόλις φοιτητὴς, εἰς τὰς Ἀθήνας, ὅταν ἐπέρασεν ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν πρωτεύουσάν, τὴν μικροσκοπικὴν Ἀθήναν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, καὶ κατέλυσεν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τῆς «Μεγάλης Βρετανίας» ὁ Ἀγγλος ὑπουργὸς Τσάμπερλαιν, πατέρας τοῦ σημερινοῦ σὲρ Ὡστεν Τσάμπερλαιν. Ὁ νεαρὸς Βενιζέλος, ἐπὶ κεφαλῆς Ἐπιτροπῆς Κρητῶν φοιτητῶν, μετέβη διὰ ν' ἀναπτύξῃ εἰς τὸν μέγαν Βρεττανὸν τὰ δίκαια τῆς Κρήτης. Τὰ γαλλικά του ἦσαν τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὀλίγα καὶ διὰ τοῦτο ἐχρησιμοποίησε διερμηνέα. Ἐπίσης δὲ καὶ στενογράφων, ὁ ὁποῖος ἐκράτησε πρακτικὰ τῆς διεξαχθεῖσης συνομιλίας. Εἰς τὸν γηραιὸν Ἀγγλον εὐπατρίδην ἐπροξένησεν ἐξαιρετικὴν ἐντύπωσιν ἡ ἐπιδηλικότης τοῦ νεαρωτάτου Κρητὸς φοιτητοῦ καὶ ὁ τρόπος μετὰ τὸν ὁποῖον ἀνέπτυξε τοὺς ἀγῶνας τῆς Κρήτης, τὴν τυραννίαν τῶν Τούρκων καὶ τὰ δίκαια τοῦ Κρητικοῦ Λαοῦ. Ὅταν, τὴν ἐπομένην, ὁ τότε διοικητὴς τῆς Ἰονικῆς Τραπεζῆς Δεικτᾶκης, Κρῆς ἐπίσης, μετέβη ὅπως ἐπισκεφθῇ τὸν Τσάμπερλαιν καὶ ὑπὸ τὴν ιδιότητά του ὡς Κρητὸς τοῦ ἀνέπτυξε τὰ δίκαια τῆς Μεγαλονήσου, ἤκουσε τὴν ἐξῆς ἀπόστολον ἀπάντησιν:

— Αὐτὰ ποὺ μοῦ λέτε τὰ γνωρίζω κι' ἐγώ. Καὶ σὰς λέγω μετὰ τὴν σειράν μου ὅτι τὸ Κρητικὸν ζήτημα δὲν πρόκειται νὰ τὸ λύσῃ ἡ Ἀγγλία,

οὔτε ἡ Ἑλλάς, οὔτε καμμιά ἄλλη Δύναμις, ἀλλὰ ἓνας νεαρὸς φοιτητὴς συμπατριώτης σας, ποὺ ἐγνώρισα χθές, κάποιος Ἐλευθέριος Βενιζέλος.

Ἡ ἀπάντησις αὐτῇ, προφητεία ὅπως ἀπεδείχθη ἐκ τῶν ὑστέρων, τοῦ Τσάμπερλαιν πρὸς τὸν Δεικτᾶκην, ἐδημοσιεύθη τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, πρὸ πενήντα ἐπάνω — κάτω χρόνων εἰς τὴν «Ἐφημερίδα» τῆς ὁποίας τὸ φύλλον εἰμπορεῖ νὰ ἴδῃ καὶ σήμερα ὁποῖος θέλει.

Εὐρίσκομεν τώρα τὸν Βενιζέλον ἐπαναστάτην εἰς τὰ 1897 ὀλίγον καιρὸν πρὸ τῆς ἀποδόσεως τοῦ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Τιμολέοντα Βάσσον σώματος εἰς τὴν Κρήτην. Ἡ δρᾶσίς του εἶχεν ἀρχίσει πολὺ ἐνωρίτερα καὶ εἶνε γνωστὸν ὅτι ἦτο εἴκοσι καὶ ἐνὸς μόλις ἐτῶν ὅταν ἐξελέγη διὰ πρῶτην φορὰν βουλευτὴς. Εἰς τὰ 1897, λοιπόν, κατάρθρωσε μετὰ τὴν βοήθειαν τοῦ θαλασσολόκου Κουρκούτη, νὰ διέλθῃ ἀπαρατήρητος διὰ μέσου τῶν Εὐρωπαϊκῶν πολεμικῶν, ν' ἀνέλθῃ ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς ναυαρχίδος «Υδρα» καὶ νὰ παρκαλέσῃ ἀπὸ τὸν ναύαρχον Ράινεκ τὰ δύο κανονάκια τὰ ὁποῖα ἐστήθησαν εἰς τὸν λόφον τοῦ Προφήτου Ἡλίας εἰς τὸ Ἀκρωτήρι.

Ἔως ὅτου καταβιβάσθουν τὰ δύο μικρὰ κανόνια εἰς τὴν ψαρόβαρκα τοῦ Κουρκούτη, ὁ Ράινεκ καὶ ὁ Βενιζέλος ἐξηκολούθησαν νὰ συνομιλοῦν καὶ ὁ ναύαρχος δὲν ἀπέκρυψεν εἰς τὸν ἀρχηγὸν τῶν Ἐπαναστατῶν ὅτι ἦτο πολὺ στενοχωρημένος διότι μόλις πρὸ ὀλίγου εἶχε λάβῃ «νόταν» τοῦ ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Εὐρωπαϊκῶν πολεμικῶν Ἰταλοῦ ναυάρχου Καννεδάρο ἐπιτάσσοντος εἰς τὸν Ἑλληνικὸν στόλον ὅπως ἐντὸς τακτικῆς προθεσμίας ἐγκαταλείψῃ τὰ Κρητικὰ ὕδατα.

— Μοῦ ἐπιτρέπετε νὰ ἰδῶ τὴν νόταν; ἠρώτησεν ὁ Βενιζέλος.

Ὁ Ράινεκ τοῦ τὴν ἐπέδειξεν. Ὁ ἐπαναστάτης τοῦ Ἀκρωτηρίου τὴν ἀνέγνωσε προσεκτικὰ, ἐσκέφθη ὀλίγον καὶ ἔπειτα πάλιν ἠρώτησε:

— Μοῦ ἐπιτρέπετε νὰ σὰς κάμω ἓνα σχέδιον ἀπαντήσεως;

Ὁ ναύαρχος τὸ ἐπέτρεψε καὶ ὁ Βενιζέλος συνέταξε μίαν ἀπάντησιν εἰς τὴν ὁποίαν μετὰ μεγάλην διπλωματικὴν εὐστροφίαν ὑπεδείκνυνεν ὅτι τὰ δικαιώματα τοῦ Ἰταλοῦ ναυάρχου δὲν ἔφθανον μέχρι τοῦ νὰ ἐπιδίδῃ τηλεσίγραφα εἰς τὸν Ἑλληνικὸν στόλον. Ὁ Ράινεκ ἀντέγραψε τὸ ἔγγραφον τὸ συνταχθὲν ὑπὸ τοῦ Βενιζέλου καὶ τὸ ἔστειλεν εἰς τὸν Καννεδάρο, ὁ ὁποῖος μόλις τὸ ἐδιάβασε περιέπεσεν εἰς μεγάλην ἀμηχανίαν καὶ ἐπὶ ἀρκετὰς ἡμέρας ἐπροσπαθοῦσε νὰ μάθῃ «ποῖος διάβολος τὸ εἶχε συντάξει διότι εἶνε ἀδύνατον ἓνας ναύαρχος νὰ συντάσῃ τέτοια ἔγγραφα». Τέλος ἔμαθεν ὅτι τὸ εἶχε συντάξει ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος ὁ ὁποῖος καὶ ἀνῆλθεν, ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγας ἀκόμη ἡμέρας, εἰς τὴν Ἰταλικὴν ναυαρχίδα. Εἶνε πασίγνωστον ὅτι ἐζήτησεν «Ἐνωσιν ἢ Θάνατον». Καὶ εἶνε πολὺ γνωστὴ ἡ ἀπάντησις τοῦ Καννεδάρο! «Λυποῦμαι, ποῦ δὲν εἰμπορῶ νὰ σὰς δώσω οὔτε τὸ ἓνα οὔτε τὸ ἄλλο». Εἶνε ὁμοῦ ὀλιγώτερον γνωστὰ κατὰ ἄλλα λόγια τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν ἡνωμένων εὐρωπαϊκῶν στόλων πρὸς τὸν ἐπαναστάτην τοῦ Ἀκρωτηρίου, τὰ λόγια αὐτά:

— Μοῦ κακοφαίνεται κ. Βενιζέλε ποῦ ἀναγκάζομαι νὰ σᾶς ὁμιλήσω κρατώντας τὸ σπαθὶ στὸ χέρι. Μοῦ τὸ ἐπιβάλλουν, ἀτυχῶς, αἱ διαταγαὶ τὰς ὁποίας ἔχω λάβει. Μοῦ κακοφαίνεται περισσότερο διότι ἐν τῷ προσώπῳ μου ἔχετε ἕνα εἰλικρινῆ καὶ ἐνθερμον θαυμαστὴν σας.

“Ὅλα αὐτὰ δὲ ναύαρχος Καννεβάρο τὰ ἐνεθυμεῖτο μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ καὶ τὰ ὑπενθύμισεν αὐτὸς πρῶτος εἰς τὸν κ. Βενιζέλον κατὰ τὴν συνάντησίν των, εἰς τὴν Ρώμην, τὸν Νοέμβριον τοῦ 1919.

Γιὰ τὴν Κρητικὴ Πολιτεία συνειθίζε νὰ λέγῃ:

— Δὲν πρέπει νὰ παραδώσουμε στὴν Μητέρα μιὰ Κόρη κουρελιασμένη καὶ «Κατοιβέλλα» ἀλλὰ μιὰ Κόρη ὡμορφοστολισμένη μετὰ τῆς τὰς «προικιάς». Ἡ Κρητικὴ Πολιτεία πρέπει νὰ εἶνε καθ’ ὅλα ἀρτία. Καὶ τὴν στιγμὴν ποῦ θὰ ἐνωθῇ ἡ Κρήτη μετὰ τὴν Ἑλλάδα πρέπει ὅχι μόνον νὰ μὴ ὑστερῇ εἰς τίποτε, ἀλλὰ νὰ ἔχῃ καὶ νὰ προσφέρῃ.

Καὶ ἔτσι ἀκριδῶς ἔγινε.

Μερικὰ χρόνια πρὸ τοῦ πολέμου—ἀφηγεῖται ὁ κ. Οὐίλλιαμ Μαρτέν— ἕνας Ἀγγλος διπλωμάτης, εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἠρώτησεν ἕνα φίλον τοῦ ποῖος ἦτο ὁ μεγαλύτερος σύγχρονος πολιτικός. Ὁ φίλος τοῦ ἀνέφερε τὰ ὀνόματα μερικῶν πολιτικῶν οἱ ὅποιοι εἶχαν φήμην ἐκτὸς τῆς πατρίδος των—τοῦ Πουανκαρέ, τοῦ Γκρέυ—ἀλλ’ ὁ Ἀγγλος διπλωμάτης δὲν ἦτο σύμφωνος. Τέλος ὁμίλησεν ὁ ἴδιος διὰ κάποιον τὸν ὅποιον ἐθεωροῦσε ὡς τὸν μεγαλύτερον πολιτικὸν τῆς ἐποχῆς του.

— Εἶπε ἕνας νέος ἄνθρωπος. Ζῇ εἰς τὴν Κρήτην. Ἀλλὰ δὲν εἰμπορῶ νὰ θυμηθῶ τὸ ὄνομά του.

“Ἔτσι, εἰς τὰς διαφόρους Καγκελαρίας, εἶχεν ἀρχίσει νὰ κυκλοφορῇ ἡ φήμη ὅτι κάπου εἰς τὰς χώρας τῆς Μεσημβρίας ὑπῆρχεν ἕνας ἄνθρωπος μετὰ τὴν πολιτικὴν φρόνησιν ἐνὸς Περικλέους καὶ τὴν ριτορικὴν δύναμιν ἐνὸς Δημοσθένους. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἦτο τίμιος, ἦτο αἰσιόδοξος καὶ ἦτο φιλελεύθερος. Ἐὰν κατῴρθωσεν νὰ μεταβάλῃ εἰς πραγματικότητα τὴν «Μεγάλην Ἰδέαν» τοῦτο ὀφείλεται πρωτίστως εἰς τὴν θερμὴν πίστιν μετὰ τὴν ὁποίαν δραματίζετο τὴν μεγέθυνσιν τῆς πατρίδος του.

Θυμοῦμαι τὴν διέλευσιν τοῦ Ἑλευθερίου Βενιζέλου ἀπὸ τὴν Ρώμην, τὸν Νοέμβριον τοῦ 1916, ὅταν τὸν ὑπεδέχθη εἰς τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν ὁ Κάρολος Σφόρτσα καὶ ὁ πρωθυπουργὸς τῆς Ἰταλίας Φραγκίσκος Ξαβέριος Νίττι τοῦ ἀπένειμεν ἐξαιρετικὰς τιμὰς.

Εἶχα τὴν εὐτυχίαν νὰ τὸν παρακολουθῶ κατόπιν, ὡς ἀπεσταλμένος τοῦ «Ἑλευθερίου Τύπου» εἰς ὅλας τὰς πόλεις ὅπου συνήρχετο διαδοχικῶς ἡ Διάσκεψις διὰ τὴν Εἰρήνην. Τὸν εἶδα ἀπὸ πολὺ κοντὰ ν’ ἀγωνίζεται εἰς τὸ Παρίσι, νὰ θριαμβεύῃ εἰς τὸ Λονδίνον, νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς Ἑλλάδος τῶν πέντε θαλασσῶν εἰς τὸ Σάν Ρέμο. Ἠκολούθησα ἀκόμη τὸν Βενιζέλον εἰς τὸ Χάιμ, εἰς τὴν Βουλώνην καὶ εἰς τὸ Σπᾶ,

τὸν εἶδα νὰ ὑπογράψῃ τὴν συνθήκην τῶν Σεβρῶν—τί ἀλησμόνητες οἱ στιγμῆς ἐκεῖνες γιὰ ὅσους Ἕλληνας τὶς ἔζησαν—τόν εἶδα ἔπειτα ἀπὸ μερικὰς ἡμέρας ξαπλωμένο σ’ ἕνα ξύλινο πάγκο τοῦ Παρισινοῦ σταθμοῦ τῆς Λυὼν μετὰ τὶς σφαῖρες μέσα στὸ κορμί του... Τὸν εἶδα νὰ ξαναπερνᾷ ἀπὸ τὴν Ρώμην, ἡγηγμένος τῶν ἐκλογῶν τοῦ Νοεμβρίου τοῦ 1920. Τὸν παρακολούθησα εἰς τὴν Λωζάννην εἰς τὰ 1922—1923, εἶδα ἀπὸ κοντὰ τὸν ἀγῶνα τοῦ καὶ τὴν ἀγωνίαν του, ἤμουν παρὼν ὅταν ὑπέγραψε τὴν συνθήκην τῆς εἰρήνης μετὰ τὸν Ἰσμέτ πασσᾶν.

Τὸν ἐπεσκέφθην ἀργότερα στὸ σπίτι τοῦ τῆς Ρῦ Μπωζόν, στὸ Παρίσι.

Τὸν ἐπεσκέφθησαν καὶ ἄλλοι πολλοὶ Ἕλληνες. Ποῖος ἀπ’ αὐτοὺς δὲν θυμᾶται τὸ κιώτιον μετὰ τὰ χειρόγραφα τῆς μεταφράσεως τοῦ Θουκυδίδου ποῦ κάποτε εἶχε τοποθετηθῇ εἰς τὸν διάδρομον τοῦ σπιτιοῦ; Ἐνα μέρος τῆς ἐργασίας ἐκείνης τοῦ Ἑλευθερίου Βενιζέλου ἔρχεται σήμερα εἰς τὸ φῶς ἀπὸ τῶν σελίδων τῆς «Ἰονίου Ἀνθολογίας». Εἰς τὶς δύσκολες στιγμῆς ποῦ περνοῦμε σήμερα ὁ Ἑλευθέριος Βενιζέλος δικαιούται νὰ εἰπῇ—καὶ τὸ ἔχει ἤδη εἰπεῖ, μετὰ διαφορετικὰ λόγια—ὅτι ὁ Περικλῆς εἰς τοὺς Ἀθηναίους εἰς τὰς παραμονὰς τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου: «Μᾶλλον φοβοῦμαι τὰς οἰκείας ἡμῶν ἁμαρτίας ἢ τὰς τῶν ἐναντίων διανοίας».

B. BEKIAPEΛΛΗΣ

## ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ

### ΠΑΡΑΦΡΑΣΙΣ ΘΟΥΚΥΔΙΔΟΥ

8. Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν Πελοποννησίων ἀπὸ τὴν Ἀττικὴν, οἱ Σπαρτιάται οἱ ἴδιοι μετὰ τοὺς πλησιεστέρους ἀπὸ τοὺς περιοίκους ἔσπευσαν εὐθὺς διὰ νὰ ἐλευθερώσουν τὴν Πύλον. Οἱ ἐπίλοιποι δὲ Λακεδαιμόνιοι, ἐπειδὴ, μόλις πρὸ μικροῦ εἶχαν ἐπιστρέψει ἀπὸ ἄλλην ἐκστρατείαν, ἐξεκίνησαν ἀργότερα. Ἔστειλαν ἐπίσης ὁδηγίους εἰς ὅλην τὴν Πελοπόννησον, διὰ νὰ στείλουν ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον ἐπικουρίας εἰς τὴν Πύλον καὶ συγχρόνως ἐπροσκάλεσαν τὴν μοῖραν τῶν ἐξήντα πλοίων ποῦ ἦσαν εἰς τὴν Κέρκυραν. Τὰ πλοῖα αὐτά, ἀφοῦ ἐμεταφέρθησαν συρόμενα διὰ τοῦ ἰσμοῦ τῆς Λευκάδος καὶ διέφυγαν τὴν προσοχὴν τῆς μοῖρας τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στόλου ποῦ εἶχε φθάσει εἰς τὴν Ζάκυνθον, κατέπλευσαν εἰς τὴν Πύλον, ὅπου εἶχεν ἤδη συγκεντρωθεῖ καὶ ὁ στρατὸς τῆς ξηρᾶς. Ἀλλ’ ὁ Δημοσθένης ἐπρόφρασε, πρὶν ἀκόμα καταπλεύσῃ ἡ Πελοποννησιακὴ μοῖρα τοῦ στόλου νὰ στείλῃ ἀσφαλῶς δύο πλοῖα εἰς Ζάκυνθον διὰ νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν εὐσυνέδοντα καὶ τὴν μοῖραν τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στόλου ὅτι πρέπει νὰ ἔλθῃ κατεπειγόντως διότι ἡ Πύλος ἐκινδύνευε.

4 Ἀλλ’ ἐνῶ ἡ ἐπὶ τὴν Πύλον ἐπλεον ἐσπευσμένως εἰς βοήθειαν τοῦ

Δημοσθένη σύμφωνα με την πρόσκλησίν του οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐτοιμάζοντο νὰ ἐπιτεθοῦν ἐναντίον τοῦ τείχους ἀπὸ ξηρᾶς συγχρόνως καὶ ἀπὸ θαλάσσης, διότι ἤλπιζαν νὰ κυριεύσουν εὐκόλως ὁχύρωμα τὸ ὁποῖον εἶχε κατασκευασθῇ ἐσπευσμένως καὶ εἶχεν ὀλιγάριθμον φρουράν. Ἐπειδὴ ὁμως ἐπερίμεναν ὅτι καὶ ἡ μοῖρα τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στόλου θὰ φθάσῃ ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον πρὸς βοήθειαν τῆς Πύλου, ἐσχεδίαζαν νὰ φράξουν τὰ στόμια τοῦ λιμένος, διὰ νὰ μὴν εἰμπορέσουν νὰ τὸν καταστήσουν ὁρμητήριόν της εἰς περίστασιν ποῦ δὲν κατ'ὀρθοναν τυχὸν νὰ καταλάβουν 6 τὴν Πύλον πρὸ τοῦ κατάπλου της. Τὸ φράξιμον τῶν στομιῶν ἦτον εὐκόλον διότι ἡ νῆσος Σφακτηρία, ἡ ὁποία ἐκτείνεται κατὰ μῆκος τῆς ἀκτῆς καὶ πολὺ πλησίον της, καθιστᾷ ὄχι μόνον τὸν λιμένα ἀσφαλῆ, ἀλλὰ καὶ τὰ στόμιά του στενά. Ἀπὸ τὸ ἓνα στόμιον, τὸ ἀπέναντι τῆς Πύλου καὶ τοῦ Ἀθηναϊκοῦ ὁχυρώματος, δύο μόνον πλοῖα εἰμποροῦν νὰ περάσουν συγχρόνως, ἐνῶ ἀπὸ τὸ δεύτερον, τὸ ἀπέναντι τοῦ ἄλλου μέρους τῆς ξηρᾶς, ὁκτὼ ἢ ἐννέα. Ἦτο πρὸς τούτοις σκεπασμένη ἀπὸ δάσος καὶ καθ' ὃ ἀκατοίκητη δὲν εἶχε δρόμους. Τὸ μᾶκρος της εἶνε ὡς δέκα 7 πέντε στάδια ἐπάνω κάτω. Οἱ Λακεδαιμόνιοι λοιπὸν ἐσχεδίαζαν νὰ κλείσουν τὰ στόμια με πλοῖα κολλητὰ τὸ ἓνα με τὸ ἄλλο, καὶ με τὶς πρῶρες διευθυνόμενες πρὸς τὴν θάλασσαν. Ἐπειδὴ ἔξ ἄλλου ἐφοβοῦντο μήπως ἡ Σφακτηρία χρησιμοποιοιθῇ ἐναντίον των ὡς ὁρμητήριον διὰ τὶς ἐχθροπραξίες, ἀπεβίβασαν ἐκεῖ μερικοὺς ὀπλίτας καὶ ἐτοποθέτησαν συγχρόνως 8 ἄλλους κατὰ μῆκος τῆς ἀπέναντι ἀκτῆς. Διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐλογάριαζαν ὅτι καὶ ἡ νῆσος θὰ ἦταν ἀπρόσιτη εἰς τοὺς Ἀθηναίους καὶ ἡ ξηρά, ἡ ὁποία ἄλλωστε δὲν ἔχει μέρος ποῦ νὰ εἰμπορεῖ κανεὶς ν' ἀποβιβασθῇ. Καθόσον, ἐκτὸς τοῦ στομίου τοῦ λιμένος, τὰ παράλια τῆς ἰδίας τῆς Πύλου πρὸς τὸ μέρος τοῦ πελάγους εἶνε ἀλίμενα καὶ δὲν θὰ εἶχαν ποῦ νὰ ἐγκαταστήσουν ὁρμητήριον διὰ νὰ βοηθήσουν τοὺς ἰδικούς των. Ἐπομένως οἱ Λακεδαιμόνιοι χωρὶς νὰ ἐκτεθοῦν εἰς τὸν κίνδυνον ναυμαχίας, θὰ κατ'ὀρθοναν πιθανῶς νὰ ἐκπολιορκήσουν τὴν θέσιν ἡ ὁποία εἶχε καταληφθῇ με ἀνεπαρκῆ προετοιμασίας καὶ ἐστερεῖτο τροφίμα. Εὐθὺς τῶνόντι ὡς κατέληξαν εἰς τὰ συμπεράσματα αὐτὰ ἀπεβίβασαν εἰς τὴν νῆσον τοὺς ὀπλίτας, πληρώσαντες αὐτοὺς ἀπὸ ὅλους τοὺς λόχους. Οἱ ὀπλίται αὐτοὶ ἄλλασαν ἐκ περιτροπῆς. Ἀλλ' οἱ τελευταῖοι ἀποβιβασθέντες, οἱ ὁποῖοι καὶ ἀπεκλείσθησαν ἐκεῖ ἦσαν τετρακόσιοι εἴκοσι, καὶ χωριστὰ οἱ Εὐλωτες ὑπηρεταὶ των. Ἀρχηγός των ἦτον ὁ Ἐπιτάδας, υἱὸς τοῦ Μολόβρου.

9. Ὁ Δημοσθένης βλέπων ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐτοιμάζοντο νὰ ἐπιτεθοῦν διὰ ξηρᾶς συγχρόνως καὶ διὰ θαλάσσης, παρεσκευάζετο καὶ αὐτός. Ἔσυρε τὰ τρία πλοῖα ποῦ τοῦ ἔμεναν κάτω ἀπὸ τὸ ὁχύρωμα καὶ τὰ περιέλαβεν εἰς αὐτὸ διὰ χαρακώματος. Ἐπῆρε τοὺς ναῦτας ἀπὸ τὰ πλοῖα καὶ τοὺς ὥπλισε με ἀσπίδες κατωτέρας ποιότητος, τὶς περισσότερες κατασκευασμένες ἀπὸ πλεγμένους κλάδους λυγαριᾶς· διότι εἰς τὸν ἀκατοίκητον δὲν ἦτο δυνατόν νὰ προμηθευθοῦν ὅπλα καὶ τὶς ἀσπίδες ἀκόμη αὐτὰς

ἐπῆραν ἀπὸ δύο πειρατικά πλοῖα τὸ ἓνα με τρία κουπιά καὶ τὸ ἄλλο ἐλαφρὸν ἀκάτιον τὰ ὁποῖα ἀνῆκαν εἰς τοὺς Μεσσηνίους ποῦ ἔφθασαν τὸσον ἐπὶκαιρα καὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐσυγκεντρώθηκαν σαράντα περίπου ὀπλίται, τοὺς ὁποίους ὁ Δημοσθένης ἐχρησιμοποίησε μαζὺ με τοὺς ἄλλους 2 ποῦ εἶχε. Ἐτοποθέτησεν ἀπολύτως τοὺς περισσότερους στρατιώτας του, ὀπλίτας καὶ ἐλαφρῶς ὥπλισμένους εἰς τὸ ἀπέναντι τῆς στερεᾶς μέρους τοῦ ὁχυρώματος τὸ ὁποῖον ἦτον ἰσχυρότερον καὶ καλλίτερα ὁχυρωμένον καὶ τοὺς διέταξεν ν' ἀποκρούσουν τὸν στρατὸν τῆς ξηρᾶς, ἐὰν τοὺς ἐπιτεθῇ, ὁ ἴδιος ἔξ ἄλλου ἐδιάλεξε ἀπὸ ὅλον τὸν στρατὸν ἐξήντα ὀπλίτας καὶ ὀλίγους τοξότας με τοὺς ὁποίους ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ τεῖχος πρὸς τὴν θάλασσαν, εἰς μέρους ὅπου πρὸ πάντων ὑπέθετεν ὅτι ὁ ἐχθρὸς θὰ ἐπιχειροῦσιν ἀπόβασιν. Τὸ μέρος αὐτὸ ἦτον ἀληθῶς δύσβατον καὶ πετρώδες καὶ ἀνοικτὸν πρὸς τὸ πέλαγος, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ ὁχύρωμά των ἦτον πρὸς τὸ ἴδιον μέρος πολὺ ἀδύνατον ἐπίστευεν ὅτι οἱ Πελοποννήσιοι θὰ παρασυρθοῦν νὰ ἐπιχειρήσουν ἐκεῖ τὴν ἀπόβασιν. Διότι οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ δὲν ἐπίστευαν ποτὲ 3 ὅτι θὰ νικηθοῦν κατὰ θάλασσαν δὲν ὁχύρωσαν δυνατὰ τὸ μέρος τοῦτο, καὶ ὁ Δημοσθένης ἀντελαμβάνετο ὅτι ἂν οἱ Λακεδαιμόνιοι κατ'ὀρθοναν ν' ἀποβιβασθοῦν ἐκεῖ διὰ τῆς βίας θὰ τοὺς ἦτο εὐκόλον νὰ κυριεύσουν 4 τὸ ὁχύρωμα. Εἰς τὸ μέρος λοιπὸν αὐτὸ ἐπροχώρησε ὅσον μπορούσε πλησιέστερα πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ παρέταξε τοὺς ὀπλίτας του διὰ νὰ ἐμποδίσῃ, εἰ δυνατόν, τὴν ἀπόβασιν. Καὶ διὰ νὰ ἐξυψώσῃ τὸ φρόνημά των τοὺς ἀπηνύθυνε τοὺς ἐπομένους προτρεπτικούς λόγους.

10. «Εἰς ἐσᾶς ἀπευθύνομαι στρατιῶται, ὅσοι ἀποφασίσετε νὰ συμμερισθῇτε μαζὺ μου τὸν κίνδυνον αὐτόν. Εἰς περίστασιν τόσο κρίσιμην, καθὼς ἡ παρούσα, κανεὶς ἀπὸ σᾶς ἂς μὴ θελήσῃ νὰ κάμῃ τὸν ἑξυπνον ὑπολογίζων με ἀκρίβειαν ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ κινδύνου ποῦ μᾶς περιτοιχίζει. Ὅφειλε τοῦναντίον καθένας, γεμάτος ἀπὸ ἐλπίδα, καὶ θέτων κατὰ μέρος κάθε ἐνδοιασμὸν ν' ἀντιμετωπίσῃ τὸν ἐχθρόν, με τὴν πεποίθησιν ὅτι θὰ ἐξέλθῃ θριαμβεύων καὶ ἀπὸ τοὺς κινδύνους αὐτοὺς. Διότι εἰς περιστάσεις καθὼς ἡ παρούσα ὅπου δὲν ἐπιτρέπεται ἐκλογὴ, κάθε ὑπολογισμὸς εἶναι μάταιος, καὶ ἐκεῖνο ποῦ χρειάζεται πρὸ πάντων εἶναι 2 ἡ ταχίστη ἀντιμετώπισις τοῦ κινδύνου. Ἀλλ' ἐγὼ βλέπω ὅτι οἱ περισσότερες πιθανότητες εἶναι με τὸ μέρος μας ἐὰν μόνον ἀποφασίσωμεν νὰ σταθοῦμεν ἀκλόνητοι, καὶ νὰ μὴ θυσιάσωμεν τὰ πλεονεκτήματα ποῦ ἔχομεν, 3 καταπληττόμενοι ἀπὸ τὴν ἀριθμητικὴν τοῦ ἐχθροῦ ὑπεροχὴν. Διότι καὶ τὸ δυσπρόσιτον τῆς θέσεως νομίζω ὅτι εἶναι εἰς ὄφελός μας, καθόσον ἐὰν σταθοῦμεν ἀκλόνητοι, αὐξάνει τὴν δυνάμιν μας ἐνῶ ἐὰν ἀπαξ ἀποχωρήσωμεν, ἡ θέσις, μολονότι δύσβατη θ' ἀποβῇ εὐπρόσιτη εἰς τὸν ἐχθρόν. Ὁμοίως καὶ ἐὰν ἀντιτάσσεται ἐναντίον του. Καὶ ἂν ἀκόμη εἰς τὸν κίνδυνον ἐκταθῇ ἀπὸ ἡμᾶς θ' ἀπέβαινε φοβερώτερος, ἐπὶ τοῦ ἐχθροῦ δὲν θὰ ἦτο εὐκόλος εἰς αὐτόν ἡ ὑποχώρησις. Διότι, ἐφόσον εἶνε ἀκόμα ἐπάνω εἰς τὰ πλοῖα, ἡ ἀπόκρουσίς του εἶναι πολὺ εὐκόλος, ἅμα

4 ὅμως ἀπαξ ἀποβιβασθῇ εἶναι εἰς ἴσιν ἀπέναντί μας θέσιν. Καὶ τὴν ἀριθμητικὴν του ὑπεροχὴν δὲν πρέπει νὰ φοβούμεθα πολὺ. Διότι, ὅσον πολλοὶ καὶ ἂν ᾖναι, θὰ ὑποχρεωθοῦν νὰ πολεμήσουν κατὰ μικρὰ ἀποσπάσματα λόγῳ τῆς δυσκολίας τῆς προσορμῆσεως. Οὔτε ἔχομεν ν' ἀντιμετωπίσωμεν στρατὸν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, ὁ ὁποῖος μάχεται ὑπὸ ὁμοίης μὲ ἡμᾶς περιστάσεις· εἶναι ὅμως ἀριθμητικῶς ἀνώτερος, ἀλλὰ στρατὸν ὁ ὁποῖος μάχεται ἀπὸ τὸ κατάστρωμα τῶν πλοίων, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἀνάγκη πολλῶν εὐνοϊκῶν

5 περιστάσεων μέσα εἰς τὴν θάλασσαν. Ὡστε θεωρῶ ὅτι τὰ μειονεκτήματά των ἰσοφαρίζουν τὸν μικρὸν ἀριθμὸν μας. Ἀπὸ σᾶς οἱ ὁποῖοι εἰσθε Ἀθηναῖοι καὶ γνωρίζετε ἐκ πρακτικῆς πείρας τί σημαίνει ναυτικὴ ἀπόβασις ἐνώπιον ἐχθροῦ, καὶ ὅτι δὲν εἰμπορεῖ νὰ ἐκβιασθῇ ἐφόσον ἐκεῖνος εἶναι ἀποφασισμένος ν' ἀντισταθῇ καὶ δὲν ὑποχωρήσῃ ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ κρότου τῆς κωπηλασίας καὶ τὴν ἀπειλητικὴν θέαν τῶν ὀρμητικῶς προσεγγιζόντων πλοίων, ἀπὸ σᾶς ἦλθε τώρα ἡ ὥρα ν' ἀπαιτήσω νὰ σταθῇτε ἀκλόνητοι, ἐμποδίζοντες τὸν ἐχθρὸν νὰ πατήσῃ τὸ πόδι του εἰς τὴν παραλίαν καὶ νὰ σώσετε καὶ τοὺς ἑαυτοὺς σας καὶ τὴν θέσιν ταύτην».

17. Ὑστερα ἀπὸ τοὺς ὀλίγους αὐτοὺς προτρεπτικοὺς λόγους τοῦ Δημοσθένη, οἱ Ἀθηναῖοι ἐπῆραν νέον θάρρος καὶ κατέβηκαν εἰς τὸ ἄκρον τῆς παραλίας, ὅπου ἐπαράτχθηκαν. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐν τῷ μεταξὺ ἐξέκίνησαν καὶ προσέβαλαν τὸ δούρωμα, ὃχι μόνον μὲ τὸν στρατὸν τῆς ξηρᾶς ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν μοῖραν τοῦ στόλου των συγχρόνως ἡ ὁποία ἀπετελεῖτο ἀπὸ σαράντα τρία πλοῖα. Ναύαρχος ἦτον ὁ Σπαρτιάτης Θρασυμηδίδης, υἱὸς τοῦ Κτησικλῆ, ὁ ὁποῖος ἐπετέθηκεν ἀκριβῶς ὅπου ἐπερίμεναν 3 ὁ Δημοσθένης. Οἱ Ἀθηναῖοι ἀντιμετώπισαν τὴν ἐπιθεσιν καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη, τὴν ξηρὰν δηλαδὴ καὶ τὴν θάλασσαν. Οἱ ἐχθροὶ ὅμως, διήρσαν τὰ πλοῖά των εἰς μικρὰ ἀποσπάσματα ἀφοῦ δὲν ἦτον μεγαλήτερος ἀριθμὸς νὰ προσεγγίσῃ συγχρόνως εἰς τὴν ἀκτὴν, καὶ ἀναπαύοντες αὐτὰ ἐκ περιτροπῆς, δὲν ἔπαυαν νὰ ἐπιτίθενται μὲ μεγάλην ὀρμὴν καὶ νὰ ἐνθαρρύνωνται ἀμοιβαίως μὲ κάθε τρόπον, διὰ νὰ ἐκτολίσουν τοὺς Ἀθηναίους

4 καὶ καταλάβουν τὸ δούρωμα. Περισσότερο ὅμως ἀπ' ὅλους διεκρίθηκεν ὁ Βρασίδας, ὁ ὁποῖος ἦτο κυβερνήτης μιᾶς τριήρους. Ἐπειδὴ ἔβλεπεν ὅτι οἱ ἄλλοι κυβερνῆται καὶ πηδαλιούχοι, καὶ ὅπου ἀκόμη ἦτο δυνατὴ ἡ προσέγγισις, ἐδίσταζαν ἕνεκα τοῦ δυσβάτου τῆς θέσεως καὶ ἐφοβοῦντο μήπως συντρίψουν τὸ πλοῖον των, τοὺς ἐφώναξεν ὅτι εἶνε ἐντροπὴ χάριν οἰκονομίας ξύλων νὰ ἐπιτρέψουν εἰς τοὺς ἐχθροὺς τὴν κατασκευὴν καὶ διατήρησιν δούρωματος ἐπάνω εἰς τὸ ἔδαφός των, καὶ τοὺς ἐπαρακινούσας νὰ συντρίψουν τὰ πλοῖα των ἐπάνω εἰς τοὺς βράχους διὰ νὰ ἐκβιάσουν τὴν ἀπόβασιν. Εἰς τοὺς σιμμάχους ἔξ ἄλλου συνιστοῦσε νὰ μὴ διστάσουν εἰς ἀνταπόδοσιν τόσων μεγάλων εὐεργεσιῶν, νὰ θυσιάσουν εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν τὰ πλοῖα των πρὸς χάριν τῶν Λακεδαιμονίων ἀλλὰ νὰ τὰ εἴψουν ἔξω καὶ ἐκβιάζοντες μὲ κάθε μέσον τὴν ἀπόβασιν νὰ νικήσουν τοὺς ἐχθροὺς καὶ κυριεύσουν τὴν θέσιν.

ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΣ ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ

## ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΖΗΛΕΙΑΣ

## ΤΟ ΔΑΧΤΥΛΙΔΙ

Τὸ δαχτυλίδι ποῦ σου δίνω  
δὲν εἶναι δέσιμο χειροῦ·  
παντοῦ μπορεῖς νὰ βρῆς ἐκεῖνο,  
καὶ σ' ἔνα δάχτυλο παιδιοῦ.

Τὸ δαχτυλίδι ποῦ σου δίνω  
εἶν' ἕνα δέσιμο ψυχῆς·  
μὲς στὰ μπριλιάντια του μ' ἐκεῖνο  
καὶ τὴν ἀγάπη μου θὰ βρῆς.

Πάρτο καὶ φορές το, δικό σου·  
δική σου κ' ἡ φτωχὴ καρδιά,  
κι' ἀχώριστη στὸ χωρισμό σου....

Κι' ἂν μέλλεται του νὰ τὸ χάσῃς,  
χάστο σὲ θάνατον ἐρημιά,  
τὴ μέρα ποῦ θὰ μὲ ξεχάσῃς....

Σμύρνη 19...

ΜΙΧ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

## ΤΕΤΡΑΣΤΙΧΑ

1

Τὸ φέγγος τὸ χρυσόκυκλο κι' ὁ μέγας θόλος λάμπει,  
σὰν λεῦκες ὅλ' ἀσπρολογοῦν τὰ δένδρα μέσ' τὰ δάση,  
σπαρμένοι χρυσολούλουδα τῆς θάλασσας οἱ κάμποι  
Τὸ Πάσχ' ἀπόψε τοῦ φωτὸς πανηγυρίζ' ἡ πλάσι.

2

Μὲ τὸ φεγγάρι χαίρομαι τὴν πλάσι ἀναπαμένη·  
τὰ δένδρα τὸν ἀπόσκιο τους θωροῦν μὲ σεβασμό.  
Καρὰ τὸν ὄπνο σας, πουλλιλιά! Κι' ὁ κῆπος ἀνασαίνει  
καὶ πνέει ἡ ψυχὴ μου τῶν ἀνθῶν τὸν γλακανασασμό.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ  
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ  
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΕΟΥΡΙΟΥ

ΣΙΜΟΣ ΜΕΝΑΡΔΟΣ

M. ΒΑΛΣΑ

## ΤΟ ΙΟΝΙΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΜΑΤΕΣΙΣ

(1794 — 1876)

Ἄς ἐξετάσωμε τώρα τὸ δραματικὸ μέρος.

Πρῶτα ὅτι μόλις εἶπαμε, δείχνει καθαρά τὴ φροντίδα τοῦ Μάτεσι νὰ μὴν περιοριστεῖ μόνο στὴν ἠθογραφία. Ἀντίθετα σπρώχνει λίγο ἐπίτηδες τὶς πράξεις τῶν προσώπων τοῦ στὴν υπερβολὴ γιὰ νὰ προξενήσῃ τὴ μεγαλύτερη συγκίνησιν καὶ δραματικὴν ἐντύπωσιν. Καὶ κείνο ποῦ ἀποτελεῖ τὴ φιλολογικὴν ἀξία τοῦ *Βασιλικοῦ* εἶναι ἡ λογικὴ δόσιν αὐτῆς τῆς υπερβολῆς, ἀρκετὰ ἀδύνατης γιὰ νὰ μὴ παραμορφώσῃ τὸν καθαρῶς ἱστορικὸ χαρακτήρα τοῦ ἔργου, καὶ ἀρκετὰ μετρημένης ἀπὸ τ' ἄλλο μέρος γιὰ νὰ δημιουργήσῃ ἀπὸ τὶς ωραιότερες δραματικὰς σκηνὰς στὴν ἀντιθετικὴ σύγκρουσιν τῶν χαρακτήρων.

Γιὰ νὰ εὐκολύνουμε τὸν ἀναγνώστη ἰδοὺ ἡ ὑπόθεσις τοῦ ἔργου σὲ λίγες γραμμές.

Ὁ Φιλίππακὴς σὲ μιὰ γιορτὴ βλέπει μιὰ κόρη μασκαρεμένη, ποῦ σὲ μιὰ στιγμὴν τρέλλας πέφτει στὴν ἀγκαλιά του. Αὐτὸ κοστίζει ἀκριβὰ στὴ Γαρουφαλιά γιὰτὶ μένει ἔγκυος σὲ λίγες βδομάδες. Ὁ Φιλίππακὴς καταλυπημένος θέλει ὁπωσδήποτε νὰ διορθώσῃ τὸ λάθος τοῦ σὲ κείνην ποῦ ἀγαπᾷ καὶ σκέφτεται πρὶν νὰ γνωστῇ τὸ σκάνδαλον νὰ τὴ ζητήσῃ γυναικα τοῦ. Ἀλλ' ὑπάρχει ἕνα ἐμπόδιον μεγάλο σ' αὐτὴ τὴν ἔνωσιν. Ὁ Φιλίππακὴς εἶναι ἀπὸ τὴ μεσινὴ τάξιν, ἐνῶ ὁ Ρουκάλας, ὁ πατέρας τῆς νέας, εἶναι ἀπὸ τὴν πρώτην ὀριστοκρατίαν. Ὁ Ρουκάλας δὲν ξέρει τὴν ἀληθινὴν αἰτία ποῦ ἔσπρωξε τὸ Φιλίππακην νὰ τὴ ζητήσῃ κι' ὑποθέτει πὼς συμφερντολογικοὶ λόγοι τὸν ἔκαμαν νὰ ἐπιθυμῇ μιὰ καλὴ προίκα. Ἡ περηφάνεια τοῦ, ἡ φιλαργυρία τοῦ τὸν κατακυριεύουν. Στέκει ἀπαθὴς στὶς παρακλήσεις τῆς γυναίκας τοῦ καὶ στὶς προτροπὰς τοῦ γιοῦ τοῦ Δραγανίγου, ὡς τὴ στιγμὴν ποῦ ἡ πραγματικὴ κατάστασις δὲν μπορεῖ νὰ τοῦ μείνῃ κρυφὴ. Ὁ γιὸς δ' ἐλευθερόφρονας ὀρθώνεται ἐναντίον τοῦ πατέρα τοῦ μὲ τὶς σκυριασμένους ἰδέας ποῦ φτάνει ὡς τὸ σημεῖον νὰ θυσιάζῃ τὴν εὐτυχίαν τῆς κόρης τοῦ. Ἡ ἀποκάλυψις τοῦ σκανδάλου κι' ἡ ἐνεργητικὴ στάσις τοῦ Δραγανίγου ἀναγκάζουν τὸ Ρουκάλα νὰ συναινέσῃ στὴν ἔνωσιν τῶν νέων. Ἡ κλεψιά μιᾶς γλάστρας βασιλικῆς ἀπὸ τὸ παράθυρον τῆς Γαρουφαλιάς εἶναι ἕνα γραφικὸν ἐπεισόδιον χωμένον στὴν κύρια δράσιν καὶ δικαιολογεῖ τὸν τίτλον τοῦ δράματος.

Βλέπουμε λοιπὸν πὼς ἡ κυρία ἰδέα τοῦ δράματος εἶναι ἡ πάλη τῶν παλιῶν ἰδεῶν ἐναντίον τῆς πνεύσεως τοῦ νέου πνεύματος. Ἡ ἀντίθεσις εἶναι καθαρὰ ξεκομμένη καὶ βαθεῖα καὶ οἱ δύο ἀντίπαλοι τέλει χαραχτηρισμένοι οὔτε τοὺς χωρίζει. Μιὰ πλατύτερη ἀπόχρωσις τῶν χαρακτήρων

ἠαφαίρουσε σχεδὸν ὅλη τὴ σκηρικὴ δύναμις τοῦ ἔργου. Κάνοντας ἔτσι ὁ Μάτεσις δείχνεται πολὺ ἐπιδέξιος τεχνίτης.

Πὸ ἀξιοσημεῖωτον ἀκόμα καὶ ἀξιο ἔλης μας τῆς προσοχῆς εἶναι καὶ τὸ ἀκόλουθον. Ὁ Μάτεσις ποῦ ζῶσε στὸ εἰρηνικὸ νησί του σ' ἕνα περιβάλλον κάθε ἄλλο παρὰ θεατρικὸ καὶ χωρὶς νὰ ἔχει νὰ κάμῃ ποτὲ μὲ τὶς ἀσχολίες ἐνὸς σκηνοθέτη ἢ μὲ τὴν ἀνόητη ματαιοδοξία τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος συγγραφέων καὶ χωρὶς νὰ ἔχει παρασταθεῖ ποτὲ σὲ δοκιμὰς, στάθηκε ἱκανὸς μόνο μὲ τὸ δραματικὸν τοῦ ταλέντου—διαίσθησις ποῦ σχετίζεται μὲ τὴ μεγαλοφυΐαν—νὰ συγγράφῃ ἕνα ἔργον ποῦ γέροι καὶ μὲ μεγάλη πείρα θεατρικὰ συγγραφεῖς θὰ ἐζήλευαν. Τόσο εἶναι ἰσορροπημένο. Τόσο οἱ σκηνὲς εἶναι καλοφτιασμένες καὶ καλοπλεγμένες. Τόσο τὰ δραματικὰ σημεῖα ζυγισμένα. Αὐτὴ ἡ σκηρικὴ δεξιότης φαίνεται ἰδίως στὸ τέλος τοῦ ἔργου ὅπου νοιώθῃ κανεὶς πὼς ὁ συγγραφέας, ἔχοντας νὰ πραγματοποιεῖ τὸ σπουδαιότερον ποῦντο τῆς ὑποθέσεως τοῦ ἔργου τοῦ, ἔκανε ὅτι μποροῦσε γιὰ νὰ ἐκφραστῇ κατὰ τὸν καλύτερον σκηρικὸν τρόπον. Βέβαια θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ τοῦ ἐπικρίνῃ μερικὰς περιττολογίας στὶς πέντε μεγάλες πράξεις τοῦ *Βασιλικοῦ*. Ἀλλ' οἱ περιττολογίες αὐτὲς δὲν ὀφείλονται σὲ μιὰν ὑποθετικὴν ἀνικανότητα τοῦ συγγραφέα, ἀλλὰ στὴ σταθερὴν τοῦ φροντίδα νὰ κάμῃ ἔργον ἱστορικὸν καὶ συγχρόνως θεατρικὸν συγγραφέα. Τὸ ἐπεισόδιον τῆς κλεψιάς τῆς γλάστρας τοῦ βασιλικοῦ κι' οἱ διάλογοι μερικῶν δευτέρων ρόλων ἔχουν σκοπὸ τὴν πιστὴν ἀναπαράστασιν μερικῶν τοπικῶν ἐθίμων, ἀναγκάων κι' αὐτῶν στὴ δραματικὴν ἰσορροπίαν τοῦ ἔργου.

Δὲ θὰ ἐπιχειρήσωμε λεπτομερὴ ἀνάλυσιν τοῦ *Βασιλικοῦ* ἀλλὰ θὰ περιοριστοῦμε νὰ σημειώσωμε τὶς χαρακτηριστικότερες σκηνὰς.

Πρῶτα πρῶτα (πραξ. α'. σκηνὴ 6) σημειώνουμε τὸ πολὺ ἐπιτυχημένον μονόλογον τοῦ Γερασιμάκη, ὑπὲρ τῆς τοῦ προβλεπτῆ. Μαθαίνει ἀπὸ τὸ Γλωσσίδι, ὑπὲρ τῆς τοῦ Φιλίππακην πὼς ὁ τελευταῖος σκεφτόταν—τελείως ψευτιά—νὰ κλέψῃ τὸ Βασιλικὸν ἀπὸ τὸ παράθυρον τῆς Γαρουφαλιάς. Ἐπωφελεῖται ἀπ' αὐτὴ τὴν πληροφορίαν γιὰ νὰ κορέσῃ παλιὰς ἔχτρες. Ἰδοὺ πὼς τελειώνει ἡ περικοπὴ αὐτὴ ὅπου φεγγολάμπουν τὰ σκοτεινὰ χρώματα τοῦ ἠθικοῦ χαρακτήρα τοῦ Γερασιμάκη, ποῦ ὁ Μάτεσις ζωγραφίζει μὲ μαστορίσιον χέρι:

«... Ἐχάρηκες... ἐχάρηκες, ποῦ μὲ κέρδαισες. Ὅλοι χαίρονται νὰ μὲ ζημιώσουν. Ὅλοι μὲ ζηλεύουν, ἀγκαλὰ καὶ νὰ μοῦ κάνουν τὸ φίλον, διατὶ μὲ βλέπουν νὰ μπαίνω ἀνερώτητα στὸ παλάτι. Μπορῶ κι' ἐγὼ νὰ μὴν κάνω ὅτι δύναμαι διὰ νὰ ἐκδικούμαι—κάνω τὸ χρέος μου. Δὲν εἶναι δὴ κακοφανισμός, (χαμογελῶντας) μὲ βλάβουν—τοὺς βλάβω, κἀνοντάς τους τὸν φίλον—μὲ μισοῦνε—τοὺς μισῶ. Μὰ (μὲ βλέμμα ἄγριον) διὰ νὰ μὴν μισᾷ κανέναν πρέπει νὰ μὴ γνωρίζεις κανέναν...».

**ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ** λέγει εἶναι Σαίξπηρεια. Ταιριάζουν θαυμάσια στὸ ἀντικείμενον τῆς πράξεως. Μάλιστα θὰ μποροῦσε κανεὶς νὰ ἐπικρίνῃ τὸ Μάτεσι ποῦ δὲν ἐκρίθηκε πρὸς βαθεῖαν τὸν χαρακτήρα αὐτοῦ καὶ ποῦ ἔδωσε σ' αὐτὸ τὸ πρόσωπον ἕνα ρόλον τελείως δευτερεύοντα στὸ δράμα.

Ἡ σκηνή πού ἀκολουθεῖ εἶναι ἀριστουργηματική. Ἀπὸ τὴ μιὰ μεριὰ ἡ ὑποκρισία τοῦ Γερασιμάκη πού πληροφορεῖ τὸ Ρουκάλα τὴ μελετούμενη κλεψιά, μ' ὄλο πού ἀπαντάει μὲ ἀφέλεια στὸ θυμὸ τοῦ Ζακυθινοῦ ἀριστοκράτη πῶς δὲ θαρροῦσε ποτὲ πῶς τὸ πρᾶγμα θάχε καὶ τόση σημασία. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ ξεσπᾷ ἡ τυφλή, τρελλή, ἀπέραντη οἴηση τοῦ Ρουκάλα. Ἀγριος στοὺς τρόπους, ἀπίστος, ἀδιάλλαχτος στὶς ἰδέες του, ὅλα, ὡς τὴν παραμικρότερη φράση εἶναι καλομελετημένα γιὰ νὰ περιγράψουν τὸ χαραχτήρα αὐτὸ πού συμβολίζει περισσότερο ἀπὸ ἓνα πρόσωπο καὶ πού ἀντιπροσωπεύει ὁλόκληρη κοινωνικὴ τάξη καὶ ἐποχή. Ὁ Μάτεσις εἶναι πρώτης τάξεως πορταϊρίστας.

Ἡ ἐξέλιξη τῆς δραματικῆς πράξεως δὲν παραμελεῖται καθόλου μολταῦτα. Ὅλα διεξάγονται μὲ θαυμαστὴ λογικὴ ἀλληλουχία. Ἡ πρώτη πράξη τελειώνει μὲ τὶς φιλικὲς διαμαρτυρίες καὶ τὶς ὑποσχέσεις γιὰ βοήθεια τοῦ ἀπαίσιου Γερασιμάκη στὸ Φιλιππάκη.

Στὴ δεύτερη πράξη παρουσιάζονται οἱ γυναικεῖοι χαραχτήρες μ' ὄλη τους τὴν παραστατικότητα. Ἡ γυναῖκα τοῦ Ρουκάλα, ἡ θυγατέρα του ἔγκυος καὶ μιὰ γριά ἐδράια ἀποφασίζουν (σκηνὴ β') γιὰ νὰ κρύψουν τὴν ντροπὴ τῆς κόρης νὰ ἐξαφανίσουν τὸν καρπὸ τῶν κρυφῶν ἐρώτων τῆς Γαρουφαλιάς.

Ἡ σκηνὴ ὅσο τολμηρὴ καὶ νᾶναι, δὲν εἶναι χειρισμένη μὲ λιγότερη δεξιότητα. Ὁ ἀναγνώστης ἐνδιαφέρεται περισσότερο στὰ πρόσωπα τῶν δμῶν, πρὸ παντὸς τῆς Ἑδράιας, χωρὶς νὰ στραβομουτσουνιάσῃ μὲ τὸ παράτολμο τῆς κουδέντας. Στὸ δεύτερο μέρος αὐτῆς τῆς πράξης κυριαρχεῖ ἡ παρουσία τοῦ Δραγανίγου, γιοῦ τοῦ Ρουκάλα. Ὅσο καὶ ἀν βαρύνει ἡ μορφὴ τοῦ γέρου στὶς κρυφὲς ἀποφάσεις τῶν τριῶν γυναικῶν, μολονότι δὲν εἶναι παρὼν, τόσο ὁ ἐρχομὸς τοῦ νέου ποῦναι γεμάτος εἰλικρίνεια καὶ ἐπιρροὴ φωτίζει τὸ τέλος τῆς πράξεως.

Δὲν ξέρουμε ἀν διαμοιράστηκαν τὰ πρόσωπα στὶς σκηνὲς τῆς δευτέρας πράξεως ὅστερ' ἀπὸ μελετημένο σχέδιο, ἀλλὰ οἱ δύο ἀντίθετες δυνάμεις, τὸ πνεῦμα τῆς παράδοσης κι' οἱ νέες ἰδέες, ἀντιπροσωπευόμενες ἀπὸ τὸν πατέρα καὶ τὸ γιό, τὸν ἓνα πού ἐνσπείρει τὸν τρόπο στὰ ἀδύνατα πλάσματα, μ' ὄλο πού λείπει, καὶ τὸν ἄλλο πού ἔρχεται σὰν ἀχτίδα ἐλπίδας γιὰ νὰ σβύσει κάθε φόβο μὲ τὴν καλωσύνη καὶ τὴν ὑπομονή του γιὰ νὰ μὴ γίνεῖ μιὰ ἀδικία δημιουργοῦν μιὰ τρανὴ ἀντίθεση, μὲ τὴ μικρότερη δραματικὴ δυναμικότητα.

Περνάμε στὴν τρίτη πράξη, τὴν πὶδ ἰδύνατη τοῦ ἔργου. Στὴν τέταρτη ἡ πάλῃ μεταξὺ πατέρα καὶ γιοῦ γίνεται ὁλόθεν ζωηρότερη. Ὁ Ρουκάλας γιὰ ν' ἀποφύγει κάθε ἐπιμονὴ τοῦ Φιλιππάκη, πού τὸν θαρρεῖ γιὰ τὸν κλέφτη τοῦ βασιλικῦ ἀποφασίζει νὰ τὸν ξεκάμει. Συμφώνησε λοιπὸν μ' ἓνα κάποιον Μπουσάκα, τὸν πειδ πρόστυχο πωλητὴν πού μπορεῖ κανεὶς νὰ φανταστεῖ, γιὰ νὰ ἐκτελέσει τὸ σχέδιό του. Ὁ Μπουσάκας πηγαίνει νὰ δώσει λόγο τῆς ἀποστολῆς του (σκηνὴ δ'). Ὁ διάλογος ἔχει

σπάνια ὁμορφιά. Οἱ δύο αὐτοὶ ἄνθρωποι τρώγονται ἀπὸ τὴν ἀπληστία, τὴ φιλοδοξία καὶ τὴν περηφάνεια, κι' ὁ καθένας μὲ τὸ δικό του τρόπο γυμνώνουν τὶς ψυχὲς τους μπρὸς στὰ θαμπωμένα μάτια μας.

Μ' αὐτὴ τὴ σκηνὴ φτάνει νὰ πειστοῦμε πῶς ὁ Μάτεσις ἦταν ἓνας δυνατὸς ψυχολόγος καὶ θὰ γινόταν, ἀν ἤθελε, ἓνας ἀταίριαστος δραματικὸς συγγραφέας. Ὁ Μπουσάκας ταπεινὸς διηγῆται πῶς ἐξετέλεσε τὶς οδηγίες τοῦ Ρουκάλα. Πκραφύλαγε τὸ Φιλιππάκη καὶ τὸν σκότωσε σὰν τὸν εἶδε νὰ πλησιάζει συντροφευμένος ἀπὸ ἓνα μεθυμένο. Ὁμολογεῖ πῶς στὸ σκοτάδι δὲν μπόρεσε νὰ δεῖ καλὰ καὶ διτ τοῦ διέφυγε ἡ κουδέντα τῶν δύο φίλων. Ὁ Ρουκάλας ἐκπλήσσεται πῶς ὁ Φιλιππάκης συνοδεύεται ἀπὸ ἓναν πιωμένο στὸ νυχτερινό του περίπατο κάτω ἀπὸ τὰ παράθυρα τῆς Γαρουφαλιάς. Ἡ λεπτομέρεια αὐτὴ τὸν πειράζει, ἀλλ' ἀφοῦ γίνηκαν ὅλα κατὰ τὴν ἐπιθυμία του εἶναι ἱκανοποιημένος. Συσταίνει στὸν Μπουσάκα σιωπὴ ἀπόλυτη γι' αὐτὴ τὴ δουλειά, τοῦ ὑπόσχεται τὴ δυνατὴ προστασία του καὶ τοῦ ζητεῖ νὰ ὀρίσει τὴν ἀμοιβή του. Ἐδῶ ἡ σκηνὴ προστασία του καὶ τοῦ ζητεῖ νὰ ὀρίσει τὴν ἀμοιβή του. Ἐδῶ ἡ σκηνὴ πέρνει ζωηρὸ τόνο καὶ γίνεται ἀπὸ τὶς πιδ τσουχητὲς σάτυρες. Ὁ κακοῦργος ὅστερ' ἀπὸ πολλὰς περιστροφὲς δὲ ζητεῖ τίποτα λιγώτερο καὶ τίποτα περισσότερο, παρὰ τὴ βοήθεια καὶ τὴν ἐπιρροὴ τοῦ Ρουκάλα γιὰ νὰ διοριστεῖ. . . . παπᾶς στὴν ἐνορία του! Καὶ ἐξηγεῖ τοὺς λόγους. Ἦθελε νὰ λειτουργεῖ στὴν ἐκκλησίᾳ τοῦ μικροῦ χωριοῦ ὅπου κατοικεῖ ἡ οἰκογένειά του ἀπὸ καιρὸ. Ὁ παπὸς του ἦταν ἐφημέριος κι' ὁ τωρινὸς παπᾶς ὁ Παπαχοζάνης, πού εἶναι ἐπίσης συγγενὴς του, εἶναι τόσο γέρος! Ἡ αὐθάδεια τοῦ Μπουσάκα δὲν ἔχει ταῖρι ὅπως κι' ἡ ἀμυχανία τοῦ Ρουκάλα πού καθὼς νιώθει πῶς πιάστηκε ἀπὸ τὸν πονηρὸ χωριάτη τοῦ χαρίζει τὰ χρέη τοῦ πατέρα του.

Μὴ νομίσουμε πῶς ὅστερ' ἀπὸ τὴν ἀριστουργηματικὴ αὐτὴ σκηνὴ ὁ συγγραφέας πέφτει στὴν ἐμπνευση. Ἡ μεγάλη σύγκρουση μεταξὺ πατέρα καὶ γιοῦ μᾶς φυλάγεται στὴν πέμπτη πράξη. Τὸ δράμα ὑψώνεται σὲ ὑπέροχο ἐπίπεδο κι' ὁ διάλογος πέρνει θαυμασίαν εὐρύτητα. Δὲν ἐνδιαφερόμαστε πλέον γιὰ τὰ πρόσωπα ἀλλὰ γιὰ τὶς ἰδέες πού ἀντιπροσωπεύουν. Τὸ ἀνεκδοτικὸ δράμα γίνεται ἀνθρώπινο καὶ παριστάμεθα στὴν πάλῃ τῆς ἀλήθειας καὶ τοῦ πνεύματος ἐναντίον μιᾶς ἀραχνιασμένης παράδοσης πού στηρίζεται στὴν πιδ αὐθαίρετη ἐξουσία (1). Ὁ Ρουκάλας στὴν τυφλωμένη

(1) Περνάμε τὴν ὀχι λιγώτερο ὁμορφὴ σκηνὴ τῆς 4ης πράξης, μεταξὺ Γερασιμάκη καὶ Ρουκάλα, σκηνὴ ἀντάξια τοῦ Ζαῖξηρη, όταν οἱ δύο ἄνθρωποι προσπαθοῦν νὰ ἀλληλοκοροῦθευθῶν μὲ ψευτιές. Ὁ ἓνας ἀπὸ ἀγάπη δῆθεν στὸ Φιλιππάκη προσπαθεῖ νὰ τὸν χαντακώσει ὅσο μπορεῖ ἐνῶ ὁ γεροαρστοκράτης ἀποφεύγει μὲ μισόλογα νὰ μιλήσει γιὰ κείνον πού ἤδη θεωρεῖ ξεπαστρεμένο. Περνάμε ἀκόμη τὴ φοβερὴ σκηνὴ τῆς 5ης πράξης, ὅταν ὁ Μπουσάκας, ὁ πρόστυχος πωλητὴς, ἀποφασίζει νὰ πωλῇ τὸν γιό τοῦ Ρουκάλα, πού ἔχει ἔλθει νὰ πωλῇ τὸν γιό τοῦ πατέρα γιὰ τὸ σφάλμα τῆς κόρης του. Εἶναι τὸς δρᾶματικὲς ὁμορφίαις τῆς πιδ πράξης, πού κάθε ἀνάλυση θὰ ἦταν μάταιη. Μόνο μὲ μετὰφράση, ὅταν ὁ Μπουσάκας ἀκαμπτη ὡς τώρα θὰ μπορούσε νὰ καταδείξει στὸ γαλλικὸ κοινὸ αὐτὸ τὸ ἀριστοῦργημα σ' ὅλες του τὶς ὁμορφίαις.

του οἴηση βρίσκει ἄξιον ἀνταγωνιστὴ στὴν υἱικὴν ὑπομονὴ καὶ στὴν πειστικὴν εὐγλωττία τοῦ Δραγανίγου ποῦ, (κι' αὐτὸ εἶναι ἀξιοσημείωτο) χωρὶς νὰ ξεχάσει τὸ σεβασμὸ πρὸς τὸν πατέρα του, τοῦ ἀντιλέγει μὲ παρρησία. Ἀντιστέκεται σταθερὰ στὴν ἀπόφαση τοῦ Ρουκάλα νὰ κλείσει τὴν ἀδελφὴ του στὸ μοναστήρι καὶ δὲ φοβᾶται νὰ στηλιτεύσει αὐτὴ τὴν ἀπόφαση. Κατηγορεῖ παστρικὰ τὸ Ρουκάλα πὼς θέλει τὴ δυστυχία τῶν παιδιῶν του μὲ τίς ἀνόητες προλήψεις του γιὰ τὴν ἀριστοκρατία<sup>(1)</sup>. Ὁ γέρος φωνώνει μπαροῦτι ἀλλ' ὁ γιὸς γίνεται πιδ εὐγλωττος καὶ πιδ πειστικός. Γκρεμίζει στὰ μάτια τοῦ πατέρα του ὅλες τίς ἐσφαλμένες ἰδέες του, τὸν κάνει νὰ δεῖ τὸ μάταιο τῆς περηφάνειας του. Προχωρεῖ περισσότερο καὶ βλέπει τὴν ἀνάγκη τοῦ γάμου τῆς Γαρουφαλῆς μὲ τὸ Φιλιππάκη. Ὁ Δραγανίγος εἶναι θαυμάσιος στὴν ἡμερία του ἐνῶ ὁ θυμὸς τοῦ Ρουκάλα φτάνει στὸ ἔπακρο, σὲ σημεῖο ποῦ βγάζει τὸ ἐγχειρίδιό του κι' ὅρμα μανιασμένος ἐναντίον τῆς γυναίκας του καὶ τῆς κόρης του ὅταν μαθαίνει πὼς εἶναι ἔγκυος. Ἐπακολουθεῖ ζωηρὴ πάλῃ ἔπου ὁ γιὸς συγκρατεῖ τὸν πατέρα, τὸν ἀφοπλίζει καὶ δὲν τὸν ἀφήνει παρὰ μὲ τὸν ὄρο νὰ μὴν ἀγγίξει τὴ μητέρα του καὶ τὴν ἀδελφὴ του. Κι' ὁ καλὸς Δραγανίγος γονατίζει ἀμέσως μπρὸς τὸν πατέρα του καὶ τοῦ φιλεῖ μὲ σεβασμὸ τὸ χέρι ποῦ λίγο ἔλειψε νὰ τοῦ σπάσει ἀπὸ τὸ σφίξιμο. Ἡ σκηνὴ ἂν καὶ εἶναι κάπως μακροσκελὴς, ἔχει μιὰν ἰδεώδη ὁμορφιά. Καὶ εἶναι τόσο ἐλληνικὴ!

Ὁ συγγραφέας ἐκφράζει τίς ἰδέες του, μὲ τὸ στέμα τοῦ Δραγανίγου, τὸ εὐνοούμενο πρόσωπό του. Δὲν εἶναι λάθος τῶν νέων ἂν ὑπάκουσαν σὲ μιὰ φυσικὴν ὥθηση ἀφοῦ ζῆτοῦν νὰ νομιμοποιήσουν τὴν ἔνωσή τους, ποῦ συντελεστέθηκε σὲ μιὰ στιγμὴ ἀμοιβαίας τρέλλας. Ἡ κοινωνία εἶναι ἀδικαιολόγητη καταστρέφοντας τὴν εὐτυχία τους ὑπὸ τὸ πρόσχημα μιᾶς σκουριασμένης καὶ γελοίας πρόληψης, ἀλλὰ πραγματικὰ κατὰ βάθος γιὰ νὰ διαπιστώσει μιὰ κολοσσιαία περηφάνεια κοινωνικῆς τάξης. Τὸ οἰκογενειακὸ αὐτὸ δρᾶμα τελειώνει μὲ τὸ γάμο τῶν δύο ἐρωτευμένων.

Ἐδῶ ἀκόμα ὁ Μάτεσις εἶχε τὴν ἰδέα νὰ συγκεντρώσει ὅλη τὴ σκηνὴ αὐτὴ τοῦ τέλους τοῦ δράματος σὲ δυὸ φράσεις. Ἀντὶ νὰ ἀραδειάσουν οἱ δυὸ νέοι ὅλες τίς σχετικὲς ἀνοησίες τῆς ἐρωτικῆς φρασσεολογίας τοὺς βάζει νὰ ποῦν μόνο αὐτὰ τὰ λόγια. (σκηνὴ 7η)

**Φιλιππάκης.** — Γαρουφαλιά!

**Γαρουφαλιά.** — Εἶσαι σὺ Φιλιππάκη!

Ὁλο κι' ὄλο!

Ἡ αὐλαία πέφτει στὸ ἀγκάλιασμά τους. Μπορεῖ κανεὶς νὰ εἶναι πιδ εὐγλωττος μὲ τόσα λίγα λόγια; Ἡ τέχνη τοῦ Μάτεσι τόσο πλούσια καὶ γόνιμη στὸ ὅλον ἔργο ξεδιπλώνεται ἀκόμα δυνατώτερη μὲ τὴ συντομία τῆς τελευταίας σκηνῆς καὶ μὲ τὴ δύναμη τῆς ὑποβολῆς.

(1) Σημειώνουμε στὰ παραστὰ ἕνα χαρακτηριστικὸ σημεῖο ποῦ ἀπεικονίζει θαυμάσια τὸ Ρουκάλα: Ὁ γνῶμη της: (λέγει μιλώντας γιὰ τὴν κόρη του). Μήπως μπορεῖ νὰ ἔχει ἄλλην ἀπὸ τὴ δική μου; (σελὶς 279 ἐκδ. Δε-Βιάζη).

Ὁ Μάτεσις ἔγραψε γιὰ τὸ θέατρο μόνο τὸ *Βασιλικό*. Ὁ Μάτεσις δὲν ἦταν ἀνθρωπος τοῦ θεάτρου καθὼς τὸν ἐννοοῦμε σήμερα. Φαίνεται πὼς τὸ ἔργο δὲν παραστάθηκε ποτὲ ὅσο ζοῦσε. Ὁ μοναδικὸς *Βασιλικός* του μᾶς κάνει μόνο νὰ λυπούμαστε μὲ τὴν ἀποχὴ τοῦ ἀπὸ τὴ σκηνὴ γιὰτὶ εἶναι βέβαιον πὼς ἕνα δραματικὸ ταλέντο σὰν τοῦ Μάτεσι, ἂν εἶχε ἐπιτυχία πάνω στὴ σκηνή, θὰ πλούτιζε βέβαια τὸ ἐλληνικὸ θέατρο μὲ ἄλλα ἀριστουργήματα ὅμοια, ἂν ὄχι ἀνώτερα, τοῦ *Βασιλικοῦ*. Μὰ τὰ χάλια τῆς ἐλληνικῆς σκηνῆς στὴν ἐποχὴ ποῦ ζοῦσαν ὁ Μάτεσις<sup>(1)</sup> δὲν ἐπέτρεπαν τέτοιαν ἀποκάλυψη. Τὸ γιὰτὶ θὰ τὸ δοῦμε ἀπὸ τὴ συνέχεια.

(Μετάφραση ἀπὸ τὸ γαλλικὸ ἀνέκδοτο κείμενο).

*Μαρ. Μιν.*

Παρίσι.

M. ΒΑΛΣΑΣ

(1) Σημείωση τοῦ κ. Μ. Βάλσα.—Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ μας ποῦ κυλιστήκαμε σ' ὅλα τὰ ξένα θεατρικὰ σκουπίδια, αἰσχρομεταφρασμένα; ;!!

Σήμερα ὅταν ὁ τυχαῖος ὑπουργίσκος, γιὰ ἀτομικὴ του ρεκλάμη παρασημοφορεῖ κάθε ξένη περαστικὴ θεατρίνα, κοκκορεῖται πὼς ὑποστηρίζει τὸ ἐλληνικὸ θέατρο!!!!... (22. στ'. 1929).

## Η ΣΤΑΧΤΟΠΟΥΤΑ

Τοῦ Ρήγα ὁ γιὸς χλωμὸς ἀπ' τὴν ἀγρύπνια,  
μ' εὐλάβεια βλέπει τὸ μικρὸ σαντάλι.  
Κι' ὁ νοῦς του ποῦ στὸν ὕπνο καὶ στὰ ξύπνια,  
τὴν ποῦ τὸ φόραγε στὸ καρναβάλι  
τὴ στόλισε μ' ὅσα ποδοῦν τὰ νιάτα,  
σαλέβεται, φτερὸ σ' ἀνεμοζάλη.  
Ἐγνιες στὸ Ρήγα φέρνουν τὰ μαντάτα,  
ποῦ σὰν κυδῶνι ὁ γιὸς του μαραγκιάζει,  
καὶ στοὺς πιστοὺς του δούλους δίνει διὰτα:  
τὴν κόρη, ποῦ στὸ πόδι της τεριάζει  
τὸ σαντάλι, σὲ σπῖτι ἢ σὲ καλύβι  
νὰ τήνε βροῦν κι' αὐτὸς νύφη τὴν τάξει  
στὸ Γιό, ποῦ τὸ μαράζι του δὲν κρύβει. ....  
Τῷμαθε κι' ὁ λαὸς—μικροί, μεγάλοι—.  
Κι' ἐνῶ τὰ μάτια του ὁ καθένας τρίβει,  
θωρώντας μὲ κορώνα στὸ κεφάλι  
πεντάμορφη νὰ λάμπει ἡ Σταχτοπούτα,  
γιορτάζουν ὅλοι τοὺς γιορτὴ μεγάλη  
γλεντώντας μὲ ριολιὰ καὶ μὲ λαγούτα.

ΙΑΚΩΒΟΣ ΑΓΓΕΛΟΥ  
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ  
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΕΟΥΤΡΙΟΥ

ΜΑΡΚΟΣ ΤΣΙΡΙΜΩΚΟΣ

ΑΠ' ΤΑ "ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΣΤΗΝ ΑΓΑΠΗ,,

## XXXV.

Κανένας δὲ θὰ ἰδῇ τὴν ὠμορφιά σου  
 πιὸ πλάνα κι' ἀφροδίσειαν ἀπὸ μένα,  
 κι' οὔτε θὰ ἰδῇ ποτὲ στὴ ζωγραφιά σου  
 τὰ θαύματα ποὺ ἐντὸς σου ἔχεις κρυμμένα.  
 ὦ! ποιὸς θάποκαλύψῃ στὴ ματιά σου  
 τῆς ἱριδας τὰ μάγια ξεχυμένα  
 καὶ ποιὰν τὰ πλαστικὰ κινήματά σου  
 θὰ ἐμπνεύσουν ἀπὸ τούτην ἄλλην πέννα...  
 Ποῦ θαῦρης πιὸ εὐλαβῇ ἀπὸ μένα μύστη  
 τῆς ὠμορφιάς σου, ποῦχω προσκυνήσει  
 καὶ πιά τ' ἀγνόῃ τῆς φῶς ἐντὸς μου ἐκλείσθη...  
 Ἀγάπη! Ἄλλος κανεῖς δὲ θὰ σ' ὑμνήσῃ,  
 κι' ἄς σὲ κατέχῃ, μὲ τὴν ἴδια πίστη  
 ποῦχω τὰ δυό σου πόδια ἐγὼ φιλήσει.

## XXXVI.

Ποτὲ δὲ θάπαυδῇ αὐτὴ ἡ φωνή μου  
 γύρω ἀπὸ τὸνομά σου ὥρατα νὰ κλώθῃ  
 μᾶερινες κλωστές, ὅ,τι ἡ ψυχὴ μου  
 γιὰ σένα κλείνει μέσα τῆς καὶ νιώθει.  
 Ἡ κάθε σκέψη μέσ' τὴν κεφαλὴ μου,  
 καὶ τῆς καρδιάς οἱ χτύποι κι' ὅλοι οἱ πόθοι,  
 στὰ χέρια σου κυλοῦν, κι' ὅλη ἡ ὑπαρξή μου  
 στὰ μάτια σου τὰ οὐράνια ξεγυμνώθῃ...  
 Ἀπ' ὅλα μακριὰ καὶ σὸλα ξένη,  
 ἡ δόλια μου ζωὴ ἀγρυπνάει καὶ ψάλλει  
 γιὰ σένα, μὲ μιὰ νότα ἀρωστημένη,  
 μέσα στοῦ τραγουδιοῦ τὴν πλάνα ἀγκάλῃ,  
 ἀπ' ὅπου Ἀγάπη, ξέρε, πεθαμμένη  
 ὁ θάνατος μονάχα θὰ μὲ βγάλῃ!

VIII. 1929.

ΡΙΤΑ Ν. ΜΠΟΥΜΗ

N. B. ΤΩΜΑΔΑΚΙ

## Ο ΣΟΛΩΜΟΣ ΚΑΙ Η ΓΛΩΣΣΑ ΜΑΣ

(Συνέχεια ἀπὸ τὸ προηγούμενο). Πολλοὶ 'ναι οἱ δρόμοι πῶχει ὁ νοῦς.  
 (Δ. Σολωμός).

Ὁ Σολωμός ἐθαύμαζε τὰ δημοτικὰ τραγούδια ἀλλὰ δὲν εἶχε τὴν ἀναγκαιοῦσαν φιλογλογικὴν ἰδέαν τῆς γλώσσας. Ὡς ἐκ τούτου παραβάλλει τὰ πράγματά μας μετὰ τῆς Λατινικῆς καὶ τῶν Εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ τὴν ἀρχαίαν διγλωσσίαν ὡς ἐπρεπεν. Ὁ Πολυλάς τὸν ἀποκαλεῖ «συγγραφέα σχεδὸν ἀμαθῆ τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς», (1) λέγων ὅτι «τὸν ἐδυσκόλευε ἡ λεκτικὴ ὕλη τὴν ὁποῖαν δὲν εἶχε πρόχειρη», (2) ὡς ἦτο βέβαια φυσικόν. Παρ' ὅλας ὁμως αὐτὰς τὰς στοιχειώδεις ἐλλείψεις ὁ Σολωμός κατῴρθωσε ὅχι μόνον νὰ κατατοπισθῇ εἰς τὸ γλωσσικὸν ζήτημα ἀλλὰ καὶ νὰ θέσῃ ἀρχὰς ἰσχυροῦσας μέχρις σήμερον ἀπαραβάτως, καὶ τὰς ὁποίας καὶ ἡμεῖς παραδεχόμεθα κατ' ἀρχήν:

α') Ὅτι εἶναι ματαιοσχολία ἀλλὰ καὶ ἔγκλημα τὸ νὰ πιστεύωμεν ὅτι θ' ἀναστήσωμεν τὴν γλῶσσαν τοῦ Πλάτωνος.

β') Ὅτι ποιητικὴ γλῶσσα, ὡς τοιαύτη παραδόσεως εἶναι ἡ δημοτικὴ.

Καὶ τέλος διὰ τοῦ παραδείγματος κυρίως:

γ') Ὅτι μὲ μικτὴν γλῶσσαν θὰ κτίσωμεν ποιήσιν. «Θὰ ἐπιθυμοῦσα ἑπὶ τοῦ μεταχειρίζεται τὴν κλέπτικη γλῶσσα νὰ εἰσέρχεται εἰς τὴν ψυχὴν τῆς καὶ ὅχι νὰ λαμβάνῃ μόνον τὸν τύπο τῆς». «Ἀμμή τί ἤθελες; νὰ γράφῃ ταῖς λέξαις τῆς κεφαλῆς του καθέναν». (3) «Ὁ συγγραφὴς πότε 'ς ταῖς φράσεις του ἀκολουθεῖ τὸν λαόν, πότε ὅχι». (4)

Μία εὐλογος ἔνστασις ἤμποροῦσε ν' ἀνταχθῇ. Ὅτι οὔτε εἶναι ἀναπότρεπτον καὶ ἀναγκαῖον νὰ ἐμφανίζονται Dante διὰ τὴν διαμόρφωσιν τῶν γλωσσῶν, οὔτε καὶ ἐὰν ἐχρειάζετο μία τοιαύτη ἐπιβολὴ θὰ ἤμπορούσαμεν νὰ παραβλέψωμεν τὸν ὄγκον καὶ τὴν ἠθικὴν βαρύτητα μιᾶς δημοτικῆς ποιήσεως χάριν μιᾶς τοιαύτης προσωπικῆς πέριξ τῆς ὁποίας διαπληκτιζόμεθα τόσα ἔτη. Ἡ ἀναμονὴ τοῦ Dante τῆς Ἑλλάδος εἶχε τὸν κακὸν ἀντίκτυπον εἰς τοὺς Ἕλληνας ὅτι ἠθέλησαν ὅλοι κρημνίζοντες Παρθενῶνας νὰ γίνουν οἱ θεμελιῶται τῆς γλώσσας των, διὰ πυγμῆς ἐπιβάλλοντες τὸ μόνον πρᾶγμα τὸ ὅποιον ἡ βία δὲν ἤμπορεῖ νὰ κατοχυρώσῃ τὴν γλῶσσαν· τὸ ἐπιχείρημα εἶναι σπουδαῖον τῷ ὄντι. Καὶ χωρὶς ἄλλο ἡ σύμπτωσις τοῦ Dante εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἂν δὲν εἶναι ἐξαιρέσις, δὲν εἶναι ὁμοίως καὶ πρότυπον καθ' ὃ οὔτε ἐδάδιζαν οὔτε θὰ βαδίσουν οἱ φυσικοὶ καὶ οἱ

(1) Ἐνθα καὶ ἀν. σ. λδ'.

ΙΑΚΩΒ. ΒΕΛΙΟΣ

(2) Εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ἀν. σ. 258.

(3) Αἰτίον σ. 259. Ἄλλου εἶπεν «ὁ συγγραφὴς, ἐννοῶ τὸν μεγάλο συγγραφέα».



## ΣΥΝΤΟΜΗ ΣΥΝΟΜΙΛΙΑ

## ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΓΑΛΛΙΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Όπως τὸ πρᾶγμα εἴτανε βέβαιο, τὸν ἤδρα τὸ Μαζέπη μου καθισμένο στὴ Ροτόντα, λίγο σκυμμένο πρὸς τὸ φῶς τοῦ Μπουλβάρ Ρασπάλγ καὶ τριγύρω του ἓνα σαββατιανὸ τοῦ ντάνσινγκ, μόλις στὰ μάτια κάποιων ἀργεντινῶν γλεντζέδων ἐφεγγαν οἱ καλπάζουσες ἀποθυμιές τῆς λάμπας, ἀλλὰ μιὰ θλιμμένη ἀγριότητα στέππας, μὲ τοὺς σλαυόφωνους θαμῶνες, ἔχυνε στὴ νόσή μας—καὶ τὴν ἔφερνε ὡς τὴ μύτη μας—τὴν ἀφθονή γειννίαση ἐνὸς πολὺ ἀλκολισμένου μηδενισμοῦ.

Γι' αὐτὸ ὁ Μαζέπης δὲν ἔστρεψε νὰ μοῦ μιλήσῃ. Τοῦ εἶπα πῶς εἴταν ἀνάγκη. Πῶς ἤθελα σῶναι καὶ καλὰ νὰ ξαίρω τί ἐβλεπε στὸ γαλλικὸ μυθιστόρημα ἔτσι καθὼς τ' ἀντίκρυε πρῶτ' πρῶτ', ξενύχτικα, στὶς προθήκες τῶν παρισινῶν βιβλιοπωλείων ποὺ μισανοίγουν, ἀκριβῶς ὅπως μισανοίγουν καὶ τὰ μάτια τῶν θεῶν ἐμπρὸς στὶς ἐξαιρετικὲς χαρούμενες ἀδράνειες τῆς ἀνθρωπότητας.

— Τὸ ξαίρεις, καὶ τόχεις γράφει, καὶ μ' ἔκανες ρεζίλι, μοῦ ἀποκρίθηκε στὸ τέλος ὁ Μαζέπης, πῶς δύο εἶναι οἱ μεγάλτεροι μου ἐχθροί: τὸ διάβασμα καὶ ὁ ὕπνος. Τί ἔρχεσαι τώρα καὶ μὲ ρωτᾷς...

— Τὸν ἀποφεύγεις τὸν ὕπνο, ἀλλὰ πάλι κοιμήθηκες ἀρχετὲς φορὲς κι' ὅπως μάλιστα δὲν κοιμήθηκε κανένας ἄλλος θνητός. Στὶς ὥρες ἐκεῖνες, ποὺ οἱ ἄνθρωποι τίς ἔχουν φυλάξει γιὰ τὸ μεγάλο δρᾶμα τῆς τύχης τους τὸ ὀνομαζόμενο ἐργασία. Πέρα ἀπὸ τίς καθωρισμένες ὥρες τοῦ ὕπνου τοὺς ἐστὶν κοιμόσονται... Τὸ ἴδιο σοὺ συνέβηκε καὶ μὲ τὸ διάβασμα. Διάβασες πέρα ἀπὸ τὰ διαβάσματά τους...

Γιὰ τοῦτο σοὺ ζήτη τὴν ἀπάντησιν νὰ μοῦ μιλήσῃς.

Καί, πρὸ παντός γιὰ νὰ μοῦ πῇς ὅσα δὲν θὰ μοῦ ἔλεγαν οἱ εἰδικοί, αὐτοὶ ποῦ, ἀντὶ ἀπόλαυσης ἢ καταφύγιου, τὴν ἀνάγνωση τὴν ἔκαναν βιοποριστικὸν τοὺς ἐπάγγελμα. Ἡ συχνότερα, ἐλληνικότερα, δικαιολογία τῆς ἀεργίας τους.

— Ἄσε τοὺς ἡσυχούς τοὺς κριτικούς. Εἶναι ζῶα τερπνὰ μέσα στὰ τόσα ἄλλα σκυθρωπά ζῶα ποὺ μᾶς περικυκλώνουν: αὐτοὶ εἶναι τὰ μόνα ποὺ τετραποδίζουν πρὸς τὰ πίσω. Γρήγορα γρήγορα πρὸς τὰ πίσω, μ' ἔναν μηχανισμό ποὺ τὸν διέπουν μυσηριωδῶς οἱ μεγάλοι χιουμοριστικοὶ νόμοι. Μὴν τοὺς πειράζεις. Ὑστερα μιὰ καὶ θέλεις κουβέντες γιὰ τὸ μυθιστόρημα, πρέπει νὰ σοὺ ὁμολογήσω πῶς τὸ γνώρισα χάρις στοὺς ἀφορισμούς τῶν κριτικῶν. Ὅταν ἐβλεπα στὶς διαφορὰς ἐφημερίδων τοὺς διαφορὰς αὐτοὺς κυρίους—ὁμογενεῖς μᾶς τοὺς περισσότερους—νὰ μιλοῦν ἐξακολουθητικὰ, μὲ τὸν παταγιασμό ἐκεῖνο τῆς αὐστηρότητας ποὺ μόνο αὐτοὶ ξαίρουν νὰ τὸν σερβίρουν ἐπ' ἀπειρον, νὰ γράφουν καὶ νὰ φωνάζουν γιὰ τὴν «παρακμή», τὸ «τέλος», τὴν «στεριότητα» τοῦ γαλλικοῦ μυθιστορήματος, ὅταν τὰ εἶδα αὐτὰ ὅλα στὶς ἐφημερίδες πῆρα σειρὰ μερικὰ βιβλία, μερικὲς σειρὲς βιβλία, γιὰ νὰ μοῦ γεννήθηκε ἡ περιέργεια...

— Νὰ ἐξετάσῃς τὴν παρακμή;

— Νὰ καμαρώσω τὴν ἀκμή! Γιατί εἶμουν βέβαιος ὅτι περὶ ἀκμῆς ἐπρόκειτο. Πῶς ἄλλοιως ἤθελε πειραχθῆναι τόσο; Ὁ ξεπεσμός, ὁ θάνατος εἶναι τὰ στοιχεῖα τὰ προσφιλῆ. Ἡ ζωή, τρομάρα καὶ κατάρα τους. Δὲν ἔχεις προσέξει μὲ τί ἡδονὴ μιλοῦνε γιὰ τοὺς πεθαμένους; Τὸ στοιχεῖο τους, σοὺ λέω. Δὲν πρόσεξες ἐπίσης ὅτι τὸ μεγαλύτερο κεφάλαιο ἐνὸς καινούριου συγγραφέα, τὴ νεότητά του τὴν ψέγουν σὰ θανάσιμο ἀμάρτημα; Δὲν μπορεῖ, θὰ τὸ ξαίρῃς: οἱ κριτικοὶ ἔχουν μιὰν ἀναντίρρητη βαθύτατη εἰλικρίνεια. Μιὰν εἰλικρίνεια ἀπὸ τὴν ἀνάποδη. Τὸ ὀρθό, ἢ ἀλήθεια εἶναι πάντα, κατὰ κανόνα ἱερὸ καὶ ἀπαράβατο, τὸ ἀντίθετο αὐτοῦ ποὺ μᾶς λένε. Ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετο.

— Ναί, ἀλλὰ ἔχεις φύγει ἀπὸ τὸ θέμα. Μοῦ μιλᾷς περὶ κριτικῆς γενικῶς, ἐνῶ εἰδικῶς πρόκειται γιὰ τὸ σύγχρονο γαλλικὸ μυθιστόρημα.

— Βρίσκεισαι ἴσα ἴσα στὴν καρδιά τοῦ θεματός μας, ἀφοῦ ἔτσι θὰ σοὺ δώσω ἀμέσως τὸν ὅρισμό τῆς σημερινῆς μυθιστοριογραφίας: αὐτὴ εἶναι (παρόμοια μὲ τὴν ὀρθόδοξη καὶ πάντα ἐπαναστατημένη ἀλήθεια) ἀκριβῶς στοὺς ἀντίποδες τῆς «παράδοξου» κριτικῆς. Αὐτῆς ποὺ κατήγγειλε τὴν ποίησιν τῶν ζωντανῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν ἀντικατέστησε μὲ τὰ κατασταλαγμένα αἰσθήματα, τὰ καταπνίγη, τὰν καθηγητευμένων γεροντιῶν. Τὰ ὅρια τοῦ γραφείου καὶ τῆς βιβλιο-

θήκης, τᾶσπασε ὁ σύγχρονος μυθιστοριογράφος. Καὶ πηγαίνει ἀντίθετα τους. Ἀντίμαχος τῆς κριτικῆς κηδαιμονίας καὶ τοῦ μυθιστορήματος τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνα ποῦ, κατασταλαζόντας στὴ νατουραλιστικὴ σχολή (στὸ ἀποκατὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιστημονισμοῦ), μᾶς ἔδωσε ἴσως ὥραιες σελίδες ἀλλὰ τὴν εἰκόνα τοῦ ἀνθρώπου τὴν πὺρ συμβατικὴ, τὴν ἀνθρώπινη μοῖρα δεμένη ὀχι πὰ στὶς λῶξες μιᾶς μεγάλης θεότητος ἀλλὰ στὶς δογματικὲς προαποφάσεις τῶν βιβλιοθηκαρίων, τῶν γιατρῶν ἢ τῶν κοινωνιολόγων—τῶν εἰδικῶν τουτέστι τῆς ζωῆς ποὺ πέρασε, καὶ τῶν ἐντελῶς ἀσχετῶν μὲ τὰ πρὸς τὰ ἐμπρὸς ἀναπηδήματα τῶν ἀνθρωπίνων.

— Μαζέπη μου, γίνεσαι σκοτεινός. Καὶ πρόσεξες, ξεγράφοντας μὲ ἐλαφρὴ συνείδησιν τὸν ἰθ'. αἰῶνα ξεχνᾷς τρία γιγάντια ὀνόματα. Τὸ ἐλπίζω τουλάχιστον πῶς τὰ ξεχνᾷς.

— Μὴν ἐλπίζεις. Δὲν τὰ ξεχνῶ. Ἄς τὰ πάρουμε ἓνα ἓνα τὰ τρία ὀνόματά σου. Τὸ Μπαλζάκ;

Τὸ Μπαλζάκ, τὸ τέρας αὐτό, δὲν τὸν βλέπω παρὰ σὰν ἔξοχο μοντέλο γιὰ τὸ γλύπτη Ροντέν. Μεγάλος ἐμφυχωτὴς ὄχλων, ἀλλὰ κανενὸς ἀτόμου. Εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν συγγραφέας ποὺ μᾶς δείχνει τί κακὸ μπορεῖ νὰ κάνει ἡ κριτικὴ δταν τὴν παίρνουμε στὰ σοβαρά. Ἡ κριτικὴ τὸν ἔφαγε, ὑποτάζοντάς τον στὸ ἀγαλματώδες μονοκόμματο καὶ παιδιάτικο ἐκεῖνο καλοῦπι ποὺ τὸ στερέωσε ὁ δέκατος ἔβδομος αἰῶνας, καὶ ποὺ εἶνε γνωστὸ μὲ τὸ ὄνομα «χαρὰκτηρ». Ὁ χαρακτήρας, μὲ τὴ λογικὴ ἀρχή, μέση καὶ τέλος, ὁ ἐκ τῶν προτέρων ρυθμιζόμενος στὴ μονοτονία τῆς ἀντιανθρωπίνης του καὶ διαρκῶς ἴδιας καμπύλης, τῆς ψυχολογικῆς καμπύλης, ποὺ εἴτανε οἱ κριτικοὶ καὶ οἱ τότε ἐπιστήμονες, καὶ ποὺ εἶναι ἴσα ἴσα ἡ καμπύλη τοῦ ἀψυχολογήτου. Ὁ Μπαλζάκ μᾶς ἔδωσε τὸ μέτρον τῆς πλάστρας λογικῆς του, ποὺ ἔπλασε μερικὰ μεγαλειώδη νευρόσπαστα καὶ τὸν ἀγαπημένο Ραστινιάν. Ἐξέψυψε, ἂν θές, τὸ λαϊκὸ μυθιστόρημα τῆς ἐπιφυλλίδας. Ἀλλὰ κατὰ στρεψε τὸ μυθιστόρημα, τὴν ὑψίστη αὐτὴ σύνθεσις εἰκόνα τοῦ μέσα ἀπὸ τὰ πάντα ῥέοντος «ἀνθρωπίνου». Ποῦ μὲ τὰ πάντα συνδένεται, χαμαιλεοντίζει μὲ τὰ πάντα καὶ ἀπὸ τὰ πάντα ὥστόσο ἀδυσώπητο ξεχωρίζει.

Ὁ δεύτερος εἶναι ὁ Σταντάλ. Ὁ δέκατος ἔννατος αἰῶνας τὸν ἀγνόησε. «Τὸ Κόκκινο καὶ τὸ Μαῦρο» ἐπὶ χρόνια ἔμενε ἀπούλητο στὸ βιβλιοπώλη του. Καὶ οἱ κριτικοὶ γελούσαν. Ἐνας Ντοστογιέβσκυ, ἓνας Νίτσε, ἓνας Τολστόι, στὸ ἐξωτερικὸ καταλάβανε τί ἔφερνε, ἀλλὰ ἡ καθυπό ἀνάστασή του ἔγινε μόλις στὸν εἰκοστὸ μας αἰῶνα.

Ὁ τρίτος, ὁ Φλωμπέρ. Τὰ μυθιστορήματά του σοὺ τὰ χαρίζω. Καὶ κρατῶ γιὰ λόγου μου τὴν τετράτομη ἀλληλογραφία του, αὐτὸ τὸ μνημεῖο τῆς ἀντιμπουρζουαδικῆς ἀγανάκτησης. Ἀλλὰ ὁ λόγος δὲν εἶναι περὶ ἀλληλογραφίας.

— Καὶ γιὰ νὰ ξαναγυρίσουμε στοὺς σημερινούς...

— Στοὺς σημερινούς τὴ διέπουν θέσις τὴν ἔχουν οἱ δύο: ὁ Marcel Proust καὶ ὁ André Gide. Ἀπὸ τίς γαλλικὰς ἀξίες περάσανε οἱ διαλύσανε ὅ, τι καλὴτερο ἔβγαλαν οἱ ἔξενες λογοτεχνίες καὶ μᾶς δώσανε ἔτσι (καὶ ἔξενες πῶς σχεδὸν κανένας ἐδωπέρα δὲν τόλμησε νὰ τοὺς κατηγορήσῃ γιὰ ξενικὴ μίμηση, τὸ ἀστεῖο αὐτὸ ἐπιχείρημα τῶν μέτρων ἐνάντια σὲ κάθε πολυφερόν ὄγκο πρωτοτυπίας) τὴν πλήρη μορφὴ καὶ γεωγραφία τῆς πανευρωπαϊκῆς τάσης: τὴν κατανόησιν καὶ παρουσίαν τῆς ἀνθρώπινης ψυχροσύνης ὡς μέσα στὰ πολυποικιλιώδη ἀδύτα τῆς, μὲ μιὰ εἰλικρίνεια ἀπολυτρωμένη ἀπ' ὅλες τίς προλήψεις τῆς λογοτεχνικῆς παράδοσης καὶ τῆς κοινωνικῆς.

Ὁ Marcel Proust, μὲ τὴν πολυτομή ἐκεῖνη κιβωτὸ τοῦ «A la recherche du Temps Perdu», νῆτα σκέτα τὴν ἄλλαξε τὴν προοπτικὴ τῆς ἀνθρώπινης ψυχολογίας. Ἦδρε τὸσους καινούριους δρόμους, τόσα ἀνυποψίαστα δρομάκια καὶ ἔδωσε μιὰ τέτοια διάρκειαν στὸν τρόπο ὅπου πρέπει νὰ βαδίζουμε σ' αὐτοὺς τοὺς δρόμους καὶ στὰ δρομάκια αὐτὰ ὥστε ἡ παλιὰ προοπτικὴ ἔπεσε μόνη της, καὶ ἀπὸ τὸν μέχρι ἀπείρου τεθλασμό τῶν ἐσωτερικῶν μας γραμμῶν δὲν μπορούσε παρὰ νὰ πηδῇ ἡ ἀλλήλων σκωτικότητα.

Ὁ André Gide εἶναι ὁ συγγραφέας ποὺ δοκιμάζεται καὶ μᾶς δοκιμάζει ἀκούραστα. Τὸ πῶς εἶναι αὐτὸς ὁ μαθητὴς διαβάσκοντας τὸ βιβλίο του «Ντοστογιέβσκυ». Μοῦ εἶπε ὅτι αὐτὸς ποὺ εἶναι μιὰ ἀφορητὴ ἀριστη γιὰ νὰ μᾶς ἐξηγήσῃ τὸν ἑαυτὸ του. Πολὺ ἐνδιαφέρουσες ἐξηγήσεις! Στὸ μυθιστόρημά του «Les Faux-Monnayeurs».

yeurs» ολοκλήρωσε την απόσταση που χωρίζει το σημερινό γαλλικό μυθιστόρημα από το παλιό, μάς έδειξε πώς επέθανε διά παντός η περιφημη γαλλική αλύγιστη σύνθεση, η θεωρία της προαγαγμένης αρχής, μέσης και τέλους. Έκτός από τη σημασία αυτή της τεχνικής του, με τα πρόσωπα την έκλογη των τύπων του και την έντονη έκφρασή τους, έφθασε σε μια τέτοια αριότητα ώστε το μυθιστόρημα του να μοιάζει... άποτυχημένο! Πάντως δε μοιάζει με κανένα από τα έπιτυχημένα. Τα τόσα! Για την ώρα, το σημαντικότερο μυθιστόρημα που είδε ο εικοστός μας αιώνας και που μόνο του αυτό (με την παράλληλη όσο και τεχνικά αντίθετη πλημμύρα του Proust) θα μ' έπειθε πως το γαλλικό μυθιστόρημα τώρα βρίσκεται στην άκμή του. Δεν είδες πώς τον χτύπησαν οι κριτικοί το Gide γι' αυτό του το αριστούργημα; Και γιά να δοκιμασθῇ, να δῇ τι μπορεί να κατορθώσει στο είδος του γνωστού και του καθιερωμένου, έγραψε προχθές το τελευταίο του, με το μολιερικό τίτλο «L' école des femmes». Και έπέτυχε πάλι. Άλλα ή έπιτυχία του έδω εταν εύκολη. Όπως του τη ζητούσαν οι κριτικοί. Δεν πειράζει. Είναι ο συγγραφέας που δε θα παύση, σου είπα να μάς δοκιμάζει και να δοκιμάζεται.

Στην ίδια σειρά, όσο κι αν το κοινό τον λογαριάζει για ποιητή και κυρίως δραματογράφο, βλέπω τον Jules Romains. Έχει άτέλειες, συχνά πελαγώνεται, αλλά είναι κι' αυτός της μεγάλης ράτσας. Η μυθιστορηματική του τριλογία: «Lucienne», «Le Dieu des corps», και το «Quand le navire...», μάς δείχνει όλες τις δραματικώτατες αποχρώσεις του έσωτερικού μας κόσμου στην κατ' ευθείαν έξαρση του από τον έξω. Αυτήν την αιώνια πάλη, αλλά στο κορύφωμα της έχθρης έπαφής αντικειμένου και ύποκειμένου, με μια γλώσσα, με μια παραστατικότητα σχεδόν βάρβαρη που κανέναν άλλος δεν την έφθασε.

Κατόπι σου αναφέρω τον Roger Martin du Gard. Η σειρά των «Thibault» μάς φέρνει το έξη νεό: μάς λέει ποιός μπορεί να είναι ο συνδετικός δεσμός της μεθόδου του Romain Rolland και των ήθικων προσφορών του André Gide. Περιεργος δεσμός.

Σου αναφέρω και τον Georges Duhamel. Τα βιβλία του «Civilisation», «Vie des martyres», «Sept plaies», μάς μαυρίσανε με μεγαλόπνοους θησαυρούς συμπόνους. Και με τον ήρωα του τον Salavin πληροφορηθήκαμε τί θα έκανε ένας μεγάλος Ρώσος αν εΐτανε Λατίνος...

— Και γιά τη σειρά των λεγομένων φανταιζίστ, ο Paul Morand λόγου χάριν;

— Μά, αγαπητέ μου, αυτός έχει τόσο σχέση με το μυθιστόρημα όση κι' εγώ με τα χαρά-κιρι των Γιαπωνέζων: Μυθιστοριογράφος ο Paul Morand? Η φαντασία καρικευμένη από τα ταξείδια του κι' από την πνευματώδη του ανικανότητα να ζωγραφίση έναν τύπο, έναν οποιοδήποτε τύπο.

Τον Jean Giraudoux τον βάζω, βέβαια, σε ασύγκριτα διαφορετική θέση. Δεν καταλαβαίνω γιατί τους ζευγαρώνουν, την επιπολαιότητα και τη βαθύτητα τη γελαστή. Ο Giraudoux ένωσε την απόκρυφη ποίηση της λαχανιασμένης τύχης μας και την εξέφρασε με τον αληθινό του λυρισμό. Μ' ένα λυρισμό που διάβασε πολύ Καρτέσιο, αλλά και περισσότερο Jules Renard, και ιδίως το λαμπρό και μακαρίτη P. J. Toulet.

Γιά τους φανταιζίστας ωστόσο (σου σημειώνω στην παρέα τους τον Jules Supervielle, τον Jean Fayard, και τον τολμηρότερο τους Pierre Mac Orlan) έχω να σου πω ότι συγκεντρώσανε το μοντερνισμό τους σε φραστικές άπλως ικανότητες. Είναι άπαραίτητες. Άλλά τη σημασία τους τη μεγάλη την παίρνουν μόνο όταν και το θέμα ακολουθεί ανάλογο. Τότε γίνονται τα αληθινά έργα: συντακτισμός των φραστικών μέσων με την ανθρώπινη ύψη του περιεχομένου. Έτσι την αντίλαμβάνουμαι εγώ τη νεωτεροπάθεια.

Και τελειώνοντας πρέπει να σου πω το θαύμασμά μου γιά ένα μυθιστοριογράφο, νεώτατο, τον Julien Green. Έπωφελεται απ' όλες τις προσπάθειες που έκανε ο αγαπητός μας Μπαλζάκ, βλέπει τα λάθη του, τις σταγόνιές του, κι' έπωφελεται γιά να βασίση σ' αυτά, αντιστρέφοντας τα, ευρήματα τέτοια όπου άνανεώνονται τα πιο γνωστά έδάφη της ανθρώπινης κατοικισιάς μας, άνανεώνονται, εδρύνονται και φθάνουν ως την έκπληκτική εκείνη απόσταση όπου μόνο ή αλήθεια μπορεί να φθάση. Δυό του μυθιστορήματα «Andrienne Mesurat»

και το «Léviathan» άνοίγουν γιά μένα μια μεγάλη εποχή. Σε πολύ λίγα χρόνια, ο νεαρός αυτός Άμερικάνος που μεταφτεύθηκε στα γαλλικά γράμματα όπως είχε μεταφτευθεί κι' ο ήμετερος Ζάν Μορεάς, θα είναι ένα από τα ένδοξώτερα όνόματα του τόπου αυτού—όπου, σου το ξαναλέω, ή μυθιστοριογραφία βρίσκεται τώρα στην άκμή της, γιατί έχει όλες τις γοητείες και τις άσωτες σπατάλες μεγαλοφυΐων πολύπειρων. Σε μια άκμή μάλιστα που κρατά τόσο συνείδηση του έαυτού της, άπολαμβάνει τη δύναμή της με τέτοια χαρά και ένταση, τις μετρά και τις κρίνει... σά να είχε άπομακρυνθεί ήδη στο στάδιο της παρακμής και να σεργιανέι απ' εκείπέρα.

Δυό είναι τα μεγάλα χαρακτηριστικά του σημερινού γαλλικού μυθιστορήματος: σπάσιμο της λογοτεχνικής παράδοσης (στα άλύγιστα και στατικά της στοιχεία) και παιθιαρχία στο ξεγύμνωμα του ανθρώπινου και στα άπρόοπτα του. Άπρόοπτα που δεν έχουν τέλος!

Κι' ένα τρίτο χαρακτηριστικό, ίσως το μεγαλύτερο: το γαλλικό μυθιστόρημα έπαυσε να στέκη έξω από τις ξένες παραγωγές. Τις γνωρίζει τώρα, τις μελετά, επηρεάζεται απ' αυτές, τις πηρεάζει. Άποτελεί το κέντρο, την αγορά των παγκόσμιων αυτών ανταλλαγών, μια άτμόσφαιρα συνουσίας που πρώτη φορά τη βλέπουμε και που απ' αυτήν βγαίνει και καθεμέρα στερεώτερα επιβάλλεται αυτό που το λέμε «πανευρωπαϊκό μυθιστόρημα». Πανευρωπαϊκό μυθιστόρημα, που ο κάθε τόπος στη γλώσσα του το γράφει και που ανήκει ωστόσο σε μια και μόνη τεράστια οικογένεια. Όπως κι' ο σημερινός άνθρωπος, στην ψυχή του. Όχι άκόμη στο διαβάτηριό του. Οι Ένωμένες Πολιτείες της λογοτεχνίας έχουν θεμελιωθεί στην Εύρώπη έδω και δεκαπέντε χρόνια. Κάθε προσπάθεια έξω από την πραγματικότητα αυτήν του Πανευρωπαϊκού θα έχη το ενδιαφέρον το μετρημένο και το μέτριο του ρεζινοαλισμού, της τοπιστικής γραφικότητας.

Παρίσι, 1 Ιούλιος 1929.

ΘΡΑΣΟΣ ΚΑΣΤΑΝΑΚΗΣ

HENRI DE RÉGNIER

ΥΔΑΤΙΝΟΣ ΙΣΚΙΟΣ

Τί όμορφο πούναι εκείνο τ' άγαλμα Μες στο νερό που καθρεφτίζεται,  
της γυναικός, που είχε ζήσει στην κυκλική καθάρια στέρνα,  
πρίν το βουβό νερό το μάρμαρο απ' της σαρκός της την ανάμνηση  
τ' όλόγυννό της καθρεφτίσει. θαρρώ που η σκιά της έχει γίνει!

Κι' ή σκέψη μένει πάντα άβέβαιη,  
πότ' έτσι, τότε αλλοιώς, κι' αλλάζει  
σύμφωνα με της κρήνης τη φωνή,  
που τη φωνή σμίγει τ' άνέμου.

MIX. Δ. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ

“Αμα πέφτεις από πολύ ψηλά είναι καλλίτερα να πεθάνεις στον τόπο, παρά να πομείνεις στη ζωή.

ΙΑΚΩΒΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΜΟΥΣΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ  
Πολλοί άνθρωποι πούχουν τη συνήθεια να τρέχουν πίσω από έναν τρελλό, περ-  
νιούνται γιά γνωστικοί.

X\*\*

## ΕΡΡΙΚΟΥ ΧΑΪΝΕ

## INTERMETZO

5.

Τώρα ύστερα, είδα, έτσι γλυκά, μεσ' τ'όνειρό μου έσένα,  
τόσο όμορφη, αγάπη μου, και τόσο άγγελική,  
κ' έτσι χλωμή, έτσι, ώϊμένα,  
λυπητερά χλωμή!

Κόκκινα μόνο τὰ γλυκά χειλάκια σου, προτοῦ  
νάρτη ὁ χλωμός ὁ θάνατος γοργὰ νὰ τὰ φιλήσῃ,  
κ' ἡ λάμψη ἐκείνη τ' οὐρανοῦ  
ποῦ βγαίνει ἀπὸ τὰ διάφανα ματάκια σου, νὰ σβύσῃ.

Μετάφρ. ΑΝΑΣΤ. ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗΣ

# GEORG BRANDES: Η ΑΓΑΠΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

(ΑΠΟ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ: ΕΛΛΑΣ:)

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἔχοντες συναίσθησιν τοῦ ὑπερλάμπρου των Ζηνῖθ, ἀπεκάλουν τοὺς μὴ Ἕλληνας βαρβάρους· εἶναι ἴσιον τῶν Μεγάλων ἀνδρῶν ὁ ἐγωῖσμός, ἡ δὲ τοιαύτη ἀτομιστικὴ φιλαυτία εἶναι ἀπόδειξις πολιτισμοῦ ὑπὸ τὴν γενικωτέραν σημασίαν τῆς λέξεως.

Ἡμεῖς δὲ οἱ νεώτεροι, ναὶ μὲν βαρβάρους τοὺς μὴ Ἕλληνας δὲν ἀποκαλοῦμεν, ἀφοῦ οἱ καιροὶ μετεβλήθησαν, ἀλλὰ συγχύζομεν τοὺς ἐξ ὑποχρεώσεως Φιλέλληνας ἢ ἐλληνίζοντας μὲ τοὺς πραγματικοὺς τὴν Ἑλλάδα ἀγαπήσαντας. Διότι ἂν οὐδεμία ἀνταπόδοσις ὑπαγορεύεται εἰς τοὺς περὶ τὰ ἐλληνικὰ γράμματα ἐγκύπτοντας, ἀφοῦ βάρβαροι θὰ παραμείνωσιν ἂν μὴ εἰς τὰ νάματα τῆς ἀνεξαντλήτου Ἑλληνικῆς Σοφίας λουσθῶσιν, ἀπ' ἐναντίας εὐγνωμοσύνη καὶ εὐλάβεια ἐπιβάλλεται πρὸς τοὺς ὁπωσδήποτε περιτράνως καταδείξαντας τὴν πρὸς τὴν Πατρίδα μας ἀγάπην των.

Ἀληθῶς ἡ νεωτέρα μας ἱστορία πολλοὺς ἀναφέρει καὶ ἡ Πολιτεία ἐπαξίως διὰ τιμῶν ἤμειψε. Ὅμως διὰ τὸν μεγαλύτερον κριτικὸν τοῦ αἰῶνος μας τὸν Δανὸν συγγραφέα Georg Brandes ἰδιαιτέρα θέσις μέσα στὴν ἐλληνικὴ καρδίαν τοῦ πρέπει διότι ἂν δὲν ἔχουσε τὸ αἷμά του διὰ τὴν Ἑλλάδα ἀφοῦ σωδινιστὴς δὲν ἦτο, ὅμως ἡγάπησε τὴν Ἑλλάδα μὲ τὴν παθητικὴν ἡρεμίαν μιᾶς σκανδιναυικῆς ψυχῆς γεμάτης στοργῇ διὰ τὴν Πατρίδα μας.

Θὰ ἔμενεν ἄγνωστος διὰ τὴν Ἑλληνικὴν Κοινωνίαν ἂν δὲν ἐπεσκέπτετο τὴν Ἑλλάδα τὸ 1923 τὴν ὁποίαν σὺν περιπαθῆς ἐρωμένος ποθοῦσε νὰ γνωρίσῃ. Ἀργότερα (1925) ἐδημοσίευσε τὸ ὑπὸ τίτλον «Ἑλλάς» ἔργον του στὴν δανικὴν γλῶσσαν. Τὸ βιβλίον του εἶναι ἓνα ἀπάνθισμα ἐλληνικὸ ἀποτελεσμένον ἀπὸ δύο διαλέξεις του δοθείσας τὸν Νοέμβριον τοῦ 1921 εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Κοπεγχάγης, μία διὰ τὴν Ἰλιάδα τοῦ Ὁμήρου καὶ μία διὰ τὴν Ὀδύσειαν ἀπὸ μία μονογραφία διὰ τὸν Ξενοφῶντα καὶ ἀπὸ δύο κεφάλαια περιέχοντα τὰς προσωπικὰς ἐντυπώσεις τοῦ συγγραφέως ἀπὸ τὸ ταξίδι του.

Νεαρώτατος ἀκόμη ἔλαβε χρυσοῦν βραβεῖον διὰ μελέτην τοῦ περὶ τῶν ἀρχαίων τραγωδιῶν. Περιώνυμος καὶ μία τῶν μεγαλυτέρων φιλοσοφικῶν διανοῶν κατέστη διὰ τοῦ ἔργου του: Dualismen i vor nyeste, Philosophie (ὁ Δυϊσμός εἰς τὴν νεωτάτην μας Φιλοσοφίαν). Ἐκτοτε κατέστη πολυγραφώτατος. Τὰ ἔργα του ἀνάγονται εἰς τὴν κριτικὴν Φιλοσοφίαν καὶ αἰσθητικὴν, εἰς μονογραφίας ἐξόχων διανοῶν καὶ εἰς ποικιλίαν ἔργων φιλοσοφικῶν.

Ὅταν στὰ 1921 ἦτο εἰς τὸ Rapallo καὶ καθὼς ὁ ἴδιος γράφει διὰ θαζε τὸν Ξενοφῶντα ἐνοσταλοῦσε, νὰ γνωρίσῃ τὴν πατρίδα τοῦ συγγραφέως τῆς Κύρου Ἀναβάσεως καὶ μὲ ποιητικὸν λυρισμὸν λέγει τὰ ἐξῆς: (σελὶς 104). «Καὶ ἡσθάνομην ζωηράν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ σταθῶ ἐπάνω στὸ χῶμα τῆς Ἀττικῆς καὶ μὲ τὰ ἴδια μου τὰ μάτια νὰ δῶ τοὺς τόπους ὅπου ὁ Ξενοφῶν μιλοῦσε μὲ τὸν Σωκράτη ὅπου Πλάτων ὁ καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἐδίδασκον τοὺς νέους τὴν Φιλοσοφίαν, αὐτὴν τέλος τὴν πόλιν, ἢ ἐκ τῆς ὁποίας ἐξηλθεν ὁ Εὐρωπαϊκὸς πολιτισμός, τὰς Ἀθήνας».

Καὶ ὅταν ἀργότερα ὁ πόθος τοῦ ἐξεπληρώθη καὶ δίπλα στὰ θεῖκα σύμβολα τοῦ πολιτισμοῦ, τὰ μάρμαρα τῆς Ἀκροπόλεως πειὰ ὁ ἐνθουσιασμός του ξεσπᾷ (σελὶς 127). «Καὶ ὅταν ρίπτω τὸ πρῶτο βλέμμα πάνω στὸ σωρὸ ἀπὸ τὰ μάρμαρα, εἰς τὰ ἀκόμη διατηρούμενα ἀνάγλυφα τοῦ Παρθενῶνος καὶ εἰς τὰς Καρυάτιδας τοῦ Ἐρεχθεῖου, λέγω μέσα μου στὴν ψυχῇ μου. Ἐπὶ τέλους! Ἐπὶ τέλους ὅχι πλέον ὁ δανὲ-ἐλληνικὸς Νεοκλασικισμός τοῦ THORVALDSEN, ὅχι πλέον ἡ ἐλληνικὴ γλυπτο ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ Μονάχου, ὅχι πλέον τὸ γαλλικὸν τῆς Madeleine style, ὅχι πλέον ἐλληνικὰ ἀγάλματα ἀποπνέοντα ρωμαϊκὴν τέχνην, ὅχι πλέον σικελιακοῦ τύπου καὶ χωρεῖα διαδεχθέντες τοὺς ἐλληνικοὺς, ὅχι πλέον αἱ ἑλλανδικαὶ ἀπομιμήσεις, τὰς ὁποίας ἀποκαλοῦσιν Ἀθήνας τοῦ Βορρᾶ καὶ αἱ ὁποῖαι νικηφόρως ἀνταγωνίζονται τὸ Aarhus, ἀλλὰ αἱ πραγματικαὶ Ἀθηναί, μοναδικαί, αἰώνιαι, ὑπέρλαμπροι!».

Τὴν νεωτέραν Ἑλλάδα τὴν κρίνει αὐστηρῶς ἀλλὰ καὶ μὲ κάποιαν συμπάθειαν, (σελ. 44). «ὁ ὑπέρτατος λαὸς τῆς ἀρχαιότητος δὲν ὑπάρχει πλέον· ὁ λαὸς ὁ ὁποῖος σήμερον φέρει τὸ ὄνομά των ἔχει προικισθῇ μὲ ἀπλᾶς ἀρετὰς ἀλλ' ὅχι μὲ τὰς καλλίστας καὶ ὑψηλοτέρας τῆς αἰωνίου ἐκείνης λαμπρότητος».

Τὸ βιβλίον τοῦ Brandes ἔχει καὶ πολιτικὴν σημασίαν διὰ τὰς ἀντιλήψεις του ἐπὶ τῶν γεγονότων τῆς Ἑλλάδος.

Μὲ πικρὸ παράπονο διεξέρχεται τοὺς θρήνους τῆς Ἑλληνικῆς Γῆς τῶν τελευταίων ἐτῶν καὶ πονεῖ διὰ τὴν Ἑλλάδα τὸ ὄμμα τῶν ξένων ἀνταγωνισμῶν. Ὁ ἐνθουσιασμός τῆς ἀφίξεώς του μεταβάλλεται σὲ μία μαύρη μελαγχολία γιὰ τὰ μαρτύρια τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τὴν γελοία ἐμφάνισιν τῆς

Εὐρώπης ἀπέναντι τοῦ Ἁγίου τόπου, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ Ἑλλάς καὶ ὅχι ἡ Παλαιστίνη (σελ. 120).

Μὲ τὴν πάντοτε δὲ χαρακτηρίζουσιν αὐτὸν φιλοσοφικὴν καὶ δεικτικὴν εἰρωνίαν στέλλει ἓνα ράπισμα εἰς τοὺς πολιτισμένους τῆς Εὐρώπης, δι' οὗ

τελευτᾷ καὶ τὸ βιβλίον του. « Ἀλλὰ φθάνει! αἱ λέξεις εἶναι πάντοτε ἀληθεῖς, καὶ εἰς τὴν ζωὴν μας εὐρίσκει κανεὶς τὴν εὐκαιρίαν νὰ εἴπῃ τὴν ἀλήθειαν. Ἡ Εὐρώπη ἔχει μείνει κυβερνωμένη ἀπὸ Ἀρλεκίνους ».

(Ὁλίσουντι, Νορβηγίας, Ἰούλιος 1925)

N. Δ. ΜΟΥΣΜΟΥΤΗΣ

G. LEOPARDI

## Η ΠΡΩΤΗ ΑΓΑΠΗ

Ἔρχεται στὸ νοῦ μου ἡ μέρα ποὺ πρωτογνώρισα τὰ βάσανα τοῦ ἔρωτα καὶ εἶπα :

Ἄν εἶναι αὐτὴ ἡ ἀγάπη, ὦ Θεέ μου, πόσο πόνο φέρνει!

Προσέχοντας νὰ μὴ σηκώσω τὰ μάτια πὸ χάμου, κοίταζα ἐκείνη, ποὺ πρώτη ἀνοίξε τὴν ἀθώα καὶ ἄδεια μου καρδιά. Ἄχ, πόσο κακὰ μὲ ὁδηγοῦσε ἔρωτα! Γιατὶ ἡ τόσο γλυκεῖα ἀγάπη νὰ φέρνει μαζί της τέτοιον πόθο καὶ πόνο; Γιατὶ νὰ μὴν πηγαίνει γαλήνια, ἀκέραιη, ἀλυπη ἡ εὐτυχία στὴν καρδιά μου, μὰ γεμισμένη μὲ βάσανα καὶ παράπονα; Πές μου καρδιά εὐαίσθητη, ποῖο φόβο, ποῖαν ἀνησυχία ἐνοιωθες στὴ σκέψη ἐκείνη, ποὺ μπροστά της ἡ κάθε διασκέδαση σου ἦταν βαρετή; Στὴ σκέψη ποὺ τόσο τὴν ἡμέρα σοὶ καὶ τὴ νύχτα σ' ἀπασχολοῦσε συχνά, στὴν ὥρα ποὺ ὅλο τὸ ἡμισφαίριό κοιμόταν, καὶ σὺ ἀνήσυχη, εὐτυχισμένη καὶ πονεμένη, βασάνιζες τὸ πλευρό μου πάνου στὸ στῆθος μὲ τοὺς ἀκατάπαυστους δυνατοὺς σου παλμούς; Σὰν ἐκλείνα τὰ μάτια μου λυπημένος καὶ κουρασμένος νὰ κοιμηθῶ, ὁ ὕπνος μου κοδόταν σὰν ἀπὸ ἔξαψη πυρετοῦ.

Ἄχ, πῶς σηκονόταν ζωντανεμένη μέσ' στὸ σκοτάδι ἡ γλυκεῖα μορφή καὶ κάτου ἀπὸ τὰ βλέφαρα τὴ θαύμαζαν τὰ κλεισμένα μάτια! Ἄ, πῶς περνοῦσαν στὰ κόκκαλά μου γλυκὰ ρίγη καὶ σπασμοί! ὦ, πῶς τριγύριζαν τὴν ψυχὴ χίλιες ἀκαθόριστες, ἀνάμιχτες σκέψεις σὰν τὸ μακρό, ἀδέσθιο μουρμούρισμα ποὺ κάνει ὁ ζέφυρος σὰν περνᾷ μέσ' ἀπὸ τὰ φύλλα γέρικου δάσους. Κ' ἐνῶ γὼ σώπαινα κ' ἐγκαρτεροῦσα, σὺ καρδιά μου τί ἔλεγες σὰν ἔφευγε κείνη, ποὺ γι' αὐτὴ ὑπόφερνες καὶ χτυποῦσες;

Δὲν αἰσθανόμουν πιά τὸν ἀναβρασμὸ τῆς ἐρωτικῆς φλόγας, γιατί τὸ ἀεράκι ποὺ τὴ δυνάμωνε πέταξε μακριά. Βρισκόμουν ἄγρυπνος τὴν ἄλλη μέρα καὶ τᾶλογα ποὺ θὰ μοῦ τὴν ἔπερναν χτυποῦσαν τὰ πόδια τους κάτου ἀπὸ τὸ πατρικό μου σπῆι. Δειλά, ἀθόρυβα, μὲ ἀπειρία, ἀνοίγα ἀνώφελα τὸ μάτι καὶ τέντωννα μέσ' στὸ σκοτάδι τὸ ἀπληστο αὐτί μου κατὰ τὸ μπαλκόνι, γιὰ ν' ἀκούσω τὴ φωνὴ ποὺ θάδγαине ἀπὸ κείνα τὰ χεῖλη καὶ ποὺ θάταν ἡ τελευταία.

Τὴ φωνὴ ποὺ μαζί μ' αὐτὴ μοῦπερνε ἡ μοῖρα. Πόσες φορές πέρασε ἀπὸ τ' ἀμφίβολο αὐτί μου ἄλλη φωνὴ ξένη καὶ πάγωσα ἐνῶ ἡ καρδιά μου ἄρχιζε νὰ χτυπᾷ στὴν ἀδεσμάττητα. Ἐπειτα ποὺ ἔφτασε στὴν καρδιά μου ἡ ἀγαπημένη φωνὴ κι' ἀκούστηκε ὁ θόρυβος τῶν ἀλόγων καὶ τῶν τροχῶν, ἔμεινα ἔρημος τότε μαζεμμένος τρέμοντας στὸ κρεβάτι καὶ μὲ κλεισμένα μάτια ἔσφιξα μὲ τὸ χέρι τὴν καρδιά κι' ἀναστέναξα. Σέρνοντας ἔπειτα τὰ

τρεμουλιάρικα γόνατά μου ἄσκοπα στὸ βουβὸ δωμάτιο: — τί ἄλλο, ἔλεγα — μπορεί νὰ μοῦ ἀγγίξει τὴν καρδιά; Ριζώθηκε τότε ἡ πικρότατη ἀνάμνηση μέσα μου καὶ μοῦσφιγγε τὴν καρδιά σὲ κάθε, σὲ κάθε πρόσωπο ποῦδλεπα.

Μεγάλῃ λύπῃ πλημμύριζε τὸ στήθος μου ὅπως σὰν βρέχει μελαγχολικὰ ὁ Ὀλυμπος καὶ γεμίζει τὰ λειβάδια. Οὔτε σὲ γνώριζα, σὰν ἦμουν δεκοχτὼ χρόνων, γεννημένος γιὰ νὰ κλάψω τότε, δταν σὲ πρωτοδοκίμασα, ἔρωτα. Περιφρονοῦσα τότε κάθε χαρὰ, τὸ γέλιο τῶν ἀστρῶν δὲ μ' εὐχαριστοῦσε, μήτε ἡ ἡσυχία τῆς γαλήνιας χαραυγῆς καὶ τὸ ἀνθισμα τοῦ λειβαδιοῦ. Κι' ἡ ἀγάπη ἀκόμα τῆς δόξας, ποὺ πρὶν τόσο μὲ θέρμαινε, εἶχε σωπάσει μέσα μου, γιατί κατοικοῦσε τότε ἡ ἀγάπη γιὰ τὴν ὁμορφιά. Οὐτ' ἔριχνα τὰ μάτια στὶς συνηθισμένες σπουδές, ποὺ κάθε ἄλλο ἀπὸ αὐτὲς θεωροῦσα πρὶν μάταιες. Τώρα κι' αὐτὲς μοῦ φαίνονται μάταιες.

Πῶς ἄλλαξ τὸσο καὶ τόσην ἀγάπη μοῦ ἀρήρεσε μιὰ ἄλλη! Ἀλίμονο πόσον εἴμαστ' ἐμεῖς μάταιοι! Μονάχα ἡ καρδιά μ' εὐχαριστοῦσε, καί, βυθισμένος σ' ἓναν ἀδιάκοπο λογισμὸ μαζί της, παραμίλαγα τὸν πόνο μου. Γυρμένο τὸ μάτι στὴ γῆ, συγκεντρωμένο φευγαλέο κι' ἀπλανές, δὲν ὑπόφερνε νὰ συναντήσῃ οὐτ' ἀττημο, οὔτε ὁμορρο πρόσωπο. Φοβόταν μὴν ταραῖξει τὴ ζωγραφισμένη κείνη σεμνὴ κι' ἀγνὴν εἰκόνα στὴν καρδιά μου, ὅπως ταραῖζεται στ' ἀεράκι τὸ νερὸ τῆς λίμνης. Καὶ τὸ μετάνοιωμα ποὺ βαραίνει τὴν ψυχὴ μας, πῶς δὲν ἀπολάψαμε πλέρια τίς περασμένες μέρες, βασάνιζε πάντα τὸ στήθος μου, κι' ἡ χαρὰ ποὺ πέρασε μεταβάλλεται σὲ φαρμάκι. Γιατὶ ἡ ντροπὴ δὲν ἀγγίξε τὴν καρδιά μου μὲ τὸ σκληρὸ της δάγκωμα. Στὸ Θεό, σὲ σὰς εὐγενικὲς ψυχές, ὀρκίζομαι πῶς ποταπὴ ἐπιθυμία δὲ χώρεσε στὸ στήθος μου· πῶς ἡ φωτιὰ ποὺ μέκαψε ἦταν ἀδιάφθορη κι' ἀγνή. Ζεῖ ἀκόμα ἡ φωτιὰ, ζεῖ ἡ ἀγάπη, ζεῖ στὴ σκέψη μου ἡ ὥραία εἰκόνα, γιὰ τὴν ὁποία μόνο θεία εὐχαρίστηση αἰσθάνθηκα. Κι' αὐτὴ μοῦ εἶναι ἀρκετὴ.

(Μετάφραση)

MARIETTA MINOTOU

Ἡ πρώτη τοῦ ἀγάπη ἦταν ἡ Γελτροῦδη Κάσσι συγγενῆς λίγο τοῦ ποιητῆ. Ἦταν 26 χρόνων σὰν ἐπῆγε στὸ Recanati καὶ φιλοξενήθηκε γιὰ δύο μέρες στὸ σπῆι τοῦ ποιητῆ, ποῦταν μόνο 18 χρόνων. Μᾶς τὴν περιγράφει ἄλλος ὁ ἴδιος: Ὡλὴ ὅσο καμμιὰ γυναίκα δὲν ἔτυχε νὰ συναντήσω ὡς τώρα. Πρόσωπο εὐγενικό, γραμμὲς μεταξύ ἰσχυροῦ καὶ λεπτοῦ, ὄρατο χρῶμα, κατάμαυρα μάτια, κασταὰ μαλλιά, τρόποι γλυκοὶ καὶ χαριτωμένοι, μακριὰ πὸ κάθε προσποίηση. — Στὸ ἡμερολόγιό του, ποὺ φύλαγε ζηλιάρικα ὁ ποιητὴς ἀπ' ὅλους, ἀναφέρει πολλὰ γιὰ τὸν ἔρωτά του στὴ Γελτροῦδη. Ὁ πεσσιμιστὴς αὐτὸς ποὺ δὲν ἔβρισκε κανένα θέλγητρο καὶ σκοπὸ στὴ ζωὴ, ἦταν πολὺ ἐρωτικῆς. Γιὰ τοῦτο βλέπομε στὸ ποιήμα τοῦ « Ἐρωτὰς καὶ θάνατος » νὰ πιστεύει τὰ δύο αὐτὰ σὰν τὰ ὀραιότερα πράματα τοῦ κόσμου. Ὁ πεσσιμισμὸς τοῦ μάλιστα ἀποδίδεται στὴν καχεκτικὴ τοῦ φύση ποὺ δὲν τὸν ἄφηνε νὰ ζήσῃ ὅπως ἤθελε. Καθὼς θὰ δοῦμε σ' ἄλλες μελέτες μας γιὰ τὸν Leopardi ποὺ θὰ συγεντρώσουμε σὲ τόμο μὲ τὴν μετέφραση τῶν ποιημάτων του, ὁ ποιητὴς εἶχε πολλοὺς ἔρωτες. Τοὺς περισσότερους πλατωνικοῦς. Στὰ ἐρωτικά του ποιήματα ἐξυφώνει πάντα τὴ γυναίκα. Τὸ πρῶτόν ἐχει πολλὰς φράσεις πετραρχικοῦ ὅπου, ποὺ δείχνουν πόσο αἰσθάνθηκε τὸν ἔρωτα ὡς ὁλοκλήρως τῆς ἀπελπισίας καὶ τῆς μοναξιάς, ὅπως ὁ ὁμηγετὴς τῆς γελαστῆς ἀνοϊστίας φύσης.

MAP. MIN.

## ΜΟΝΟΤΟΝΙΑ

Μόνος, κλειστός στην κάμαρά μου (Πόσο ασυλλόγιστα ή δομή μου  
κι' αναμετρώω τὰ ὄνειρά μου. ξέφευγε μέσ' απ' τὸ κορμί μου).

Ὁνειρα τόσο ἀγαπημένα, Γλυκεῖς ἐλπίδες κι' ὄνειρά μου  
ποὺ φυλλορόησαν ἓνα—ἓνα. χίλια μαζί σπυριά τῆς ἄμμου.

Κ' οἱ παιδικές μου οἱ ἀναμνήσεις Ἀνεκμετάλλευτά μου νιάτα,  
ποὺ ἐξαφανίστηκαν ἐπίσης. ἀπογοήτευση γεμάτα.

Χρόνια χαμένα κι' ἄδειες ὥρες Ἀμποτε ἡ νέα ποὺ θάρτει μέρα  
σὲ μακρινές καὶ ξένες χώρες. νὰ μὴ μὲ βρεῖ ξανὰ ἐδωπέρα.

(Ἄφρηνα τὴ καρδιά μου ἀκέρια Σ' ἓνα καράβι ταξιδιάρη  
σὲ μισαρά κι' ἀνίερα χέρια). μαζί του ὁ Χρόνος νὰ μὲ πάρει.

Ἀγάπες μου παλιές καὶ χίλιες Κι' ἴσως μὴ βλέποντας πιά πίσω  
κλεφτὲς ματιὲς πίσ' απ' τὶς γριλλίες. μπορέσω ν' ἀπολησμονήσω.

ΑΠ. Ν. ΜΑΓΓΑΝΑΡΗΣ

## ΡΑΜΠΙΝΤΡΑΝΑΘ ΤΑΓΟΡ:

## ΛΥΡΙΚΑ ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΑ

(Καρδουτσιανὸς τύπος ἐλεγείας: Στροφή ἐξ Ἀρχιλοχείου Ἰαμβελέγον καὶ ἐνὸς  
στίχου ἐκ δύο Ἀνακρεοντείων (ιαμβικῶν δι-  
μέτρων καταληκτικῶν).

## I.

Νὰ εἶμαι ἀτέλειωτος!—Τὸ θέλημά Σου εἶνε αὐτὸ κ' ἡ χαρὰ Σου.  
Αὐτὸ τὸ εὐκολοτσάκιστο ποτήρι ὅλο ν' ἀδειάζῃς

καὶ μὲ καινούργια ζωὴ νὰ γεμίζῃς δὲν παύεις ὀλοένα.

Τὴν καλαμένα ἐτούτῃ μικρούτσικη φλογέρα

τὴν ἔχεις φέρει πέρα ἀπὸ λόφους, ἀπὸ τὰ λειβάδια,  
κ' ἐσφύριζες σὲ δαύτῃ καινούργιες μελωδίες.

Στοῦ χεριοῦ Σου τ' ἀδύνατον ἄγγιγμα βγαίνει ἡ καρδιά μου  
ἀπ' τὰ ὄριά της, ξεσπώντας σὲ χαρὰ ἀνεκλάλητη.

Ἐδώ, μὲς στὶς μικρούλικες φοῦχτές μου αὐτές, ἀπὸ Σένα  
ὅλα σωρὸς τὰ δῶρα πέφτουν τ' ἀνεξάντλητα.

Περνοῦν τὰ χρόνια ἀλλὰ Ἐσὺ δὲν παύεις νὰ ὀνέλλῃς σ' ἐμένα  
πιο ἄφθονα πάντα τ' ἀτέλειωτά σου δῶρα.

Καὶ μέσα στὶς μικρές μου τὶς φοῦχτες Σὺ πάντοτε βρίσκεις  
γιὰ νὰ γεμίζῃς κάποια γωνιά μικρούλα.

ΑΝΑΣΤ. ΣΚΙΑΔΑΡΕΣΗΣ

## ΑΠΟ ΤΙΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

## ΤΟ ΜΑΥΡΟ ΡΙΖΙΚΟ

«Ὅσα θέλεις δούλευε, ὅσα θέλει ὁ Θεὸς θὰ σοῦ μπέψῃ» ξανάλεγε συ-  
χνὰ ἡ ἀσπρομάλλισσα γριούλα. Ὅτι κι' ἂν κάμῃ κανένας, τὸ ριζικό του θὰ  
νικήσῃ. Κανέναν δὲν πρέπει νὰ καταδικάσωμε γιὰ τὶς δυστυχίες ποὺ θὰ  
τοῦ τύχουν». Κι' ὅλα τὰ συγχωροῦσε. Δὲν ἀγαποῦσε τὸ κουτοσμπολιά,  
τὸ ἰδιώτερο χαρακτηριστικὸ τῆς ἡλικίας αὐτῆς καὶ μιὰ ἀπὸ τὶς πολλὲς  
μέρες μᾶς διηγήθηκε αὐτὴ τὴν ἱστορία ποὺ ρύθμισε ὅλες τῆς ψυχῆς της  
τὶς διαθέσεις.

«Ζοῦσε στὰ παλιὰ χρόνια μιὰ κοπέλλα μὲ τὴ βαρεῖα μοῖρα ποὺ τῆς  
ἐγραψαν οἱ δυνατὲς θεές: «Νὰ κάμῃ παιδί μὲ τὸν πατέρα της καὶ μὲ τὸ  
παιδί της ἄλλο παιδί».

Ἡ δύστυχη αὐτὴ εἶχε κι' ἄλλῃ ἀδελφὴ μικρότερη ποὺ παντρεύτηκε πρώτη  
μ' ὅλη τὴν ἐπιμονὴ τῶν γονιῶν της στὸ γαμπρὸ νὰ προτιμήσῃ τὴ μεγάλη.

Κάποια μάγισσα τὶς παραμονὲς τοῦ συνοικεσίου τ' ἀποκάλυψε τὸ φοβερὸ  
μυστικόν. Καὶ κεῖνος ἀπόρριξε τὴ μεγάλη γιὰ γυναῖκα του.

Γίνηκαν οἱ γάμοι τῆς ἀδελφῆς της καὶ κείνη στάθηκε κάποια μέρα πλάι  
στὸν μισοκοιμισμένον ἄντρα της ρωτώντας τον ἐμπιστευτικὰ τὴν αἰτία ποὺ  
δὲν τὴν πῆρε, ὑποκρινόμενη πάντα πῶς ἦταν ἡ γυναῖκα του.

Κεῖνος τῆς τ' ἀποκάλυψε ὅλα στὸν ὕπνο του!

Τὴν ἄλλῃ μέρα ἔφυγε ἀπὸ τὸ σπίτι της. Ἐφυγε μακριὰ σ' ἓνα κοινόνιο  
νὰ γίνῃ καλογριά. Δὲ νικήθηκε ἀπὸ τ' ἀδύναμα δάκρυα τῆς μάνας, οὔτε ἀπὸ  
τὴ δυνατὴ θέληση τοῦ πατέρα της γιὰ τὴν ἡμέρα νὰ νικήσῃ τὸ πεπρωμένο της.

Ἦτανε τόσο καλὴ στὸ μοναστήρι, ποὺ τὴν ὠνομάτισαν ὅλες κυρὰ Καλὴ.  
Οἱ ἐπιθυμίες τῶν ἄλλων ἦταν ἡ θέλησή της. Ἦταν ἀφιερωμένη στὸ Θεὸ  
καὶ στὴν καλωσύνη.

Μιὰ μέρα τῆς πῆγαν τὴν εἴδηση πῶς ὁ πατέρας της πῆγε νὰ ζήσει μαζί  
της. Βρισκόταν σὲ δουλειὰ μακριὰ ἀπὸ τὸ μοναστήρι. Ζήτησε ἀμέσως νὰ  
φύγῃ μακριὰ χωρὶς νὰ μολογήσῃ τὸ λόγο. Ἡ ἡγουμένη δὲν τὴν ἀφίνει  
κι' οἱ ἄλλες ὀργίζονται ἐναντίον της, γιὰ τὴν δείχνεται ἀσπλαχνὴ στὸ γέρο  
πατέρα της. Καὶ κείνη ὑποχώρησε. Κι' ἡ πραγματικότης ἀρχισε νὰ γράφῃ  
τὸ δράμα τῆς Καλῆς-Ἀδελφῆς.

Οἱ σατανικὲς ἐπιθυμίες ποὺ ξύπνησαν στὸ ρημαγμένο ἀπὸ τὰ γηρατειὰ  
κορμὶ τὸν ἔσυραν στὸ ἀνήκουστο ἐγκλημα. Καὶ ξαναγράφεται ἡ ἱστορία  
τοῦ Οἰδίποδα...

Ἔτσι μιὰ μέρα ἀναγκάστηκε νὰ ριχτῇ στὰ πόδια τῆς Ἠγουμένης ζη-  
τώντας σπλαχνία.

ἸΑΚΩΒ ΜΑΓΓΑΝΑΡΗΣ Ἡ ἐποχὴ ποὺ θὰ ταξίδευε σ' ἄλλα παραρτήματα τοῦ μοναστη-  
ριοῦ καὶ τὴν πῆρε μαζί της.  
ΔΗΜΟΣΙΑ ΜΟΥΣΕΙΟ Ἀπὸ τὴν ἔρημη σπηλιά πλάι στὸ κῆμα ποὺ βογκοῦσε, μακριὰ ἀπὸ κάθε  
ματιὰ ἀνθρώπινῃ ἀκουσε τὸ κλάμμα τὸ παιδιάτικο ἢ Καλῆ-ἀδελφῆ.

Ἦταν γέννημα ἁμαρτωλό· μὰ πῶς νὰ βάψουν μὲ τὸ αἷμα τ' ἀθώου τὰ χέρια τους οἱ δυὸ κείνες γυναῖκες;

Τὸντυσαν, λοιπὸν, τῷδαλαν σ' ἓνα κασάκι καὶ τὸ ἀπόθεσαν στ' ἀκρογιάλι.

Ἐνα καράδι ἄραξε κεῖ κοντά. Ὁ καπετάνιος τοῦ ποῦ δὲν εἶχε παιδιὰ τὸ σπλαχνίστηκε καὶ τὸ πήρε. Ἡ τύχη τοῦφερνε στὰ χέρια τοῦ ἓνα πλάσμα γιὰ νὰ σκορπίσῃ δλὴ τὴν κρυμένη ἀγάπη σὲ παιδί, ποῦ ἡ φύση τοῦχε χαρίσει κι' ἡ ἴδια ἡ τύχη τὸν εἶχε στερήσει.

Ἡ Ἐγούμενὴ γύρισε στὸ μοναστήρι κ' ἡ ἀποκληρωμένη γυναῖκα πήγε μακριὰ ἀπὸ τὸν τόπο κείνο γιὰ νὰ ζήσῃ δουλεύοντας.

Πέρασαν χρόνια πολλά. Ἦταν ὑπηρέτρια σ' ἓνα πλούσιο σπιτικό. Ἡ ὁμορφιά της δὲν εἶχε σβύσει· εἶχε καὶ τὴ γλυκάδα τ' ἀπέραντου πόνου.

Κεῖ κοντὰ καθόταν ἓνας νηός, ὡς εἴκοσι χρόνων. Ἦταν πλούσιος μὰ μελαγχολικός. Κι' ὁ πατέρας τοῦ τὸν βίαζε νὰ παντρευτῇ ὅποιαν γυναῖκα ἤθελε, νομίζοντας ἔτσι πῶς θὰ τοῦδινε κάποια χαρά.

Μὲ κάποια δελτία πρότενε στὸν πατέρα τοῦ νὰ πάρῃ τὴν ὑπηρέτρια τοῦ γείτονά των. Μὲ ἀκατανίκητη ἀγάπη, μ' ἓνα συναίσθημα ὑπεράνθρωπο τὸν τραβοῦσε ἡ γυναῖκα κείνη. Ὁ πατέρας ἔδωσε τὴν εὐχή του στὸ συνοικέσιο κείνο καὶ γίνηκε.

Ἦστερα ἀπὸ καιρὸ μετὰ τὸ γάμο τους, σὰν ἔσφιγγε στὴν ἀγκαλιά της ἓνα ὁμορφο ἀγγελοῦδι, ποῖς ξαίρει ἀπὸ ποῖα μυστηριακὴ τῆς μοῖρας δύναμη συνεπάρθηκε καὶ μὲς στὴν εὐτυχία της, τῆς γεννήθηκε ἡ περιέργεια νὰ μάθῃ τὴν καταγωγὴ τοῦ ἀντρα της. Ὁ πατέρας τοῦ εἶπε ὁ πραγματικός του γονιὸς καὶ μητέρα τοῦ, κείνη ποῦ τὸν γέννησε;

Ὅχι! Τὸ παράξενο συναίσθημα ποῦ τραβοῦσε τὸ νιδ στὴ γυναῖκα αὐτὴ δὲν ἦταν ἔρωτας, οὔτε χτηνώδικος πόθος ἦταν ἡ στοργὴ τοῦ παιδιοῦ στὴ μητέρα ποῦ τοῦδωσε τὴ ζωή.

Κεῖνοι ποῦ τοῦδωσαν τὸνομά τους, τὰ χάδια τους καὶ τὴν ἀγάπη τους ἦταν ξένοι· αὐτὸς σὰν τὸ Μωσῆ βρέθηκε μὲς στὰ σπάργανα πλάι στὸ γαλάζιο κοῦμα...

Ἡ μοῖρα εἶχε νικήσει! Κι' ἦταν κείνη ἡ νικημένη!

Τὴν ἄλλῃ μέρα, ποῦ ἦτανε καὶ μεγάλῃ γιορτῇ, φώναξε βροντόφωνα μπροστὰ στὸ συναθροισμένο στὴν πλατεῖα πλῆθος: «Ποῖς ἀκουσε παιδί μὲ τὸν πατέρα τοῦ νὰ κάμῃ παιδί καὶ μὲ τὸ παιδί τοῦ ἄλλο παῖδι; Εἰμαι ἐγὼ ἡ μεγάλῃ ἁμαρτωλή». Δὲν τέλειωσε τὰ λόγια της καὶ χάθηκε ἀπὸ τὰ μάτια τους.

Εἶπαν πῶς ἡ μάνα γῆ τὴν πήρε στὰ σπλάχνα της τότε. Ἦταν ἄγια παιδί μου, πρόστεσε ἡ καλὴ κυρούλα, γιατί δὲν ἦταν αὐτὴ ἡ ἀφορμὴ γιὰ ὅσα γίνηκαν. Ἦρθε στέν κόσμος γιὰ νὰ δειξῇ τὴ μεγάλη δύναμη τοῦ γραφτοῦ μας».

Καὶ γιὰ νάληθέψῃ ἴσως τὸ παλὸ ρητό, σκέφτηκε γὰρ τότε:

«Τὸ πεπρωμένον φυγεῖν ἀδύνατον».

Κρήτη. Ἀνοιξη 1927.

ΑΓΛΑΪΑ ΚΥΡΜΙΖΑΚΗ

## ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

### ΔΟΞΑΣΙΕΣ ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ ΣΤΗΝ ΚΕΦΑΛΟΝΙΑ

Ἡ ψυχὴ ἔπειτα ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ ἀνθρώπου δὲν πεθαίνει οὔτε χάνεται παρὰ γυρίζει ἀκόμη ἀπὸ δῶ κι' ἀπὸ κεῖ στὴ γῆ, ἴσαμε ποῦ νᾶρθῃ ἡ ὥρα νὰ πάῃ ἐκεῖ, ποῦ θὰ μείνῃ γιὰ πάντα στὴν Κόλαση ἢ στὴν Παράδεισο.

Σὰν ἓνας ἀέρας βγαίνει ἀπὸ τὸ στόμα ἐκείνου ποῦ πεθαίνει. Καὶ ἂν εἶναι μικρὸ παιδιοῦ ἀμέσως πάει στοὺς Οὐρανοὺς καὶ σμίγει μὲ τοὺς Ἀγγέλους στὴν Παράδεισο, γιατί εἶναι ἀθώα καὶ ἄκακη. Ἄν ὅμως εἶναι μεγάλου, τίς τρεῖς πρώτες μέρες ἔπειτα ἀπὸ τὸ θάνατο μένει στὸ σπῆτι τοῦ νεκροῦ καὶ τριγυρίζει κοντὰ σ' αὐτὸ χωρὶς ν' ἀπομακρύνεται καθόλου.

Γι' αὐτὸ κιόλα ἀμέσως ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ βάνουν κοντὰ στὸ προσκέφαλο τοῦ πεθαμένου ἓνα ποτήρι γεμάτο κρασί καὶ μέσα σ' αὐτὸ τρία κομμάτια ψωμί, γιατί ἡ ψυχὴ δυὸ φορὲς τὴν ἡμέρα πάει καὶ **τσιμπάει**, τρώει δηλ. καὶ πίνει λιγάκι ἀπὸ κείνη τὴ μικρὴ θυσία ποῦ τῆς κάνουν.

Δίπλα στὸ ποτήρι αὐτὸ πρέπει νὰ βρίσκεται κι' ἓνα φῶς, ποῦ νὰ μὴ σβύσῃ καθόλου τίς τρεῖς ἡμέρες πάλι γιὰ τὴν ψυχὴ.

Στὸ διάστημα αὐτὸ ἡ ψυχὴ εἶναι ἀόρατη σ' ὅλους ἐξὸν ἀπὸ κείνους πᾶχουν τὴν καλὴ ψυχὴ—καὶ εἶναι τώρα αὐτοὶ πολὺ λίγοι, ὅπως τὸ ὁμολογοῦν—καὶ τὴ βλέπουν σὲ διάφορες μορφές.

Ἄλλοτε φαίνεται μὲ μορφή μικρῆς πεταλούδας συνήθως ὅταν τριγυρίζῃ κοντὰ στὸ ποτήρι—καὶ ἔχει χρῶμα ἄσπρο ἂν ἦταν δίκαιη κι' ἀναμάρτητη, μαῦρο ὅμως ἂν ἦταν ἁμαρτωλὴ καὶ ἀδικη. Οἱ γεροντότεροι τώρα δηγιῶνται γιὰ τοὺς πατέρες τους ἢ τοὺς παποῦδες τους, πῶς πολλὰς φορὲς ἔτυχε νὰ δοῦν ψυχὴ μὲ τέτοια μορφή ἢ καὶ ἄλλῃ, μὰ τώρα ἐκεῖνοι ποῦ μποροῦν νὰ τίς δοῦν ὅλο καὶ λιγοστεύουν. Ἄλλοτε πάλι παρουσιάζεται ἡ ψυχὴ σὰν ἓνα μικρὸ δέμα, **σκαμάκι**, ἀπὸ μπαμπάκι, δλάσπρο, σημάδι πῶς ἦταν ἐνάρετη ἡ ψυχὴ στὴ ζωὴ—κι' αὐτὸ τρέχει διαρκῶς σὰν νὰ τὸ κυλάῃ ὁ ἀέρας. Κι' ἂν καμμιά φορὰ θελήσῃ κανεὶς νὰ τὸ πλησιάσῃ ὅλο φεύγει φεύγει καὶ στὸ τέλος χάνεται.

Καὶ τρίτῃ μορφή ποῦ μπορεῖ νὰ πάρῃ ἡ ψυχὴ—λίγο περιέργη—εἶναι ἡ μορφή τοῦ νηπίου, **δράκου**, ὅπως τὸ λένε. Ἴσως μ' αὐτὸ θέλουν νὰ δείξουν τὴν ἀγιότητα τῆς καλῆς ψυχῆς, γιατί καὶ τὸ νήπιο τὸ λένε ἀγγελοῦδι, ἀφοῦ εἶναι ἀθώο καὶ καθαρὸ ἀπὸ κάθε κακὸ καὶ κάθε ἁμάρτημα.

Ἐπειτα ἀπὸ τίς πρώτες τρεῖς μέρες ἡ ψυχὴ παύει πιά νὰ μένῃ μόνῃ της στὴ γῆ καὶ τὴν παίρνει ἓνας Ἄγγελος νὰ τὴν ὀδηγῇ.

Ὁ Ἄγγελος αὐτὸς πρέπει νὰ τὴ γυρίσῃ σ' ὅλα τὰ μέρη, ποῦ γύρισε αὐτὴ, ἔτσι ἦταν μέσα στὸ σῶμα καὶ σ' ἐκεῖνα ποῦχε κάμῃ καλὸ καὶ σ' ἐκεῖνα ποῦχε κάμῃ κακὸ, σ' ὅλα. Αὐτὸ δὲ γίνεται ἴσαμε νὰ περάσουνε σὰν πάντα ὅλες τῆς μέρες ἀπὸ τὴ στιγμὴ τοῦ θανάτου καὶ μὲ τὸ σκοπὸ ἴσως νὰ θυμῇ τίς καλὰς καὶ τίς κακὰς τῆς πράξεις καὶ νὰ μὴν ἔχῃ παράπονο

ΙΑΚΩΒΕΛΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΑΤΑΧΩΡΗΤΑ

ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

ὕστερα πού θά κριθῇ καὶ θά πάρῃ τὴ θέσῃ πού τῆς ἀξίζει. Σὰν περάσουν τώρα οἱ σαράντα μέρες ἡ ψυχὴ εἶναι ἔτοιμη γιὰ τὸ κριτήριο.

Θά κριθῇ ἀνάλογα μὲ τίς πράξεις τῆς καὶ θά πάῃ ἐκεῖ πού ἔχει «μέρετο» <sup>(1)</sup>, δηλ. ἐκεῖ πού τῆς ἀξίζει, ἐκεῖ πού τῆς ἀρμόζει.

Γιατὶ ὅπως τὸ λὲν καὶ οἱ γυναῖκες ὄχι μόνο Παράδεισο καὶ Κόλαση ἔχομε, ἀλλὰ καὶ σὲ καθένα ἀπ' αὐτὰ δι' ἄφορα τμήματα· κι' ἔτσι ἕνας πού ἔκαμε περισσότερα καλὰ θά πάρῃ στὴν Παράδεισο μιὰ θέσῃ καλλίτερη ἀπὸ κείνον, πού ἔκαμε λιγώτερα, ἀφοῦ, γιὰ νὰ μεταχειριστῶ τὴ φράση πού λένε πολλὲς φορές, «ἔχουμε πολλῶ λογιῶνε Κόλασες καὶ Παράδεισους κατὰ τὰ μέρετα».

Ἔτσι γίνεται πάντα μὲ τίς ψυχὰς τῶν πεθαμένων, πού δὲν παύουνε νὰ τίς θυμοῦνται καὶ νὰ θυσιάζουν γιὰ χάρη τους—ἀφοῦ ἀντιπροσωπεύουν τὰ ἀγαπημένα τους πρόσωπα—μὴν πάῃ καὶ λάβουνε *συχώρεση* καμμιά φορὰ ἀπὸ τὸν Ὑψιστο ἢ ἀλαφρόνῃ ἢ ποινὴ τους γιὰ τὰ ἁμαρτήματα πού κάμανε στὸν κόσμον. Τὴν ἀντίληψιν αὐτὴ τὴ βλέπουμε καὶ στίς φράσεις πού ἔχουν πολὺ συχνὲς καὶ συνηθισμένες «κάμε τὸ καλὸ νὰ τῷ ὁρῇ στὴν ψυχὴ σου», «ὁ Θεὸς σχωρὲς τὴν ψυχούλα του», «ξανάσασιν νᾶδρην ἢ ψυχούλα του» καὶ ἔπειτα ἀπὸ τὴν πρώτη θυσία μὲ τὸ ποτήρι τὸ κρασί ἀκολουθοῦν τὰ μνημόσυνα πάντα μὲ τὴν ταχτικὴ σειρά, γιατί ἀλλοιῶτικα μπορεῖ νὰ δυσαρεστήσουν τὴν ψυχὴ.... Μνημόσυνα γίνονται ἕνα ἔπειτα ἀπὸ τρεῖς μέρες μετὰ τὸ θάνατο, ἄλλο ἔπειτα ἀπὸ ἐννιά, ἀπὸ σαράντα, ἔπειτα ἀπὸ τρεῖς μῆνες, ἕξι μῆνες, ἐννιά μῆνες καὶ ὅταν κλείσῃ ἕνας χρόνος. Ὅλα-ἔλα ἑπτὰ ταχτικά καὶ ἀπαραίτητα καὶ ὅπως τὰ λένε στερεότυπα :

Ἔνα τοῖ τρεῖς, τοῖ ἐννιά, τοῖ σαράντα, στὰ τριμήνια, στὰ νιάμερα καὶ στὰ χρόνιασμα. Κάθε χριστιανὸς πού ἀγαπάει καὶ σέβεται τοὺς πεθαμένους του ἔχει ἱερὴ ὑποχρέωση νὰ κάμῃ αὐτὰ τὰ μνημόσυνα ἕχτος ἀπὸ τὰ ἄλλα—λειτουργίες τὰ ψυχασάβδα μὲ προσφορὰς κλπ.—γιὰ νὰ δώσῃ στὴν καθημένη τὴν ψυχὴ μιὰ ἀνακούφιση. <sup>(2)</sup>

#### ΕΥΘ. ΚΟΥΡΟΥΚΛΗΣ

1) Αὐτὴ τὴ λέξη μεταχειρίζονται πθ. καὶ τὸ Ἰταλικὸ merito=ἀξία. Καὶ φράση: «δὲν τῷχα μέρετο»—δὲν τὸ ἀξίζα, δὲν τὸ περίμενα.

2) Αὐτὲς οἱ δοξασιὲς βέβαια ἔχουνε πολὺ μεγάλη σημασία γιὰ τὴ Λαογραφία καὶ ἦταν καλὰ νὰ μελετηθοῦν σ' ὅλες τους τίς Δεπτομέρειες μαζί μὲ τὰ ἄλλα σχετικὰ, μοιρολόγια κλπ. σ' ὅλα τὰ μέρη, γιατί πολὺ θὰ μᾶς βοηθήσουν. Καὶ στὴ Λαογραφία καὶ στὴν Εἰδικὴ Ἑπιστήμην πού ἀσχολεῖται μ' αὐτὰ τὰ ζητήματα καὶ γυρεύει νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἱστορίαν τῆς, ὅπως εἶναι πχ. ἡ μεταμφύχωρη κλπ. κλπ.

#### ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ

Ὁ ζηλόφθονος ἄνθρωπος θά ἐπαινέσει εὐκολώτερό τὴ μετριότητά σου, παρὰ ἕνα σου ἀριστούργημα.

Οἱ ἔξυπνοι ἄνθρωποι δὲν κόβουν ποτὲ λουλούδια παρὰ καρπούς. Οἱ ἐπιτήδαιοι τὰ χαιρουνται καὶ τὰ δυό.

X\* \*

#### “ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ ΜΟΥ,”

#### ΤΑ ΠΡΟΙΚΙΑ ΤΗΣ ΧΡΥΣΟΚΕΡΑΣ

«Πέτα σάιττα γλίγωρα νὰ ὑφάνω τὰ προικιά μου καὶ σὺ ἀργαλιέ μου δούλευε μαζί μὲ τὰ στημόνια, τὸ θέλω νὰ ἴναι στὸ νησί τὰ πιὸ καλὰ κι' ὠραῖα γιὰ νὰ τὰ δεῖ ὁ πού ἀγαπῶ νὰ ὀρθεῖ νὰ μὲ ζητήσει».

«Ἐλα, μητέρα, δίπλα μου καὶ σὺ καλὴ ἀδερφή μου καὶ πέτε μου, νὰ σᾶς χαρῶ, πῶ; λάμπει τὸ φεγγάρι μέσ' στὰ νερὰ τῆς θάλασσας, πού ἔχω πὰ στὸ κιλίμι, πού στὸ κρεβάτι θά στρωθεῖ τοῦ γάμου μου τὴ μέρα».

«Γιὰ δέτε τὴν ποδιά ν- ἀφτὴ πού χτὲς ἔχω τελειώσει: Μιὰ θάλασσα ν- ἀπέραντη γλαφκὴ κι' ἀφρούς γεμάτη, στολίζει τὴν ποδοῦλα μου, κι' ἀπ' τοὺς ἀφρούς προβαίνουν γλυκογελῶντας στὸ γιालὸ γυμνὲς δυὸ-τρεῖς νεράιδες».

«Γιὰ δέτε τὸ ζωνάρι ἀφτὸ πού στὸ γαμπρὸ θά δώσω: Τὸ παλληκάρι στέκεται στὴ μέση καὶ παλέβει μ' ἕνα θεριὸ ἑφτακέφαλο τὰ δόντια του πού δείχνει, καὶ τὸ κορίτσι πού ἀγαπᾷ κλαίει μακριὰ ἀπ' ἀφτόνε».

«Ἐλα, καλέ μου! Τὰ προικιά τὰ ἔχω πιά τελειωμένα ἀπὸ τὰ χτὲς μεσάνυχτα καὶ τώρα σὲ προσμένω γιὰ νὰ ντυθῶ νυφιάτικα στὴν ἐκκλησιὰ νὰ πᾶμε κι' ἀπὲ στὸ σπίτι πού χοροὺς θά παίζουν τὰ παιχνίδια».

Δράμα, Ὀκτώβρης 1924.

ΚΩΣΤΑΣ ΔΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

#### ΤΡΙΟΛΕΤΟ

##### Γυναῖκες.

Κορδέλες μῶβ, λεπτές, χρυσές,  
τριανταφυλλίες καὶ μεθυσμένες  
ἄλλες σὰ ρόδον ἢ πανσές  
κορδέλες μῶβ, λεπτές, χρυσές...

Μὲς στ' ὀριγκὰν πόσο τρελὲς  
καὶ πόσο ἀνώφελα κρυμμένες  
κορδέλες μῶβ, τριανταφυλλίες,  
κορδέλες κι' αἰώνια μεθυσμένες...

#### ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ  
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΜΙΜΗΣ ΠΟΜΟΝΗΣ



## Bibliographie Ionienne

## Προσθήκαι

16.—«Codice di Procedura pei giudizj civili degli Stati Uniti delle Isole Jonie. Corfù, nella tipografia del governo, 1841».—

Είς 4ον μέγ. 14×22 εκ. μ. εκ σελ. 104 καὶ (προλεγόμενα) IV+IV (σημειώσεις) ἐν τῇ προμετωπίδι φέρει εἰς κυκλικὸν σύμπλεγμα τὰ ἐμβλήματα τῶν ἐπτὰ Ἰονίων Νήσων.

17.—«25 Μαρτίου 1868, Εὐαγγελισμοῦ, Εὐαγγελίζου γῆ. . . . . (ἐντὸς στεφανοειδοῦς μινιατούρας) (κάτω) Ἐν Ζακύνθῳ. . . . . Τυπογραφεῖον ἡ «Ἀδγῆ» 1898».

Δίστηλον ἡμίφυλλον 35×44 εκ. μ. σπανιώτατον, κεκοσμημένον διὰ τυπογραφικοῦ τετραγωνικοῦ πλαισίου, εἰς τὸ μέσον καὶ κάτω τοῦ στεφανοειδοῦς κοσμήματος :

«Χαῖρε Ζακύνθος γενναῖα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ καὶ τοῦ Θεῖου Διονυσίου νῆ-σος τοῦ Θανματουργοῦ». Κάτω τούτου περιέχεται Ἑθνικοθρησκευτικὸν ποίημα λίαν ἐνθουσιῶδες τοῦ Κεφαλῆνος Σπυρίδωνος Σκορδίλῃ εκ 42 στροφῶν ἀποτελούμενον, δυστίχων, ἐξ' οὗ παραθέτουμεν τέσσαρας τοιαύτας. Τὸ δλον ἡμίφυλλον εἶνε τετυπω-μένον ἀντὶ τυπογραφικῆς μελάνης διὰ φύλλου χρυσοῦ.

Ἦ χαροποιὰ ἡμέρα, ὦ χρυσόξανθε αὐγῇ,  
Τώρα χαίρεται ἡ φύσις καὶ τὸ πᾶν φωταγωγεῖ.

Ἦ πανέορτε ἡμέρα! πάγχρυσος καὶ φωταυγῇ,  
Μόνη εἶσαι ἡ κυρία ἑορτῶν ἡ ἑορτῇ.

Σήμερον σκιρτᾷ χορεύει κ' ἡ λαμπρὰ σεπτὴ Ἑλλάς,  
Σήμερον ἀπολαμβάνει εὐαγγέλια χαρᾶς.

Ἦ ἡμέρα δόξης, νίκης, ὦ ἡμέρα Ἐθνισμοῦ!  
ὦ ἡμέρα τῶν Ἑλλήνων, ὦ χρυσ' Εὐαγγελισμοῦ.

(Στροφ. Α,Ι,Ις,Λε').

18.—«Πρακτικαὶ δδηγίαι πρὸς καταπολέμησιν τοῦ Περονόσπορου, ὑπὸ Δ. Ἀμπελιοπούλου. Διευθ. (sic) τοῦ ἐν Κερκύρα Γεωργικοῦ Σταθμοῦ. Κέρκυρα Τυπ. «Κλειώ» 1898».—

Εἰς 4ον μικ. 16×24 εκ. μ. εκ σελ. 14+1 φυλ. λευκόν.

Δ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Τελ. Θ/γίας.

## ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

## ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΤΩΡΙΝΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΚΙΝΗΣΗΣ ΣΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Ἀκόμα δὲν συμπληρώθηκε χρόνος ἀπὸ τότε πού ἐορτάσθηκε ἡ ἐξηκονταετηρίς τῶν γεννεθλίων τοῦ Στέφαν Γκεόργκε (Stefan George). Ἦταν τὸ χαρακτηριστικώτερο γεγονός τῆς χρονιάς. Ἦ σημασία τοῦ Γκεόργκε ἐγκτεται στὸ ὅτι ἀναζωο-γόνησε τὰ στοιχεῖα τῆς Γερμανικῆς ποιητικῆς γλώσσας πού εἶχαν τριβεῖ ἀπὸ τοὺς «ἐπιγόνους». Ἐτεῖ ἀνενέωσε τὸ καλλιτεχνικὸ συναίσθημα τῆς γλώσσας μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ λαοῦ.

Στὴν ποιητικὴ συλλογὴ του «ὁ Πόλεμος» πού ἐξεδόθη τὸ 1917, ὁ Γκεόργκε συνει-δητοποιεῖ τὸν ξεπεσμό τοῦ πολέμου ὡς τέτοιον. Παραβάλλει τίς μορφές τοῦ ἀρ-χαίου κινητοῦ πολέμου με τὸν στάσιμο μᾶλλον πόλεμο τῶν χαρακιωμάτων πού φθείρει τὸ ἥθικὸ τοῦ ἀνθρώπου.

«Ὁ ἀρχαῖος Θεὸς τῶν μαχῶν δὲν ὑπάρχει πειά, λέγει, ἀφρωστημένοι κόσμοι ἀποτελεῖσθαι τὴν καὶ ὁμνην ἀπὸ πυρετοῦ ὑπαρξή τους μέσα στὸ θύροβο». Ἦ σύγχρονη γεμ. ποίησις ἀντανακλᾷ τὴν πάλῃ τῶν σημερινῶν ἀντιθέσεων πού στὴ

Γερμανία εἶναι σοβαρώτερη ἀπὸ ἄλλου ἔνεκα τῆς πολιτικῆς καταστροφῆς τοῦ 1918. Στὴν οὐσία παρουσιάζει τὸν περὶ συντηρητικὸ θρησκευτικὸ μυστικισμό ὡς πέρα στὴν περὶ οὐτοπιστικὴ «ἰδεολογία». Στὴ μορφὴ ἀγωνίζεται νὰ ἐπικρατήσῃ ὁ ἐλεύθερος στίχος. Ἀλλὰ δὲ νίκησε ἀκόμα.

Εἶναι γνωστὸ πὺς ἰδρύθηκε πρὶν μερικὰ χρόνια στὸ Βερολῖνο ἡ «Ἀκαδημία τῶν ποιητῶν» με πρόεδρο τὸν Βάλτερ φὸν Μόλο. Ποιητὴς στὴ Γερμανία δὲ ση-μαίνει ἀποκλειστικὰ ὅ,τι σημαίνει στὴ γλώσσα μας ἡ λέξις αὐτῇ, ἀλλὰ περικλείει καὶ τὴν ἐννοία τοῦ πεζοῦ λογοτέχνου δημιουργοῦ.

Ἡ ἀφέλεια καὶ τὸ πηγαῖο αἰσθημα τῆς γερμανικῆς ψυχῆς δὲν ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴ φύσι μ' ὅλη τὴν πρόοδο τῆς τεχνικῆς. Καὶ ὁ ρεαλισμός της ἀκόμα εἶναι πολλὰς φορὲς μυστικοπαθής. Ἐτσι ἐννοοῦμε πόσο πειὸ δυνατὲς θὰ εἶναι σήμερα οἱ ἀντιθέσεις, τὰ διλήμματα καὶ οἱ ἀλληλοσυγκρούμενες τάσεις στὴ γερμανικὴ λογοτεχνία, στὴν ποίησι εἴτε στὸν πεζὸ λόγο.

Γιὰ ἕναν ξένο μελετητὴ τὸ περὶ ἐνδιαφέρον χαρακτηριστικὸ της εἶναι ὅτι δὲν ξεπέφτει στὸ χυδαῖο, ἔστω κ' ὅταν ἀκόμα εἶναι ριζοσπαστικὴ ἡ τάσις τοῦ συγ-γραφέως. Στὸν τόπο μας κάποτε συμβαίνει τὸ ἐναντίον.

Ὁ βαθὺς συμβολισμός πού διαφαίνεται σὲ κάθε σχεδὸν λογοτεχνικὸ ἔργο, δια-πνέεται ἀπὸ τὴ δικαίωση τοῦ ἥθικοῦ στὴν οὐσία καὶ στὴν ἐννοία τῆς ζωῆς. Ἡ-θικὴ ἐδῶ δὲν πρέπει νὰ νομισθῇ τὸ συμβατικὸ ἄθροισμα κοινωνικῆς καὶ ιδιω-τικῆς συμπεριφορᾶς, ὅ,τι κοινῶς τώρα καὶ κάπου δέκα χρόνια συνηθίζεται νὰ λέγεται «ἀστικὴ ἡθικὴ». Ἡθικὴ ἐννοᾷ ἐδῶ τὴν ὑπεροχὴ τοῦ ἀνθρώπου στὴ συνειδήσι τῆς ἀνθρώπινης ἀξιοπρέπειας, στὴν προσπάθεια τῆς ἀνψώσσεως της πάνω ἀπὸ τὸ αὐτοκαμαρωνόμενο ἀνθρώπινο κτήνος.

Οἱ δύο πόλοι τῆς σύγχρονης γεμ. λογοτεχνίας εἶναι ἡ ἀγάπη τῆς φύσεως καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ ἀνθρώπου. Τῆς φύσεως, στὴ σχέσι της με τὴν ἀνθρώπινη ψυχὴ καὶ τὴ μοῖρα της, τοῦ ἀνθρώπου στὴν τύχη του ὡς πατέρα, ἐρωμένου, πο-λίτου μαχητοῦ, νικητοῦ ἢ νικημένου. Στὴ μέση τῶν δύο πόλων εἶναι τὸ παιδί, ἡ νεότης.

Ἡ σύγχρονη γερμανικὴ λογοτεχνία ἐμπνέεται κυρίως ἀπὸ τὴν διαρκῆ ἀναγ-καστικὴ πάλῃ τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου. Ὁ ἀνθρώπος πελαγώνει καὶ ζητεῖ τὸ χαμένο ρυθμὸ τῆς ζωῆς ἀνάμεσα στὸ μαλλιτοράβηγμα τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ μέλλοντος, τῶν δύο ἐχθρῶν, πού διεκδικοῦν τὴν ψυχὴ του, σὰν ἄλλος Ἀρ-χάγγελος καὶ Σατανᾶς.

Καὶ τώρα μερικὰ παραδείγματα πού χαρακτηρίζουν τὰ σημερινὰ ρεύματα. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ «Ἡρεμία στὸ δυτικὸ μέτωπο» (Nichts Neues im Westen) τοῦ Remarque, ἔκαμε πέρσι ἐπίσης πολὺν κρότο τὸ ἔργο «Ἡ ἡλικία τοῦ 1902» (τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως μού διαφεύγει δυστυχῶς αὐτὴ τὴ στιγμῇ). Ἐδῶ περι-γράφεται ζωντανή, με τὰ σκοτάδια της καὶ με τὸν σκορπισμένο σπόρο τῆς ἐλ-πίδος γιὰ τὸ μέλλον, ἡ ψυχολογία τῆς σημερινῆς νέας γενεᾶς, αὐτῶν πού γεν-νήθηκαν γύρω στὸ 1902 καὶ ἀνατράφηκαν στὸν πόλεμο.

Τὸ γεμ. μυθιστόρημα εἶναι σήμερα δυνατό καὶ πλούσιο. Οἱ γεμ. συγγρα-φεῖς εἶναι μόνοι τους ἀντίκρυ στὸ ἔργο των, οἱ ἴδιοι καὶ ἡ ψυχὴ των. Ὑπό-κεινται σὲ ἐξωτερικὲς ἐπιρροὲς πολὺ λιγώτερο ἀπὸ κάθε ἄλλο εὐρωπαϊκὸ λαό.

Παραγωγὴ πλούσια καὶ ποικίλη. Ἀναφέρω μερικὰ ὀνόματα παρμένα στὴν τύχη. Ὅχι τόσο γιὰ νὰ παρουσιάσω διαβάθμισι ἀξίας συγγραφέων καὶ ἔργων (εἶναι τόσο πολλοὶ καὶ πολλὰ) ὅσο μιὰν εἰκόνα τοῦ μωσαϊκοῦ τῶν ψυχικῶν ρευμάτων. Δυστυχῶς ὁ λίγος χώρος δὲν μού ἐπιτρέπει μεγαλύτερη ἐπέκτασι.

«Στροφὴ» (Wende) τῆς Maria Waser. Ἡ ἱστορία τῆς ἐξελίξεως τῆς γυ-ναίκας πρὸς τὴν ὠριμότητα: ἡ κρίσις, ἡ θεραπεία, ὁ γυρισμός.

«Ὁ ἀνθρώπος στὸ φλογερὸ καμίνι» (Der Mann im feurigen Ofen) τοῦ Fedor von Zobeltitz. Ὁ ἀνθρώπος αὐτὸς εἶναι ὁ νέος ἐφευρέτης. Ὁ συγγρα-φεὺς δείχνεται ἐδῶ βιοτουόχος δημιουργὸς χαρακτῆρων.

ἸΑΚΩΒΟ ΜΟΝΙΟΥ «Ὁ κόσμος στὰ χαμηλά». (Moni oder die Welt von unten) τοῦ Ar-min A. Wegner. Ἀντιπῶντας ἀπὸ τίς βαθεῖς πηγές τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς τοῦ παιδοῦ τοῦ μικροῦ Μονι, ἡ βαθειὰ ἀγάπη πρὸς τὸ παιδί ἀναπτύσσει τὴ γένεσι τῆς ἀπολαύσεως τοῦ αὐριανοῦ ἀνθρώπου.

«Αἱ παρθένοι». (Im Zeichen der Jungfrauen) τῆς Clara Ratzka. Ἦ μετα-

πολεμική διαμόρφωσις τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς τῶν γυναικῶν τῆς παλιᾶς καλῆς γερμανικῆς ἀστικῆς τάξεως. Ἡ μάχη τῶν εὐγενῶν γυναικείων χαρακτήρων στή σημερινή κοινωνία. Ὑψος δροσερό κ' αἰσιόδοξο.

Πολλά εἶναι ἐπίσης τὰ ἔργα πού πραγματεύονται ἀναμνήσεις τῆς παιδικῆς ἡλικίας. Ἐδῶ φαίνεται καθαρά ἡ λατρεία πρὸς τὴν ἱερότητα τοῦ παιδιοῦ στὴ Γερμανία. Ἰσως μιὰ φορὰ ὁ αἰὼν μας θὰ ὀνομασθῇ «αἰὼν τοῦ παιδιοῦ» διπλα στὸν τίτλο «αἰὼν τοῦ ραδιοῦ».

Ἀναφέρω συντόμως. «Τὸ κυριακάτικο παιδί» (σημαίνει τὸ «εὐτυχισμένο παιδί». (Sonntagskind) τοῦ Georg von Ompteda καὶ τὸ «Ἀπὸ τῆ νεανικῆ ἡλικίας» (aus der Jugendzeit) τοῦ Rudolf Presber.

Ἐλθισμένη ἀκόμη δύο ἔργα δυνατά:

«Ὁ Λουθῆρος ὡς ἀνθρώπος». (Mensch Luther) τοῦ προέδρου τῆς «Ἀκαδημίας ποιητῶν» Walter von Molo. «Περιστατικά καὶ ἐντυπώσεις μου ὡς μεταλλορύχου». (heine Erlebnisse als Bergarbeiter) τοῦ κόμητος Alexander Stenbock-Fermor.

Τὸ θέατρον τὸ ἀπασχολοῦν (δράμα καὶ τραγωδία), ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ρεύματα πού ἀνέφερα σχετικὰ μὲ τὸν πεζὸ λόγο καὶ τὴν ποίησι, οἱ μεγάλες ἱστορικὲς μορφές. Οἱ Γερμανοὶ αὐτοκράτορες τοῦ Μεσαίωνα, νοσταλγοὶ τοῦ ἰταλικοῦ οὐρανοῦ πού κατήντησε συχνὰ θόλος τοῦ τάφου των, οἱ μεγάλοι Ἰταλοὶ τῆς Ἀναγεννήσεως, καὶ οἱ αὐτοὶ ποιηταὶ καὶ φιλόσοφοι.

Εἶναι γνωστὸ διὰ ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἰδίαν Γερμανία. κέντρα λογοτεχνικῆς κινήσεως εἶναι καὶ ἡ γερμανόγλωσση Ἑλβετία, ἡ Γερμανικὴ Αὐστρία καὶ τὸ γερμανόγλωσσο τμήμα τῆς Τσεχοσλοβακίας. Οἱ τάσεις τῆς λογοτεχνίας τῶν τμημάτων αὐτῶν εἶναι παραπλήσιες μὲ τὴν κυρίως Γερμανία, γιατί ἐκτὸς ἀπὸ μερικὲς τοπικὲς διαφορὰς ἡ ψυχὴ τοῦ λαοῦ εἶναι κατὰ βάθος ἡ ἴδια.

Παλ. Φάληρον, Ἰούλιος 1929.

ΠΑΥΛΟΣ ΦΛΩΡΟΣ

## ΔΙΑΦΟΡΑ

### Ψυχάρης.

Πέθανε τις προάλλες στὸ Παρίσι ὁ Γιάννης Ψυχάρης. Τὸ θλιβερό αὐτὸ ἄγγελμα, μ' ὅλο πού περιμένονταν γρήγορα, βύθισε σὲ εἰλικρινὸ πένθος, τὸ διανοούμενο Ἑλληνισμό. Μπρὸς «στὸ χρυσὸ τοῦ κυβούρι», οἱ ἔχτρες ταπείνωσαν. τὰ σχόλια κ' οἱ ἐπικρίσεις σταμάτησαν, ὁ φανατισμὸς γαλήνεψε, οἱ κακογλωσσίες εἰσέγησαν, γιὰ νὰ σταθοῦν ὅλοι ἀκίνητοι σ' ἑκσταση μπρὸς στὴ μεγάλην ἀπώλεια.

Giusta di gloria dispensiera è morte!...

Συγκεντρωθήκαμε στὸν ἑαυτὸ μας γιὰ νὰ τὸν ἐκτιμήσωμε. Καὶ βρήκαμε πὼς ὁ θάνατος δὲν μᾶς πῆρε τὸ μεγάλο μας ἀρχηγό. Γιατὶ Ψυχάρης θὰ πεῖ «ἡ ἰδέα».

Ὁ μεγάλος ἐπικρατάρχης, ὁ ἀναζημιουργὸς τῆς γλώσσας μας, ὁ γλωσσοπλάστης πού μᾶς ἔδειξε στὰ μάτια μας τὸν περιφρονημένο θησαυρὸ τῆς δημοτικῆς μας, ὁ ἀτρόμητος πολεμιστὴς, πού μὲ τὴν ἀντίκρια του κορμιοστασιὰ στάθηκεν ὁ ἑρειπωτῆς τοῦ σαθροῦ σκέλεθρου μιᾶς τυφλῆς ἐποχῆς, πού πίστευε πὼς θὰ μπορούσε νὰ σταματήσῃ τὴ μοιραία φορὰ τοῦ μέλλοντος, ὁ μεγαλύτερος Ἕλληνας ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς ἀπελευθέρωσης, μετὰ τὸ Σολωμὸ δοξάστηκε στὸ θάνατό του καὶ κλάφτηκε εἰλικρινὰ ἀπὸ ἑχτροὺς καὶ φίλους. Μιὰ τέτοια φυσιογνωμία, νὰ συγκεντρώνει πάνω της τόσο φῶς, καὶ νὰ δημιουργήσῃ ὅτι αὐτὸς μονάχα ἀραιὰ, μπορεί νὰ δεῖ ὅχι μονάχα ἡ Ἑλλάδα μὰ ὁ κόσμος.

Περαιότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον νοιῶσθε μεῖς τὸ μεγάλο χαμό του. Στὸν ἀγῶνα μας γιὰ τὴ γλῶσσα συναντοῦμε ἀκόμα καὶ τώρα, στὴν Ἐπανάστασι, μὲς στὴ Ζάκυνθο—ἀπίστευτο!—τὴν τρομερώτερη ἀντίδραση. Καὶ χρειάζεσθαι πίστη ἀκλόνητη στὴ νίκη μας, πίστη, πού μονάχα ὁ Ψυχάρης μᾶς ἐνέπνευσε, γιὰ ν' ἀψηφίσουμε τὰ ποταπὰ μέσα κ' ἐμπόδια, πού ταπεινοὶ καὶ μικροβυαλοὶ καθυστερημένοι νομίσαν πὼς θὰ μπορούσαν νὰ σταματήσουν τὸ δρόμο μας.

Ἡ «Ἰόνιος Ἀνθολογία» βρισκόταν σχεδὸν τυπωμένη ὅταν συνέβηκε τὸ μεγάλο καὶ θλιβερό γεγονός. Δὲν προφαίνουμε ἑτοί νὰ τιμήσουμε ὅπως θὰ θέλαμε μ' ὀλόκληρο τὸ τεῦχος τὸ Μεγάλο νεκρό. Ἐλπίζουμε νὰ τὸ κάμουμε ἀργότερα δημοσιεύοντας καὶ τρεῖς

ἀνέκδοτες ἐνδιαφέρουσες ἐπιστολὰς τοῦ Fougère, Meillet καὶ Bordeaux στὸν Ψυχάρη, πού δείχνουν τὸ βαθύ θαυμασμό τους στὸ Μεγάλο Δάσκαλο, καθὼς καὶ μερικὲς πολὺτιμες τοῦ ἴδιου ἀπευθυνόμενες σὲ μᾶς, γεμάτες καλωσύνη, συμβουλὲς καὶ ἐνθάρρυνση.

Τὸ τελευταῖο τοῦ ἄρθρου εἶναι ἴσως κείνο πού μᾶς ἔστειλε δῶ καὶ λίγες μέρες γιὰ τὸ Λεύκωμα τοῦ Μαρκορά.

### Δελφοί.

Ἡ «Ἰόνιος Ἀνθολογία» παρακολούθησε μὲ τὴ Διευθύντριά της κ. Μινώτου τὸ Συνέδριο τῆς Εἰρήνης στὴν Ἀθήνα καὶ τὴν τελευταία του συνεδρίαση στοὺς Δελφούς. Ἀντιπρόσωποι ἀπ' ὅλα σχεδὸν τὰ πολιτισμένα ἔθνη συγκεντρώθηκαν στὴν ἱερὴ πόλιν τῆς Ἀθηνᾶς γιὰ νὰ ὑμνήσουν, μπορεί νὰ πεῖ κανεὶς καλύτερα, τὴν εἰρήνην, παρὰ νὰ τὴν ἐδραιώσουν. Ἐπεὶ ἀπὸ τὸ προσκύνημα τοῦ αἰωνίου θαύματος τῆς Ἀκροπόλεως, πού ἄστραψε κάτω ἀπὸ τὸ σπάταλον ἄττικὸν ἥλιον, καὶ ἀπὸ τὸ νυχτερινὸ φωτόλουσμα τῶν προβολέων τοῦ Λυκαδητοῦ, μιὰ πετυχημένη ἰδέα τοὺς μάζεψε στοὺς ἱεροὺς τόπους τῶν Ἀμφικτυονίων. Τράβηξαν ἐκεῖ ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ κουρασμένοι γέροι ὅπως δῶ καὶ ὀλόκληρες χιλιετηρίδες οἱ Ἀμφικτυονίες, γιὰ νὰ ὑψώσουν δισταχτικὰ κοντὰ στὰ ἀκίνητα μάρμαρα τῶν ἐρειπίων, μέσ τῇ γαλήνῃ τῆς ἀναπόλησης μιᾶς ἐποχῆς συμβολικῆς τὸν ὕμνο τῆς Εἰρήνης.

Παράξενο ἀλλθινὰ ταξίδι! Ἡ ὑπερσεβαστὴ ὁμήγυρη τῶν ἀποστόλων τῆς Εἰρήνης, πού δὲν παραζόταν ἀπὸ τὴν ἀπαιτητικὴ ζωντάνεια νεαρῶν Ἀθιδῶν, πορευόταν στὸ ἀλλοτινὰ κέντρο μιᾶς ὑψηλότερης ἰδέας, σὰ ν' ἀναζητοῦσε μέσ τὰ ἐρεῖπια τῆς παλιᾶς αἰγλῆς ἐν ἄσυλο ἡρεμώτερο ἀπὸ τὴν κοσμοπολίτισα τώρα Ἀθήνα.

Τὰ μάτια τῆς Εἰρήνης στρέφονται δυστυχῶς πάντα πίσω...

Ὅποιοι νιώθει πραγματικὰ τὸ θέλητρο τῆς ἀρχαιοτάτης δὲν μπορεί νὰ τὸ αἰσθανθεῖ τόσο μεγάλο παρὰ ἀνεβαίνοντας στοὺς Δελφούς.

Ἀπὸ τ' αὐτοκίνητο πού μᾶς πέρνει ἀπὸ τὴν Ἰτέα, τὰ μάτια μας δῶνται συνεχῶς ἀνυπόμονα προσπαθώντας ν' ἀντικρύσουν τὴν κορυφὴ τοῦ Παρνασσοῦ, τοὺς δίκωφους τοὺς θρόνους, τὰ κρυσταλλένια τὰ νερά τῆς Κασταλλίας.

Μὰ ἡ πυκνὴ ὁμίχλη τυλίγει μυστηριώδικα τὰ πάντα, ἀποκρύβοντας τὰ βουνὰ καὶ τὰ δέντρα. Πόση μεγαλόπρεπη ἀγρία ἔχει ἡ φύση ἐδῶ! Ἐχρῆς πὼς βρίσκεσαι στὴ γελαστὴν Ἑλλάδα.

Ἐνα παχὺ ἔσπρω σύνεφο σκεπάζει ὅλα. Ἡ βροχὴ χτυπάει παράξενα καὶ ἄγρια ἐδῶ. Σὰ νὰ ροβολᾶνε κροταλλίζοντας σωροὶ χαλικίων.

Καὶ μ' ὅλο τὸ θόρυβο τῆς βροχῆς ἀκούγεται χωριστὰ ἀπὸ πέρα τὸ δυνατό πάφλασμα τῆς ἀθάνατης Κασταλλίας.

Κουραστικὸ τὸ ἀνέβασμα στὸ θέατρο τοῦ Ἀπόλλωνα στὴ μαρμάρινη πόλιν. Ὁ οὐρανὸς ἑαστέρωσε. Σὰ νὰ εἶναι ἀκόμη ὑγρὸς, σὰ νὰ στάζει δροσιά. Τὰ χόρτα γέρνουν ἀπὸ τὸ βάρος της. Ἐκεῖ μαζὶ μὲ τὸ χῶμα καὶ τίς ἀπλές πέτρες τῆς γῆς ἀνακατεῖται πλοῦσια τὸ μάρμαρο. Τὰ πολὺτιμα λεῖψανα σκόρπια δῶ καὶ καί. Τὸ βουνὸ τοῦ Παρνασσοῦ μὲ τίς ψηλὰς κορφάς του, φαίνεται σὰ νὰ μιλάει μὲ τὸν οὐρανό. Τόσο κοντὰ λές εἶναι! Μέσα στὴν ἄγριαν ὁμορφίαν τῶν ἀπότομων βράχων βλασταίνει πλοῦσια ἡ ἐλαία, ὀλοπράσινη σὲ μιὰν ἀνθισσὴ πού δὲν συναπαντᾷται ἄλλοῦ. Ὅργιζει στοὺς Δελφοὺς τὸ σύμβολο τῆς εἰρήνης. Ἀπ' αὐτὸ ζοῦν οἱ λιγροστοὶ του κατόικοι, καθὼς καὶ ἀπὸ τ' ἄλλο εἰρηνικὸ κ' αὐτὸ σύμβολο, τ' ἀγαθὸ ἀρνάκι. Κατεδαίνουν στὸν πηγαμὸ μας κοπάδια πολυάριθμα μὲ ἀδιαπέραστο τρίχωμα. Τὰ κουδούνια πού ἔχουν στὸ λαμὸ κάνουν ἕνα γαλήνιο εἰρηνικὸ τραγοῦδι. Εἶναι ἀκατάπαυστη αὐτὴ ἡ μουσικὴ στοὺς Δελφοὺς. Μὲ τὸ πνεῦμα μεθυσμένο ἀπὸ τὴν ἐπιρροὴ τῆς ἀρχαιοτάτης, μπαίνοντας στὴ στενὴ πόρτα τοῦ Μουσείου, μᾶς φαίνεται πὼς ἀνερχόμαστε ἀπὸ μεγαλόπρεπη ἀρχαία εἰσοδο γιὰ ν' ἀνταντέψουμε σὲ λίγο τὴ μαρμάρινη ἀρχαία πόλιν. Στὴ κεντρικὴ αἴθουσα τοῦ μουσείου ἡ συμβολικὴ ἀναπαράστασις τῶν Δελφῶν, ἕνας πελώριος μαρμάρινος ὄγκος δυνάμειος μὲ πολλὴ τέχνη, ὥστε νὰ σχηματίζει ἀμέτρητα ἀμπελόφυλλα, ὁ ὁμοῦλός τῆς γῆς.

Πάνω στὰ σκόρπια μάρμαρα τοῦ Ἀπολλωνίου θεάτρου οἱ σεβαστοὶ ἀντιπρόσωποι συνεδρῶν. Καὶ σὲ μιὰν ἀμόσφαιρα γενικῆς συγκίνησε, ὑστερ' ἀπὸ πολλῶν ρες συζητήσεις ὀρκίζονται Ἕλληνικὰ νὰ διατηρήσουν τὸ λόγο τους καὶ νὰ διαδόσουν

γυρίζοντας στις πατρίδες τους το κήρυγμα της ειρήνης. 'Ορκίζομαι νά κρατήσω τὰ συμφωνηθέντα.

### Διαλέξεις.

Πολύ ενδιαφέρουσα ἡ ἐκδρομὴ τοῦ Αὐγούστου ἀπὸ τὸν Σύλλογον τῶν Ζακυνθίων Ἀθηνῶν—Πειραιῶς γιὰ τὶς διαλέξεις πού με τὴν εὐκαιρίαν αὐτὴν ἔκαναν ὁ στρατηγὸς Ν. Καλομενόπουλος περὶ τῆς συμβολῆς τῶν Ζακυνθίων εἰς τοὺς ἐθνικοὺς ἀγῶνας, ὁ κ. Γ. Σχοινᾶς περὶ τῆς γεωλογικῆς ἀπόψεως τῆς Ζακύνθου, ὁ κ. Φ. Κουκουλῆς περὶ Νικηφόρου Φωκά, καὶ ὁ κ. Κ. Γερογιάννης περὶ τῆς ποιήσεως τοῦ Σολωμοῦ. 'Ο τελευταῖος ἐμιλήθη ἐπειτα ἀπὸ μακρότατο πρόλογο περὶ τῶν στοιχείων καὶ τῆς ἀξίας τῆς ἀληθινῆς ποιήσεως, ἀνέλυσε διάφορα ποιήματα τοῦ Ποιητῆ. Στὸ τέλος τῆς διαλέξεως αὐτῆς, ὁ νομάρχης κ. Θέμος Ἀθανασιάδης διαμαρτυρήθηκε ἐντονα γιὰ τὴ θεωρίαν τοῦ κ. Γερογιάννη ὅτι εἶναι ἀσχετος ὁ ἰδιωτικὸς βίος τοῦ Σολωμοῦ μετὰ τὸ ἔργο του. 'Ο κ. Ἀθανασιάδης ὑπεστήριξε ἀντίθετα πὼς γιὰ τοὺς Ἕλληνας μονάχα ἓνας, ὁ ἀγνὸς Σολωμός, μπορεῖ νὰ σταθεῖ. καὶ πὺς μειώνεται μετὰ τὰ σχόλια ἐκείνων πὺς θέλησαν νὰ κλονίσουν τὸ ὠραιότερο ἐθνικὸ εἶδωλο τῆς ἀγνότης καὶ ὠραιότερης ἰδέας.

Διαφωνοῦμε καὶ με τοὺς δυό.—Βέβαια ὁ χαρακτήρας καὶ ὁ ἰδιωτικὸς βίος ἐνὸς μεγάλου καὶ μάλιστα ποιητῆ, μᾶς βοηθεῖ πολὺ στὴ μελέτῃ τῆς ψυχροσύνης του, ἀνεξάρτητα μετὰ τὸ ἱστορικὸν ἐνδιαφέρον. Δυστυχῶς ἡ ἐργασία τοῦ συγγραφέα τοῦ Ἀγνωστοῦ Σολωμοῦ ἦταν μᾶλλον δημοσιογραφικὴ με ἀντικειμενικὸ σκοπὸ νὰ προκαλέσει τὴν περιέργειαν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ πολλοῦ κοινοῦ σὲ σκανδαλώδεις λεπτομέρειες, πὺς ἦταν ὅμως γνωστὲς ἀπὸ προηγουμένους ἐργασίαι τοῦ Δὲ Βιάζη, Μαρ. Σιγούρου καὶ Ζώη. Ἡ διαφορά εἶναι ὅτι ὁ κ. Μαρῖνος Σιγούρος, ὁ καὶ ἀπὸ λίγους εἰδικούς, ἐργάστηκε εὐσυνείδητα ὅπως πάντα με ἀντικειμενικὰ ἱστορικὸ σκοπὸ, καὶ γι' αὐτὸ δὲν ἐξένισε κανένα, ἐνῶ ὁ Ἀγνωστος Σολωμός δίκαια κίνησε τὴν ἀγανάκτηση τοῦ κάθε Ἕλληνα. (Σχετικῶς μετὰ τὸ ἔργο αὐτὸ βλέπε «Νεολόγο Πατρῶν» 17 Μαρτίου 1928 ἄρθρο τοῦ Σπύρου Μινώτου «'Ο Ἀγνωστος Σολωμός καὶ ὁ Μαρῖνος Σιγούρος»).

— Στὶς 18 Αὐγούστου ὁ κ. Ν. Μουσαίου ἐδῶσε πετυχημένη διάλεξη με θέμα: «'Ο ρυθμὸς τῆς οικονομικῆς ζωῆς καὶ αἱ οικονομικαὶ κρίσεις».

— Θεοφίλου Βορέα (Πρυτάνεως Πανεπιστημίου): «Προσφώνησις στὴν δεξίωσιν τῶν μελῶν τοῦ ΚΖ'. Συνεδρίου τῆς Εἰρήνης» (1929).

### Φιλολογικὲς διαμάχες.

Ἡ φιλολογικὴ ἰταλικὴ Ἐπιθεώρησις Italia Letteraria ἀπὸ τὸν περασμένο Ἰούλιο προκαλεῖ τὴ συζήτησιν σ' ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέροντα φιλολογικὰ θέματα, πὺς δίνει ἀφορμὴ στοὺς νέους συγγραφεῖς ν' ἀκονίζουσιν τὸ πνεῦμα τους. Ἀναφέρουμε τὴν πλατεῖαν συζήτησιν μετὰ τὸν γενικὸ τίτλο «Poesia e antipoesia» πὺς κράτησε περισσότερον ἀπὸ μῆνα. Ἀφορμὴ ἐν ἄρθρῳ τοῦ Fratelli, πὺς κρίνοντας τὴ στερνὴ παραγωγὴ ἐβγάξε συμπέρασμα πὺς οἱ νέοι δὲν ἔχουν πιά ἀληθινὴν ποιητικὴν φλέβαν. Οἱ τελευταῖοι ἀναστατώθηκαν. Ὁ διευθυντὴς τῆς πάρα πάνω φιλολογικῆς ἐφημερίδας Angioletti ἔνας ἀπὸ τοὺς καλύτερους σύγχρονους τῆς Ἰταλίας, γράφει τὴν Aura Poetica. Οἱ ἄλλοι ὑποστηρίζουσιν πὺς μόνον οἱ μεταγενέστεροι μποροῦν νὰ κρίνουν ψυχραῖμα. Κι' ἀπόδειξιν πὺς ὁ Μόντι, Φωσκόρι, Λεοπάρντι, κι' αὐτοὶ ἀκόμα ὁ Δάντης παραγνωρίστηκαν στὴν ἐποχὴ τους. Τὸ μέλλον ἀποθανατίζει τὴν πραγματικὴν ἀξίαν.

Τελευταῖα ἐν ἄλλῳ ἄρθρῳ τοῦ Soffici γιὰ τὴ μουσικὴν προκαλεῖται νέα ζωηρὴ συζήτησις. Ὁ Soffici ὑποστηρίζει πὺς ἡ μουσικὴ ἤκμασε μόνον τῆς σ' ἐποχῇ πὺς οἱ ἄλλες καλὲς τέχνες, ζωγραφικὴ, ποίησις κτλ. βρισκόνταν σὲ ἐπισχισμὸ. Ἐτοίχισεν αἰῶνας, αἰῶνας παρακμῆς, στάθηκεν ὁ κατ' ἐξοχὴν αἰῶνας τῆς μουσικῆς. Ὁ Soffici δὲν κατατάσσει τὴ μουσικὴν μετὰ στὶς ὠραίας τέχνες, ἀλλὰ κατώτερη πὺς πηγάζει ἀπὸ τὶς αἰσθήσεις, τὸ ἐνστικτο, θεωρώντας τὴ γιὰ τέχνην ἐκτεθειμένην, ζωώδη.

Ἡ τομηρὴ αὐτὴ γνώμη ἐφερὲν ἀναστάτωση στοὺς μουσικοὺς καὶ μουσικολόγους. Τὸ πρᾶγμα δὲν εἶναι νέο. Ἐχομε παραδείγματα σοφῶν τοῦ ἀπεθανόντος τῆς μουσικῆς ὅπως ὁ διάβολος τὸ θεό. Ἀναφέρουσιν σ' αὐτοὺς καὶ τὸ Ντάντε. Βέβαια ἡ μουσικὴ δὲν μπορεῖ νὰ σταθεῖ διπλα στὴ ζωγραφικὴ ἢ γλυπτικὴ, πὺς εἶναι προνόμια πραγματικὰ ἐκλεχτῶν ὑπάρξεων. Ἡ μουσικὴ εἶναι τεμπέλικη τέχνη πὺς γίνεται ὄργανον ἐμπνεύσεως καὶ σ' ἓνα ἀκαλλιέργητο πνεῦμα.

— Ὁ ἐβραϊκὸς θίασος Habima βρίσκεται στὴν Ρώμην, παίζοντας σειρά ἐβραϊκῶν ἔργων: «Τὸ στέμμα τοῦ βασιλέως Δαβὶδ», «Ἡ Κόρη τοῦ Ἀβερσαλάμ», τὸ «Ντυμπούκ» κτλ. Τελευταία παράστασις τὸ «Γκολέμ», δρᾶμα τοῦ Leivich, παρμένο ἀπὸ μιὰ παράδοση ὅπως τὸ Ντυμπούκ καὶ τὸ Φάουστ. Τὸ ἀνέκδοτο αὐτὸ σημεῖωσε σταθμὸς στὶς παραστάσεις τῶν ἔργων τοῦ θιάσου. Ἡ ὑπόθεσις πλέκεται μέσῳ τῆς μεσαιωνικῆς συναγωγῆς τῆς Πράγας, ὅπου ἓνας σοφὸς Ραββίνος σὺν τὸν Φάουστ, φτιάχνει ἓνα γίγαντα, τὸ Γκολέμ, γιὰ νὰ ἐξολοθρεῖ μετὰ τὴ δύναμιν του τοὺς ἐχτροὺς τοῦ Ἰσραὴλ. Ὁ Γκολέμ ὅμως χεираφτεῖται καὶ μαζί με τοὺς ἐχτροὺς σκοτώνει ἀλύπητα κ' Ἑβραίους. Ὁ Ραββίνος φοβᾶται τώρα καὶ γιὰ τὸν ἑαυτοῦ καὶ ἀναγκάζεται νὰ τὸν κάνει πηλό. Τὸ ἔργο στηρίζεται στὸ ἡθικὸ καὶ συμβολικὸ μέρος τῆς παραδόσεως: τὸ Κακὸ πὺς νικεῖται μόνον ἀπὸ τὸ Καλὸ, ἡ Δύναμις τοῦ Κακοῦ πὺς ἐξολοθρεῖται μονάχα ἀπὸ τὴ δύναμιν τῆς ἀρετῆς.

### Λεύκωμα Μαρκοῦ.

Τὸ Λεύκωμα Μαρκοῦ ἀνάλειβε ὁ γνωστὸς ἐκδοτικὸς οἶκος Καλλέργη νὰ ἐκδώσει μ' ἐπιμέλειαν καὶ πολυτέλειαν θὰ κυκλοφορήσῃ τὸ Δεκέμβριον. —Θᾶχει πάνω ἀπὸ ὀχτὼ τυπογραφικὰ, ὠραῖες εἰκόνες καὶ χαρτὶ πολυτελείας. —Συμμετέχουσιν οἱ κορυφαῖοι Ἕλληνες. Θὰ πουλιέται 16 δραχμαίς, ἀλλὰ οἱ συνδρομηταὶ μας πῶχουν πληρώσει τὴ συνδρομὴν τους τοῦ 1930 θὰ τὸ λάβουν μὲκπτωση 50 ο/ο. —Ἀναμεῶστέ τὴν ἐγγραφήν σας καὶ παρακινεῖτε τοὺς φίλους σας νὰ ἐγγραφοῦν καὶ αὐτοὶ συνδρομηταί.

Ἡ «Ἀνθολογία» σκοπεῖ ν' ἀξήσῃ τὶς σελίδες τῆς, νὰ ἐκδίδεται συχνότερα καὶ νὰ καθρεφτίζῃ ὅχι μονάχα τὴν ἑλληνικὴν πνευματικὴν κίνησιν καὶ δημιουργίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν παγκόσμιαν, με ἀνταποκρίσεις εἰδικῶν καὶ ἐπιφανῶν ξένων συνεργατῶν μας.

### ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΤΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

#### Δελτίον Ἀκαδημαϊκοῦ Ὁμίλου.

Με χαρὰ χαιρετίζουμε τὴν ἐπανεκδόσιν τοῦ «Δελτίου Ἀκαδημαϊκοῦ Ὁμίλου Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου» (Ἀπρίλιος, 1929), τοῦ ἵπολου τὰ πρῶτα τέσσαρα τεύχη εἶχαν ἐκδοθῇ στὰ 1926. Ὁ Ἀκαδημαϊκὸς Ὁμιλος καὶ τὸ Δελτίον του εἶναι ἀπὸ τὶς πρὸ ἀξιοπρόσεχτες ἐκδηλώσεις τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῆς φοιτητικῆς μας νεολαίας καὶ ἀξίζει κάθε ἐνθάρρυνσις καὶ δλικὴ ὑποστήριξις. τῇ στιγμῇ μάλιστα πὺς τὰ πνευματικὰ καὶ ἡθικὰ κεφάλαια τῶν φοιτητῶν μας εἶναι τόσο πολὺ λίγα καὶ τόσο ἀκαθόριστα.

Στὸ τελευταῖο αὐτὸ τεῦχος τοῦ «Δελτίου» συνεργάζονται καθηγηταὶ καὶ φοιτηταί. Οἱ καθηγηταὶ κ. Κ. Ἀμαντος, Ἀ. Κεραμόπουλος καὶ Ἀ. Σιγάλας ἀπαντοῦν στὸ σχετικὸ ἐρώτημα τοῦ Ὁμίλου περὶ τῆς Ἀγγραμματοσύνης στὴν Ἑλλάδα. Στὰ ἄρθρα αὐτὰ λέγονται πολλὰ καὶ στοχαστικὰ πράγματα, πὺς πρέπει νὰ προσεχτοῦν ἀπὸ τοὺς ἐνδιαφερομένους. Ἐκτὸς τῶν Καθηγητῶν συνεργάζεται καὶ ὁ λόγιος λαογράφος κ. Λουκόπουλος («Πὺς νὰ πιστεῦν τὸν καιρὸ» σ. 17 19) με ἓνα μικρὸν ἄρθρον γραμμένον σὲ ὕψος παραίνεσις πρὸς τοὺς φοιτητὰς γιὰ τὴ συλλογὴ λαογραφικοῦ, ἀρχαιολογικοῦ κλ. ὕλικου τῶν ἐπαρχιῶν.

Ἡ φοιτητικὴ συνεργασία, καὶ αὐτὴ, ἀξιοπρόσεχτη. Ὁ κ. Γ. Καλαματιανὸς δημοσιεύει ποιήματα πρωτότυπα δικὰ του καὶ μεταφράσεις ἀρχαίων, τοῦ Μιμνέρμου, τοῦ Ὀρατύου τὸ Σοφοκλῆ. Ἡ δ. Σ. Καλλέργη δημοσιεύει ἓνα μικρὸ σημεῖωμα γιὰ τὸν Εὐθύμιον τὸν Τραπεζοῦντιον καὶ ὁ κ. Ἀ. Εὐθυμιάδης μιὰ καλὴ καὶ οὐσιαστικὴ μελέτη γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Κρυσταλλῆ. Μακριὰ καὶ λεπτομερὲς εἶναι ἡ κριτικὴ τοῦ κ. Ε. Κουρούκλη γιὰ τὸ διδρίλιον τοῦ Ἀ. Τζαρτζάνου. Νεοελληνικὴ Σύνταξις. Ὁ κ. Κουρούκλης πολὺ εὐστοχα, ἀν καὶ με κάποια δικαιολογημένη ὑπερκριτικὴ, συζητεῖ τὰ γενικὰ ἐρωτήματα πὺς τίθενται στὸ διδρίλιον αὐτὸ καὶ κατόπιν ἔρχεται στὶς λεπτομέρειας ἀποδεικνύοντας πολλὰ ἀσφαλῆ καὶ ἄτοπα. Ἐχομε τὴ γνώμην ὅτι ἡ κριτικὴ αὐτὴ—καὶ τὴν χαραχτήριζει κάποια βλαδότης, τόσο δικαιολογημένη ἄλλωστε στὰ νιάτα!—εἶναι καὶ πρὸς τὸν Εὐθύμιον καὶ στὰ περισσότερα σημεῖα σωστὴ καὶ δίκαιη. Ὁ ἴδιος ὁ κ. Κουρούκλης δημοσιεύει ἓνα ἀνέκδοτο ἔγγραφο τοῦ Ἀδμύρου Κατσώνη σχετικὸ μετὰ τὸν

Χρύσανθο Πετρόπουλο, ιδρυτή της μονής των Κηπουριών στην Κεφαλονιά. Το έγγραφο αυτό εξεδόθη και από τον κ. Δ. Ζακυθινό στο τελευταίο τεύχος του περιοδικού Byzantinisch-Neugriechische Jahrbücher.

W.

### Ἑθνικὴ Λογοτεχνία.

Ἡ βράβευση τοῦ διηγήματος τοῦ κ. **Ἰ. Σκαρίμπα**, «ὁ Καπετὰν Σουρμελής ὁ Στουρατῆς» στὸ διαγωνισμὸ τῶν «Ἑλληνικῶν Γραμμάτων» (βλ. Ἑλλ. Γράμ. 15 Ἰουνίου 1929 σ. 153-154) μᾶς φέρνει πολλὰς σκέψεις γιὰ τὸ μέλλον τῆς νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας. Τὸ διήγημα αὐτὸ εἶναι, καθὼς τοῦλάχιστο φαίνεται, ἔργο νεαροῦ λογοτέχνη ἀγνωστοῦ ἀπὸ ἄλλα ἔργα. Καὶ ὅμως τίποτα δὲ λείπει γιὰ νὰ ἀποδώσῃ κανεὶς σ' αὐτὸν τὸν νέο τὸν τίτλο τοῦ ἀληθινοῦ πεζογράφου. Αἰσθημὰ ὕγιες καὶ συγκρατημένον, παρατηρητικότητῃ ἀξιοζήλευτῇ, συντομία ἐπιγραμματικῇ, ἔκφραση λιτὴ καὶ ἀδίστατη, γλῶσσα καὶ μορφὴ ἀψεγάδιαστῇ. Σύντομο, πολὺ σύντομο καθὼς εἶναι, φτάνει γιὰ νὰ μᾶς συγκινήσῃ καὶ νὰ γεννήσῃ μέσα στὴν ψυχὴ μας τὴ χαρὰ τοῦ ἀληθινοῦ δημιουργήματος. Ἐν τούτοις νομίζω δτι καμμιὰ ἀπὸ τὶς ἀρετὰς τοῦ διηγήματος αὐτοῦ δὲν συνετέλεσε στὴν ἀρτιότητά του—καὶ μ' αὐτὸ δὲ θέλω νὰ μειώσω τὴν ἀξία τοῦ ταλέντου τοῦ συγγραφέα—δὲν ἡ ἐκλογὴ τοῦ θέματος. Ἑλληνικὴ θάλασσα, ἑλληνικὴ ψυχὴ! Ὁ κ. Σκαρίμπα δὲν αἰσθάνθηκε τὴν ἀνάγκη νὰ μεταφερθῇ διανοητικὰ στὶς μεγαλοπόλεις τῆς Εὐρώπης γιὰ νὰ πάρῃ ἀπὸ καὶ τὰ ἄτονα καὶ ὅχρα πρόσωπα τοῦ διηγήματος. Ἐβρίξε πλὴν τοῦ τὸ μῆτι καὶ εἶδε πὼς ὑπάρχει ἐδῶ κοντὰ μας ἕνας λαὸς μὲ ζωὴ, μὲ ψυχροσύνθεση ἀξιοπρόσεχτη. Ἐκλείσις μέσα στὸ διήγημά του τὴν ἑλληνικὴ σπαρταριστὴ πραγματικότητά. Νὰ γιὰτὶ μᾶς συγκινεῖ τὸ διήγημα αὐτὸ καὶ γιὰτὶ θὰ μᾶς συγκινήσουν στὸ μέλλον τὰ πρὸ μεστωμένα ἔργα τοῦ κ. Σκαρίμπα, ἂν ἐξακολουθήσῃ τὸν ἴδιο δρόμο.

Ἡ μονωμένη αὐτὴ περίπτωσις μᾶς γεννᾷ ἄλλῃ μιᾷ φορὰ σκέψεις θλιβερὰς γιὰ τὴ νεοελληνικὴ λογοτεχνία. Πόσα ταλέντα δὲ χάθηκαν ἀδίκαια στὸ δρόμο τῆς ἀναζήτησός καὶ πόσο ἀγνωστος ἀκόμη μένει γιὰ τὴ λογοτεχνία ὁ λαὸς μας. Καὶ ὅμως μέσα στὴ νεοελληνικὴ πραγματικότητά μπορεῖ ἡ λογοτεχνία νὰ ἀντλήσῃ θέματα ζωντανὰ καὶ μόνο ἔτσι θὰ φουντώσῃ στὸν τόπο μας ἡ δημιουργία.

W.

### Λογογραφικὰ τῶν Ἰονίων νήσων.

Ὁ κ. **Ν. Ἀνδριώτης** δημοσιεύει στὴν «Νέαν Ἑστία» (1 Ἰουλίου σ. 510—514 καὶ 15 Ἰουλίου σ. 569—572) μιὰ πολὺ ἐνδιαφέρουσαν συλλογὴ ἐπτανησιακῶν παροιμιῶν, ἀπὸ τὶς ὁποῖες φαίνεται πὼς ὁ λαὸς ἔχει ἐκφρασθῇ κατὰ τῶν εὐγενῶν καὶ πὼς χαρακτηρίζει τὴν ἀρχοντικὴ τάξιν τῆς Ἑπτανήσου. Ἡ ἰδέα τῆς συλλογῆς αὐτῆς ἦτανε ἀρκετὰ πρωτότυπη καὶ σημαντικὴ ὅχι μόνο ἀπὸ λογογραφικῇ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ κοινωνιολογικῇ ἄποψιν. Ὁ κ. Ἀνδριώτης συνάθρεψε τὴ συλλογὴ του μὲ μιὰ σύντομην μελέτη σχετικῶς μὲ τὴν πολιτικὴν κατάστασιν τῆς Ἑπτανήσου ἐπὶ Ἑνετοκρατίας καὶ κυρίως τὶς σχέσεις μεταξὺ τῶν εὐγενῶν καὶ τοῦ λαοῦ. Ὁ συγγραφέας μὲ πολλὰ σαφῆναια καθόρισε τὰ πράγματα καὶ μᾶς ἔδωσε μιὰ σύντομην εἰκόνα τῆς ζωῆς τῆς Ἑπτανήσου. Ἐνα μόνο θέλουμα νὰ παρατηρήσουμε, δτι πρέπει νὰ ἐμολογηθῇ πὼς οἱ εὐγενεῖς τῆς Ἑπτανήσου ἔπαιξαν ἕνα σημαντικώτατον ρόλον στὴν πνευματικὴ καὶ κοινωνικὴ κίνησιν τῶν Νησιῶν καὶ πὼς σ' αὐτοὺς κατὰ τὸ πλεῖστον ὀφείλεται ἡ ἔνωσις μὲ τὴν Ἑλλάδα. Μολονότι καὶ μετὰ ἐμπνεόμεθα ἀπὸ τὰ πρὸ δημοκρατικώτερα φρονήματα ἐνομίσαμε δτι ἡ παρατήρησις αὐτὴ ἦταν δίκαιον νὰ γίνῃ.

### Βυζαντινὰ κείμενα.

Τὸ νέο σύντομον βιβλίον τοῦ καθηγητοῦ κ. **Gustav Soyten**, Byzantinische Geschichtsschreiber und Chronisten (Heidelberg, 1929 σελ. VIII+64) εἶναι ἰδιαίτερος χρήσιμος γιὰ ὅσους θέλουν νὰ πάρουν μιὰ ἰδέαν ἀπὸ τῆς βυζαντινῆς ιστοριογραφίας καὶ γλώσσας.

Τὰ κομμάτια τῆς χρησιμοθεσίας αὐτῆς εἶναι μὲ πολλὴ μέθοδο καὶ ἐπιμέλεια διαλεγμένα καὶ ἀναφέρονται σὲ διαφορὰς ἐκδηλώσεις τοῦ πολιτισμοῦ τῶν Βυζαντινῶν. Ὁ συγγραφέας δὲν ἀρκεῖται μόνο σὲ ἀποσπάσματα ἱστορικῶν καὶ χρονολογῶν, ἀλλὰ

ἀναδημοσιεύει καὶ ἐπίσημα βυζαντινὰ ἔγγραφα. Θὰ εἶχαν ἴσως στὸ βιβλίον αὐτὸ τὴ θέση τους καὶ μερικὰ «χρονικὰ σημειώματα», τὰ χαρακτηριστικώτατα καὶ συχνὰ πολυτιμώτατα αὐτὰ μνημεῖα τῆς βυζαντινῆς περιόδου.

Θὰ ἦταν εὐτύχημα ἂν βρισκόταν κανεὶς νὰ κάμῃ κατὶ ἀνάλογο καὶ γιὰ τὸ ἑλληνικὸ διανοούμενον κοινὸ καὶ τὰ σχολεῖα, ὅπου σχεδὸν ἀγνοοῦνται τὰ βυζαντινὰ πράγματα καὶ τότε μόνο ἀναφέρονται, ὅταν πρόκειται νὰ χρησιμεύουν στὴν εὐκολὴ πατριδολογία.

W.

### Κριτικὴ.

Βιβλιογραφικὴ Συμβολὴ εἰς τὰ περὶ Ἀλβανίας (1771—1929) Διονυσίου Π. Καλογεροπούλου, Ἰδαν. τῆς Φιλοσοφ. καὶ Νομικῆς, Βιβλιοφύλ. τῆς βιβλιοθ. τῆς Βουλῆς. (Συμπλήρωσις καὶ συνέχεις τοῦ βιβλίου τοῦ Emile Legrand Bibliographie Albanais, description raisonnée des ouvrages publiés en Albanais ou relatifs à l'Albanie du 15ème siècle à l'année 1900. Paris—Athènes 1912). Ἀθῆναι 1929. (Ἐκδόσεις Ἑλληνοαλβανικοῦ Συνδέσμου)

Εἰς Σχῆμ. 4ον, 15×22 ἐκ. μ. καὶ σελ. 22.

Ὁ καὶ ἐξ ἄλλων ποιημάτων γνωστὸς ἡμῖν συγγραφεὺς, ἐν τῇ παρουσίᾳ συμβολῇ περιλαμβάνει τοὺς τίτλους διακοσίων τεσσαράκοντα περίπου συγγραμμάτων. ὧν περὶ τὰ πενήτηκοντα ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γεγραμμένα, τὰ δὲ λοιπὰ ἐν τῇ Γερμανικῇ, Γαλλικῇ, Ἀγγλικῇ κ.λ.κ., ἀκολουθεῖ δέ, ὥς καὶ προλογιζόμενος ἀναφέρει τὴν καθ' ὅλην βιβλιογραφίαν, προτάσεων ἀλφαριθμητικῶς τὸ ὄνομα τοῦ συγγραφέως.

Εἶνε τοῖς πᾶσι γνωστὴ ἡ βοήθεια τὴν ἑποῖαν παρέχει ἕνα βιβλιογραφικὸν ἔργον εἰς τὸν γράφοντα· ὁ προτιθέμενος περὶ ἐνὸς νὰ ἀσχοληθῇ ζητημάτων εἶτε εἰς τὴν ἱστορίαν εἶτε εἰς τὴν τέχνην, εἶτε εἰς τὴν γλῶσσαν, τὰ ἦθῃ, τὸ ἐμπόριον καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ τὸν πολιτισμὸν ἀναγόμενον ἐνὸς καθ' ὅλον, Κράτους, ἀνάγκη νὰ λάβῃ τὴν βιβλιογραφίαν ὡς πρῶτον καὶ ἀπαραίτητον βοήθημα, καὶ ἐξ αὐτῆς νὰ ζητήσῃ τὰ διὰ τοῦ τύπου κυρίως παραδεδομένα φιλολογικὰ εἶδη, ἅτινα ἀποδεικνύουσι οὐ μόνον τὸν θαυμνὸν τοῦ πολιτισμοῦ ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπίδρασιν τὴν ἑποῖαν ἔσχεν ἕνα ἔθνος πρὸς δημιουργίαν τούτου. Προκειμένου δὲ περὶ Ἀλβανίας καταφανὲς ἡ τοιαύτη τυγχάνει ἐκ τῆς ἀεὶποτε φιλοσοφούσης καὶ τῆς Ἐπιστήμης καὶ Τέχνης θεραπευούσης Ἑλλάδος μετ' ἧς πολλὰς ἔσχεν τὰς σχέσεις ἐν προηγουμένῳ χρόνῳ.

Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐξέτάσει τῶν σημερινῶν ζητημάτων, ὡς τὸ τῆς ἀνακηρύξεως ὅλως πραιξικοπιματικῆς τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ἀλβανικῆς Ἐκκλησίας, πάλιν σπουδαῖαν θέσιν κατέχει ἡ βιβλιογραφία.

Ἐὰν τώρα ἡ συγκέντρωσις ὅλων τῶν στοιχείων διὰ τὸν ἀπαρτισμὸν ἐνὸς τοιούτου ἔργου ἀπαιτεῖ πολὺν κόπον καὶ χρόνον ὀμολογουμένως ἔτι περισσότερον ἀπαιτεῖ ἡ συμπλήρωσις.

Τὴν πρώτην περὶ Ἀλβανίας βιβλιογραφίαν ὡς καὶ ἐν τῇ προλόγῳ ἀναφέρει ὁ συγγραφεὺς κατήρτησεν ὁ Manek τῇ συνεργασίᾳ καὶ ἄλλων καὶ ἐξέδωκεν ἐν Βιέννῃ τῇ 1909. Ἐτι πληρεστέραν ταύτης ἐξέδωκεν ὁ Ἑλληνοεὐρωπαϊκὸς Ε. Legrand ἐν Παρισι τῇ 1912 ἐκπαύσεως ἕως τοῦ 1900, ταύτην δὲ ὁ κ. Καλογερόπουλος ἀνεπλήρωσε καὶ συνέχισε διὰ τῆς παρούσης ἐκδόσεως μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Σπουδαῖον λοιπὸν παρέχει βοήθημα ἡ ἀνωτέρω συμβολὴ ἐν τῇ νεωτέρᾳ φιλολογίᾳ. ἀπαραίτητος δὲ τυγχάνει διὰ τοὺς περὶ τὰ Ἀλβανικὰ ἐνδιατρίβοντας.

Ζακύνθος

Δ. Δ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

### ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΒΙΒΛΙΑ

(Κρίνονται ὅσα λαβαίνομε ἀπὸ δυὸ ἀντίτυπα).

— Β. Ρώτα: «Νὰ ζεῖ τὸ Μεσολόγγι». Δραματικὴ σκηνὴ ἀπὸ τὴν ἡρωϊκὴν πολεμικὴν γιὰ νὰ διδάσκται στὰ σχολεῖα. Ἐκδόσεις περιοδ. Μουσικὰ Χρονικὰ, Ἀθῆναι 1928.

ΙΑΚΩΒΟΣ ΚΕΛΕΡΗΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΛΕΡΗΣ

ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

— Ἀν. Σημοιώτης: «Ἀστράϊα», δράμα σὲ πράξεις τρεῖς καὶ εἰκόνες πέντε, με πρόλογον τοῦ Κωστή Παλαμᾶ καὶ Παύλου Νιρβάνα. Ἀθῆναι 1929, δραχ. 30. (Κριτικὴ στ' ἄλλο φύλλον).

— Δημ. Πασχάλη: «Χίου Δανιήλ» Ἀθήνα 1929. Ἱστορική μονογραφία ἀναφέρει τὸ πῶς βρεθῆκε τὸ χέρι τοῦ Ἀγ. Διονυσίου μας στὴν Ἀνδρο, ὅπου διατηρεῖται ἀκόμη στὴ μονὴ τῆς Παναχαράντου.

— Ἀπ. Μαγγανάρη: «Τὸ ταξίδι». Ποιητικὴ συλλογὴ μὲ πρόλογο τοῦ Τέλλου Ἀγρα. Ἀθήνα 1924.

— Angello Ottolini: «Foscolo» (Ἀπὸ τὴν Collana di brevi monografie), Milano, 1928, lire sei.

— Μ. Βάλσα: «Ἡ ἀγωνία». Σκηνικὴ δράση σὲ τρεῖς πράξεις. Ἔργο βραβευμένο σὺν Καλοκαιρινοῦ δραματικὸν ἀγῶνα τοῦ 1923. Ἀθήνα 1929.

— Διον. Καλογεροπούλου: Βιβλιογραφικὴ συμβολὴ εἰς τὰ περὶ Ἀλβανίας 1771—1929.

— Θράσου Καστανάκη: «Ἡ χορεύτρια κοντεσσίνα Φελιτσιτά κι' ἄλλα διηγήματα». Ἀθήνα 1929, δεύτερη ἐκδόση.—Δραχ. 30.

— Nicolas Eghinitis: «L'âme de la Grèce», μὲ εἰσαγωγὴ τοῦ κ. Ἀλεξ. Φιλαδελφῶς. Μιλάει γιὰ τὴν Ὑδρα, Κρήτη, Τήνη, Κύθηρα, Κέρκυρα, Ζάκυνθο, καθὼς καὶ γιὰ τοὺς θησαυροὺς τοῦ Ἄθω καὶ Μυστρά.

— Μχ. Π. Πετρίδης: «Ἐξάστιχα» Σειρὰ Α' (1923), Σειρὰ Β' (1926).—«Ἡ νέα μας ποίηση». λογοτεχνικὲς μελέτες. Ἀθήνα 1925.—Οἱ τωρινοὶ μας λογοτέχνες, σύντομοι χαρακτηρισμοί. Ἀθήνα 1927.

— Carlo Brighenti: «Dionisio Solomos». Elogio di Ugo Foscolo con introduzione e note di Carlo Brighenti. Ferrara 1929.

— Carlo Brighenti: «Uomini della Grecia moderna.—Lorenzo Mabilis», Ferrara 1928.

— De Simone Brower: «Dall'occulista» Racconto di Demetrio Vikelas. Versione con proemio.—Napoli MCMXXIX.

— Γεωργ. Δελή: «Ἀπάνημα βράδια». ποιητικὴ συλλογὴ, Ἀθήνα 1927, δρ. 30.

— Ἀγγελικῆς Χατζημιχάλη: «Υποδείγματα Ἑλληνικῆς διακοσμητικῆς, μετὰ ἐπεξηγηματικῶν προλόγων, 26 πινάκων καὶ 274 σχεδίων καὶ εἰκόνων». Ἐκδόσεις Πυρσοῦ, Ἀθήναι 1929, δραχ. 100.—Τὸ θαυμάσιο αὐτὸ ἔργο τῆς μοναδικῆς ἑλληνίδας θαυμάζεται δλοένα ἀπ' ὅλον τὸν κόσμον καὶ δίκαια δίνει στὴ συγγραφέα του τίτλους εὐγνωμοσύνης μὴς τέχνης ἀγνὰ ἑλληνικῆς κι' ἀσύγκριτα ὡραίας, ποὺ φανερώθηκε χάρις στὴν ἀκούραστη ἐργασία της πολλῶν χρόνων καὶ στὸ καλλιτεχνικὸ της ταλέντο.

— S. Th. Lascaris: «L'Academie Ionienne. Un institut litteraire a Corfou sous la domination Napoleonienne».—Paris, 1925.

— Γρηγορίου Ξενοπούλου: «Ὁ κατήγορος», ἀθηναϊκὸ μυθιστόρημα.—Ἐκδότης Ι. Κολλάρος, Σταδίου 50, Ἀθήναι 1929.—(Κριτικὴ στ' ἄλλο φύλλο).

— Δημ. Πασχάλη: «Ἡ Ἀνδρὸς ἦτοι ἱστορία τῆς νήσου Ἀνδρου ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς».—Γόμος Α', Ἀθήναι 1927, δρ. 150.—(Σελ. 731, σχ. 8° μὲ 70 εἰκόνες καὶ 6 φωτοτυπικοὺς πίνακες).

— Α. Α. Κ.: «Ὀνειρα», τέσσαρα διηγήματα μὲ διακοσμήσεις τοῦ Ἐκτορος Δούκα: Ὠραιότατη ἐκδόση (Πυρσοῦ).—Ἀθήναι, 1929, δρ. 50.—(θὰ κριθεῖ στ' ἄλλο τεῦχος).

— Μελέη Νικολαΐδης: «Δύο ἄσπρα γυνὰ χέρια» κι' ἄλλα διηγήματα.—Ἀθήνα, 1929, (θὰ κριθεῖ στ' ἄλλο τεῦχος).

## ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ & ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ

— Στὸ «Journal des Hellènes» (20 Ὀκτ.) ἐν ἄρθρῳ τοῦ René Puaux: «Hagiographie Grecque» γιὰ τοὺς ἁγίους Στυρίδωνα, Ἰάσωνα καὶ Σωσίπατρον τῆς Κερκύρας.

— Στὴν «Ἰθάκη» (Ἰθάκης) λεπτομερὴς περιγραφή τῶν ἐντυπώσεων τοῦ ξένου τύπου σχετικῶς μὲ τίς ἀνασκαφές τῆς Ἰθάκης καὶ τὴ θεωρίαν τοῦ κ. Οἰκονόμου, μὲ περιλήψή της.

— Στὸ «Flambeau» τῆς Θεσσαλονίκης τέσσερα ἔξοχα ποιήματα τοῦ Λαζ. Βελλέλη ἐμπνευσμένα ἀπὸ δύο gobelins τοῦ Albert Museum τοῦ Λονδίνου.

— Στὸ «Τελώνειον» Ἀργοστολίου προκηρύσσεται διαγωνισμὸς πρὸς σύνθεσιν

ῥιμου πρὸς τοὺς Κεφαλλῆνες ποὺ πολέμησαν στὸ Λάλα, καθὼς κι' ἄλλος γενικώτερος στοὺς Κεφαλλῆνες ἥρωες τοῦ 21.

— Στὴν «Εἰκονογραφημένη» τοῦ κ. Βρατσάνου (Μάρτιος) μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς ἐθνικῆς ἐορτῆς ἐνδιαφέρουσες λεπτομέρειες γιὰ τίς οἰκογένειες Μανρομιχάλη, Ρούφου, Χατζηκυριάκου ποὺδρασαν στὴν ἐπανάσταση.

— Στὸν «Ἑθνικὸ Κήρυκα» (Νέας Ὑόρκης-Ἰούλιος) «Στὴν κοιτίδα τῆς Ἑλλ. δόξης. Στὸ Μεσολόγγι μὲ τὸ Βενιζέλο» τῆς κ. Μαριέττας Μινώτου. Στὸ τεῦχος Ἰουλίου ἐν' ἄρθρῳ τοῦ Μπάμπη Ἀννίνου «Υπατία, ἡ σοφὴ Ἀλεξανδρινὴ Παρθένος» ποὺ μιλάει γιὰ τὴν Ἀθήνα τῆς νεανικῆς του ἐποχῆς.

— Στὸν «Τηλέγραφο» Πατρῶν (25 Αὐγούστου) «Πότε καὶ πῶς εἰσῆλθε ὁ Χριστιανισμὸς εἰς Κεφαλληνίαν καὶ Ζακύνθον». Στις 24 Αὐγ. περιγραφή τῆς ἐορτῆς τοῦ Ἀγ. Διονυσίου στὴ Ζάκυνθο.

— Στὸ «Νεολόγο» Πατρῶν (2 Σεπτ.) ἐνδιαφέρονσα περιγραφή τῆς ἱστορικῆς Βαράσοβας (ἀρχαία Καλυδὼν) ἀπὸ Μακ. Ἀθαν.—Πληροφοροῦμαστε πῶς ὑπάρχουν Βυζαντινὲς ἐκκλησίαις ἀριστουργήματα, ποὺ τίς ἔχουν οἱ χωρικοὶ γιὰ μάντρες. Τὸ Κράτος, αὐτὸ τὸ θαυμαστὸ Κράτος ἂς ἐπέμβει.

— Στὴν «Ἀυγὴ» Πειραιῶς, ἑκτατο φύλλο «Ἡ παράστασις τῆς Ἀντιγόνης τοῦ Σοφοκλέους στὸ δημ. Θέατρο Πειραιῶς».—Ὁ καθηγητὴς ἐξετάζει τὸ ζήτημα τῆς ἠθοποιίας στίς τωρινὲς παραστάσεις ἀρχαίων δραμάτων μὲ τρόπον ἐπιστημονικόν.

— Ἀπὸ τὸν «Ταχυδρόμο» τῆς Μυτιλήνης μαθαίνουμε πῶς στὸ Παρίσι μερικοὶ ἀμερικανοὶ ἑκατομμυριοῦχοι σκοπεύουν νὰ ἱδρῦσουν μουσικὴ σχολὴ γιὰ νὰ ἐμπόδισουν τὸ μαρρασμὸ τῆς ποὺ βασιλεύει τελευταία στὴν Εὐρώπη.—Στὴ Μυτιλήνη ἱδρύεται καὶ βιβλιοθήκη ὑπὸ τὴν ἐποπτεία τοῦ Νομάρχου.

— Στὸ «Φιλελεύθερο» Ζακύνθου, «Ἡ ἀπολογία μου» τοῦ κ. Α. Ἀβούρη, σχετικῶς μὲ τὴν περίφημη ἀπώλεια τῶν πρακτικῶν τῆς δημαρχιακῆς ἐκλογῆς.

— Στὴ «Νέα Ἑστία» (1 Αὐγούστου) ἓνα πολὺ ὡραῖο ἀνέκδοτο ποίημα τοῦ Καρυωτάκη, σκιαγραφία ἀπὸ τὸν Κ. Παράσχο τοῦ ποιητῆ Ρ. Φιλόρα ποὺ δημοσιεύονται στ' ἄλλο φύλλο ὡραιότατα ποιήματα. Στὸ ἴδιο φύλλο ὁ Δημ. Καμπούρογλος ἀρχίζει τὰ πολὺ ἐνδιαφέροντα ἀπομνημονεύματά του. Στὸ τεῦχος 1ης Σεπτ. τρία ποιήματα τοῦ Μαρ. Σιγούρου. ἄρθρο τοῦ Χρυσάφη γιὰ τὴν Ἰσλανδικὴ λογοτεχνία κτλ.

— «Ἡπειρωτικὰ Χρονικά». Ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρον τὸ τελευταῖο τεῦχος τοῦ λαμπροῦ ἐπιστημονικοῦ τούτου συγγράμματος. Σημειώσουμε: «Νέος Κουβαράς», σημειώσεις τῆς ἱστορίας τῶν Ἰωαννίνων, Ἡπειρωτικὰ ἀνάλεκτα, βιβλιογραφία Ἡπείρου καὶ Ἀλβανίας, πλοῦτος λαογραφικὴν παραδόσεων Ἀρτης, περὶ τῆς συνθηματικῆς γλώσσης τῶν Γύφτων τῆς Ἡπείρου. Πατριαρχικὸν Σιγύλλιον (ἀπὸ τὸν Δ. Ζακύνθου) κτλ.

— Στὴν «Ἐλευθερία» Κερκύρας (23 Αὐγ.): «Οἱ νέοι ἐπιστήμονες» ἄρθρο ἐναντίον τῆς μαλλιαρῆς, τῶν νέων καὶ τῆς υπερβολῆς, ποὺ φέρνει τὴν ἀθεΐα καὶ τὸν κομμουνισμὸ: Παλλίδας, Τριβώλης, Σοφριανός... Θεοτόκης κτλ.

— Στὴν «Πνοή» (Σεπτ.): Ἐν ὡραῖο ποίημα τοῦ Σικελιανοῦ, ἄλλα τῆς Μαρ. Πολυδούρη καὶ Ρίτας Μπούμη, διηγήματα, ἓνα σατυρικὸ ἄρθρο τοῦ Βάλσα, βιβλιοκρισία τῶν «Ζακυνθινῶν Ἀγρολούλουδων» κτλ.

— Στὴν «Ἑλληνίδα» (Σεπτ.): «Ἡ Ἑλληνὶς ὡς ἀγρότης» τοῦ Κ. Φαλταΐτες, «Τὰ διδάγματα ἐνὸς συνεδρίου» τῆς Α. Γαϊτάνου-Γιαννίου κτλ.

— Στὴν «Ἀλεξανδρινὴ Τέχνη» (Ἰούλιος) τρία ποιήματα τοῦ Καβάφη, ἓνα τοῦ Ἀγ. τοῦ Ἀγ. Παπαϊωάννου, περὶ τοῦ Βρισιμιτζάκη, μὴ μελέτη τοῦ Σπύρου Ἀννίνου «Ὁ Lorenzo Stecchetti ἦταν ἄθεος», βιβλιοκρισίαις κτλ.

— Στὴν «Ἑλληνικὴν Ἐπιθεώρηση» (Ἰούλιος) ἐξακολουθεῖ ἡ κριτικὴ τοῦ Καλοκαιρινοῦ διαγωνισμοῦ ἀπὸ τὸ Λάσκαρι.

— Λάβαμε τὸ πρῶτο τεῦχος τοῦ Πειραικικοῦ περιοδικοῦ «Ὁ Διανοούμενος», περι-

ΙΑΚΩΒΟΣ ΤΕΙΧΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ

ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

έχει μιὰ αξιόλογη μελέτη τοῦ Μιχ. Πετρίδη, ποιήματα Πορφύρα, Θεοχάρη, Ρίτας Μπούμη κτλ.

— Στὸ «Ἐλεύθερο Βῆμα» (20 Αὐγ.) κριτικὴ τοῦ Φώτου Πολίτη γιὰ τὰ «Ζακυνθινὰ Ἀγρολούλουδα».—Τὴν 1η Ὀκτωβρίου ἐν ὥρατῳ ἄρθρῳ τοῦ Μελά γιὰ τὸν Ψυχάρη.

— Γιὰ τὸν Ψυχάρη ἔγραψε κι' ὁλόκληρος ὁ ἀθηναϊκὸς τύπος.

— Στὴν «Πρόοδο Πατρῶν (6 Ὀκτ.) μιὰ ὥραία νεκρολογία τοῦ Γ. Ἀθάνα, «Μνημόσυνο τοῦ Ψυχάρη».

— Γιὰ τὸν Ψυχάρη ἐτοιμάζει εἰδικὸ τεῦχος ἡ «Νέα Ἑστία» καὶ ἡ «Πρωτοπορία».

— Στὰ τελευταῖα φύλλα τῆς «Italia Letteraria» (Ἰουλίου-Αὐγούστου), μακροσκελέστατη ἀκόμα περιγραφὴ τῆς τωρινῆς θεατρικῆς κίνησης τοῦ Βερολίνου ἀπὸ τὸν Ἀλβάρο, ὅπου μαθαίνομε πὼς κυριαρχεῖ τόσοσ ρεαλισμὸς στὰ ἔργα πού παιζονται ὥστε ὁ Ζολὰ νὰ θεωρεῖται ρωμαντικός!

— «La Vita Internazionale» (Αὐγούστου) πλοῦσια ἐπισκόπηση τῆς τωρινῆς κατάστασης τῆς Εὐρώπης.

— Στὸ «Libri del giorno» (Αὐγούστου) ἄρθρο τοῦ V. Piccoli «Samarzia» σχετικὸ μὲ τὴν ἀπαγόρευση τοῦ Δεοπάρντι ἀπὸ τῆ Σοβιετικῆν ἔνωση.

— Στὸν «Pégaso» τὸ περιφημὸ περιοδικὸ τοῦ Ojetti, ἓνα πολὺ πρωτότυπο διήγημα «i gatti», «Giulio Salvatore e la conversione del Manzoni» μὲ πολλὰς πληροφορίες γιὰ τὴ ζωὴ του στὸ Παρίσι μὲ τὴν Enrichetta Blondel, ἀφθονὸς πλοῦτος πνευματικῆς κίνησης κτλ.

— Στὴν «Europa Orientale» (Μάιος-Ἰούνιος): «Russia e Ucraina» βαθυστόχαστη ἱστοριογραφικὴ μελέτη τοῦ Eug. Onatsky.

— Στὸ «Libre» (Ἰούν-Ἰουλ.) κριτικὴ τοῦ τρανοῦ ἑλληνιστῆ L. Roussel γιὰ τοὺς «Πεζοὺς δρόμους» τοῦ Παλαμᾶ.—Ἐπίσης γιὰ τὴ «Νεοελληνικὴ σύνταξη» τοῦ Ζαοζάνου κτλ. Πολὺ ἐνδιαφέρον τὸ τεῦχος Σεπτεμβρίου. Διαβάζομε ἀπάντηση τοῦ Roussel στὸ ἄρθρο τοῦ M. Fischer στὸ «L'Œuvre» τῶν Παρισίων.—Παραδέχεται πὼς στὴν Ἑλλάδα εἶναι πάνω ἀπὸ 300 καλοὶ συγγραφεῖς ἀνάμεσα στοὺς ὁποῖους λάμπει ὁ μεγαλύτερος ποιητὴς τῆς Εὐρώπης (Παλαμᾶς).—Ἑπαινετικώτατα κρίνεται ὁ «Πανηγυρικὸς τῆς Ἀγάπης» τοῦ Ὁμήρου Μπεκέ, ἡ μετάφραση τῆς Noailles ἀπὸ τὴν Μυρτιώτισσα, τὸ ἄρθρο τοῦ Ἀγρα στὴν «Πνοή» γιὰ τὸν Μορέας, καὶ ὅλες οἱ τελευταῖες ἐκδόσεις.—Ἀληθινὰ τὸ ἔργο τοῦ κ. Roussel εἶναι ἡρωϊκὸ καὶ τὸ «Libre» ἀξίζει τὴν ἐγνώμοσύνη τῶν ἑλλήνων συγγραφέων.

— Κεῖνοι πού νοσταλγικὰ θυμοῦνται τὴν ἀγνὴ καὶ παραγωγικὴν ἐποχὴ τοῦ «Νουμᾶ», μὲ χαρὰ τοὺς τὸν εἶδαν νὰ ξανακεῖται ἀπὸ τὸν Πάνο Ταγκόπουλο. Τὸ πρῶτο τεῦχος περιέχει ποιήματα Μαλακάση, Παλαμᾶ, Ρήγα, Γκόλφη ἀνέκδοτα γράμματα τοῦ Χατζόπουλου. Ἐν ἄρθρῳ τοῦ Γ. Κασιμπάλη πάνω σὲ ὅ, τι εἰπώθηκε ἀπὸ τὸ Νομάρχην μας Θέμο Ἀθανασιάδην στὴ διάλεξη γιὰ τὸ Σολωμό. Συμφωνοῦμε μὲ τὸ «Νουμᾶ» πῶς, ὁ κ. Roussel εἶναι ἓνας πού ξεχωριστὰ πρέπει νὰ ἐπαινεθῇ.

μας γράφει ἀπὸ τὴ Γῶμη πὼς ἡ περιφημὴ πινακοθήκη τοῦ ἀκατοῦστῆς τελευταῖα ἀπὸ τὸ θαυμάσιο καὶ ἱστορικὸ πορτραῖτο τοῦ Φάσκολου, τὸ καμωμένο στὰ 1813 ἀπὸ τὸν Fabre, καὶ πού γιὰ 111 χρόνια βρισκόταν στὸ Λονδίνο.

## ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Γ'. ΤΟΜΟΥ



## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ Γ'. ΤΟΜΟΥ

Ἐλευθερίου Βενιζέλου Παράφρασις Θουκυδίδου Δ'. . . . . Σελ. 100, 149

### ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Μικὴλ Ἀβλίου Στὸ γρύλλο	Σελ. 7
Μιχ. Ἀργυροπούλου. Τὸ πόδιμα, Ὁ ἴσκιος τῆς Ἀγάπης	» 103
» » Τὸ δαχτυλίδι	» 153
Teodoro Briceos. Ἀπὸ τῆς «Torture della Sfinge» (μετάφρ. Ἀναστ. Σκιαδαρέση)	» 18
» » A Marietta Minotto	» 118
» » Ἀπὸ τῆς «Torture della Sfinge» (μετάφρ. Ἀναστ. Σκιαδαρέση)	» 124
» » A Marietta Minotto (μετάφρ. Ἀναστ. Σκιαδαρέση)	» 163
Arnaldo Cervasato Ντάντες (ὑμνος) μεταφ. Μαρ. Μιν.	» 54
Henrik Heine Ἰντερμέτζο (μετάφρ. Ἀναστ. Σκιαδαρέση)	» 107
» » » 168	
José-Maria de Heredia Ἀντώνιος καὶ Κλεοπάτρα (μετάφρ. Γιάννη Χιδιόγλου)	» 84
Κώστα Δρακόπουλου, Κάποια νυχτιά	» 17
» » Τὰ προικιά τῆς Χρυσοχέρας	» 117
K. Π. Καβάφη Ἐν πορείᾳ πρὸς τὴν Σινώπην	» 45
M. Καλλοναίου Κάποιοι στίχοι—Βαρκαρόλα.	» 124
N. Πετιμεζᾶ—Δαύρα Ὀνειροπολήματα	» 56
» » Τὸ σούρπωμα	» 68
Giacomo Leopardi Ἡ πρώτη ἀγάπη (μετάφρ. Μαριέττας Μινώτου)	» 176
Ἀπ. Μαγγανάρη Μονοτονία	» 172
Σίμου Μενάρδου Τετράστιχα	Σελ. 4, 153
Σουϊγκέ Μαέττα Τὸ χιόνι (μετάφρ. Ἀναστ. Σκιαδαρέση)	Σελ. 107
Jean Moréas Pleurer un peu (μετάφρ. Γέλλου Ἀγρα)	» 50
» » Ἀπὸ τάνεκδοτα (μετάφρ. Ἀναστ. Σκιαδαρέση)	» 107
Μυρτιώτισσας Στὴν κυρία Ἀσπασία Χαλκοκονδύλη	» 7
» » Τετράστιχα	Σελ. 75, 76
Ρίτας Μπούμη Ἀπ' τὰ «Τραγούδια στὴν Ἀγάπη»	Σελ. 13, 26, 50, 76, 132, 160
Comtesse de Noailles Κήπος κοντὰ στὴ θάλασσα (μετάφρ. Μιχ. Στασινόπουλου)	Σελ. 114
Κωστὴ Παλαμᾶ Novissima Verba	» 97
» » Ἡ χαρὰ σου	» 145
Μίμη Πομόνη Τριολέττο	» 177
Henri de Régnier Ὑδάινος ἴσκιος (μετάφρ. Μιχ. Στασινόπουλου)	» 167
Ἀγγέλου Σημηριώτη Νοσταλγικὸ	» 69
Ἀγγέλου Σικελιανοῦ Virgo potens	» 89
Σωτὴρ Σκίλη Σὲ μιὰν ἀμαρτωλὴ	» 33
Lorenzo Stecchetti Σονέττο (μετάφρ. Εἰρήνης Δεντρινού)	» 55
Μαρίνου Σιγούρου Τὸ πρῶτο φιλί	» 1
» » Φῶς καὶ σκοτάδι	» 114
Μάρκου Τσιριμώκου Γέλοια	» 65
» » Ἡ Σταχτοπούτα	» 159
Παν. Τζαννετάτου Μαγδαληνὲς χωρὶς μετάνοια	» 133
Ραμπιντράναθ Ταγὸρ Λυρικά Ἀφιέρωματα (μετάφρ. Ἀν. Σκιαδαρέση)	» 172
Ἀκίκο Ὑόζανο Βουνά (μετάφρ. Ἀναστ. Σκιαδαρέση)	» 107
Παύλου Φλώρου Στὸν αὐτοκράτορα Μαξιμιλιανό	» 133

### ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Μαριέττας Μινώτου Ἐξω ἀπ' τὴ ζωὴ	Σελ. 20
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛ. Τὸ παρατεταμένο	» 22
Γεωργίου Πολιτάκη Τὸ καράβι	» 114
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ Χρ. Χρηστοβασιλῆ Πλατάνου κηδεῖα	» 69

## ΜΕΛΕΤΕΣ

Μ. Βάλσα Τὸ Ἴόνιο Θέατρο . . . . .	Σελ. 14, 51, 66, 104, 154
Διον. Ζακυθηνοῦ Νεοελληνικά Προβλήματα . . . . .	Σελ. 2
Θράσου Καστανάκη Μιά συνομιλία γιὰ τὸ Γαλλικὸ Ρομάντζο . . . . .	» 164
Σ. Θ. Λάσκαρη Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση ἐν τῇ Γερμ. Λογοτεχνίᾳ . . . . .	» 108
Μαριέττας Μινώτου Βενετσιάνικη Ποίηση . . . . .	» 85
Ν. Μουμουτῆ Ἡ Ἀγάπη τοῦ Μπραντιέ πρὸς τὴν Ἑλλάδα . . . . .	» 168
Κωνστ. Ράδου Αἱ Γυναῖκες τῆς Ἐπανάστασος . . . . .	» 34
Ν. Β. Τομαδάκι Ὁ Σολωμὸς καὶ ἡ Γλῶσσα μας . . . . .	Σελ. 4, 46, 81, 127, 161
Θ. Σ. Τζαννετάτου Πειρατικὲς Ἐπιδρομὲς στὴν Κεφαλονιά . . . . .	Σελ. 8
Ἀλεξ. Φιλαδελφέως Ἡ πινακοθήκη Λοβέρδου . . . . .	» 76
Ἀγγελικῆς Χατζημιχάλη Ἑλληνικὴ Λαϊκὴ Διακοσμητικὴ Τέχνη . . . . .	» 118

## ΔΙΑΦΟΡΑ ΑΡΘΡΑ

Θεοδ. Βελλιανίτη Ὁ Βενιζέλος ὡς Μεταφραστὴς τοῦ Θουκυδίδη . . . . .	» 99
Β. Βεκιαρέλλη Ἀπὸ τὴν ζωὴν τοῦ Βενιζέλου . . . . .	» 146

## ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

Εὐθ. Κουρούκλη Δοξασιές περὶ ψυχῆς στὴν Κεφαλλονιά . . . . .	» 175
Ἀγλαίας Κυρμιζάκη Τὸ μαῦρο ριζικὸ (Κρητ. Παράδοση) . . . . .	» 173

## ΓΝΩΜΕΣ

Β. de Brimont Γιὰ τὸ Φώσκολο . . . . .	» 1
Giuseppe Ceccherelli . . . . .	» 55
Louis Roussel . . . . .	» 55

## ΕΠΤΑΝΗΣΙΑΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Διον. Ζακυθηνοῦ Ὁρκαμοσιά πράκτορος τῆς Ρωσσίας ἐν Ἐπτανήσῳ κατὰ τὸ 1789 . . . . .	Σελ. 25
Διον. Ζακυθηνοῦ Τὸ Μελόδραμα τῆς Κερκύρας τὸ 1836 . . . . .	» 56
Διον. Παπαγιαννόπουλου Bibliographie Ioniennne . . . . .	» 186
W. Λαογραφία τῶν Ἰονίων Νήσων . . . . .	» 91
Δ. Παπαγιαννόπουλου Βιβλιογραφικαὶ σημειώσεις . . . . .	» 134
» Βιβλιογραφία . . . . .	» 178
» Ζακυνθία Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ . . . . .	» 90
Δημ. Φραγκόπουλου Ἰονικὸν Ἀριστεῖον Ἀξίας . . . . .	» 90

## Ἡ ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Μαριέττας Μινώτου Ἡ Ἰταλικὴ Φιλολογία καὶ οἱ Νέοι . . . . .	» 134
Παύλου Φλώρου Ἡ σύγχρονος Γερμανικὴ Φιλολογία . . . . .	»

## ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΣ

Μιν. Κριτικὴ «στὰ Διηγήματα» τοῦ Στρατῆ Μυριβήλη . . . . .	Σελ. 28
W. Κριτικὴ στὰ «Ἐύπνια δνειρα» τοῦ Χρονόπουλου . . . . .	» 60
Διον. Α. Ζακυθηνοῦ Κριτικὴ γιὰ τὸ «Ταμείον Ἐξαγορᾶς Αἰχμαλώτων» τοῦ Λεωνίδα Ζώη . . . . .	» 58
W. Κριτικὴ γιὰ «τὸ Παιδί στὴν Ποίηση τοῦ Παλαμά» τοῦ Γεώργιου Κατσιμπαλή . . . . .	» 95
Ω*.* Κριτικὴ γιὰ τ' Ἀνιστόρητα τοῦ Μιχ. Ἀργυρόπουλου (Ρήγα Ραγιά) . . . . .	» 139
Μιν. Κριτικὴ γιὰ τὸ «Παρίσι τῆς νύχτας καὶ τοῦ Ἑρώτα» τοῦ Θράσου Καστανάκη . . . . .	» 140
W. Ἐθνικὴ λογοτεχνία (Γιάννης Σκαρίμπας) . . . . .	» 186
W. Βυζαντινὰ κείμενα . . . . .	» 186
W. Δελτίον Ἀκαδημαϊκοῦ Ὁμίλου . . . . .	» 186

## ΙΟΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΛΙΜΙΤΕΔ

Ἡ ἀρχαιοτέρα τῶν ἐν Ἑλλάδι Τραπεζῶν  
Ἰδρυθεῖσα τῷ 1839.

—οο—

Κεφάλαια καὶ ἀποθεματικὰ Λίραι 850.000

Ἐξυπηρετήσασα ἐπὶ 90 ὅλα ἔτη τὸν Ἐμπορικόν, Ἀστικόν καὶ Ἀγροτικόν κόσμον τῆς νήσου.

## ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

Εἰς ταμιευτήριον μέχρι Δρ 100.000,

Εἰς τρεχ. Ἀ/σμὸν καὶ ἐπὶ προθεσμία ἀπεριορίστως.

Δάνεια ἐπὶ ἐνεχρῶν χρεωγράφων—Ἀγορὰ καὶ πώλησις χρεωγράφων εἰς τιμὰς χρηματιστηρίου—Δάνεια καὶ προκαταβολαὶ ἐπὶ ἐμπορευμάτων—Ἐκδοσις ἐπιταγῶν καὶ ἐμβάσματα ἐπὶ Ἐσωτερικοῦ καὶ Ἐξωτερικοῦ—Ἀγορὰ καὶ πώλησις ὧλων τῶν ξένων συναλλαγμάτων—Πᾶσα καθαρῶς τραπεζικὴ ἐργασία.

## ΕΤΑΙΡΕΙΑ "ΝΕΣΤΛΕ"

Γάλα Βλάχας, Γαλακτοῦχον Ἀλευρον Νεστλέ, Φαρίνα ΜΙΛΟ

—ο Διαρκὲς Παρακαταθήκη ο—

Παρά τῷ Ἀντιπροσώπῳ ΑΝΤΩΝΙῳ Δ. ΚΑΣΙΜΑΤΗ

## ROYAL EXCHANGE ASSURANCE

Ἡ πρώτη Ἀγγλικὴ Ἀσφαλιστικὴ Ἐταιρεία ΠΥΡΟΣ

Ἐργαζομένη ἀπὸ τοῦ 1720 μὲ Κεφάλαια ἰδικὰ τῆς.

Λίρας 18,000,000.

Πράκτωρ Δ. Β. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

## ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

Ἀνώνυμος Ἐταιρεία — Ἔτος Ἰδρύσεως 1893.

Κεφάλαιον Δρχ. 100,800,000, Ἀποθεματικὰ Δρχ. 221,800,000

## 96 ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

ΠΛΕΙΟΝΑ ΠΑΣΗΣ ΑΛΛΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

## 9 ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΝ ΤΩ ΕΞΩΤΕΡΙΚῳ,

(Ἐν Ἀμερικῇ, Ἀγγλίᾳ, Αἰγύπτῳ καὶ Κύπρῳ)

ΠΥΚΝΟΤΑΤΟΝ ΔΙΚΤΥΟΝ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΩΝ

ΕΚΤΕΛΕΙ: τηλεγραφικὰς ἐντολὰς ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως χρεωγράφων καὶ εἰς τὸ Χρηματιστήριον τῆς Νέας Ὑόρκης.

ΠΑΡΕΧΕΙ: πᾶσαν πληροφορίαν ἐν σχέσει μὲ τὰ Ἀμερικανικὰ χρεώγραφα  
Σύνολον Καταθέσεων τῇ 31 Δεκεμβρίου 1928 Δρχ. 2,500,000,000

ΣΤΙΣ 15 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Ο ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ Γ. ΚΑΛΕΡΓΗ

(ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 22Α)

θέτει εἰς κυκλοφορίαν τὸ θανμάσιον

# ΛΕΥΚΩΜΑ ΜΑΡΚΟΡΑ

ΤΗΣ

“ΙΟΝΙΟΥ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑΣ,,

Συνεργάζονται οἱ κ. κ. Μπάμπης Ἀννίνος, Βάλλας, Βουτυρείδης, Θεόδ. Βελιανίτης, Ρήγας Γκόλφης, Ἰωάν. Γρυπάρης, Στέφ. Δάφνης, Εἰρήνη Δεντρινού, Δ. Ζακυνθινός, Ἀριστοῦς Καμπάνης, Διον. Καλογερόπουλος, Θράσος Καστανάκης, Γ. Λαμπελέτ, Phileas Lebesgue, Μιλτ. Μαλακάσης, Σίμος Μενάρδος, Μαριέττα Μινώτον, Μυρτιώτισσα, Π. Νιρβάνας, Γρηγ. Ξερόπουλος, Κωστής Παλαμᾶς. Ζαχ. Παπαντωνίου, Διον. Παπαγιαννόπουλος, Ν. Πετιμεζᾶς Λαύρας, Μαρίνος Σιγοῦρος, Σωτήρης Σκίπης, Γερ. Σπαταλᾶς, Ψυχάρης.

Ἡ ζωὴ τοῦ ποιητῆ, ἡ ἐποχὴ του, τὸ ἔργο του, ἡ Ἑπτανησιακὴ σχολή, ἀναλύεται ἀπὸ τοὺς ἱκανότερους καὶ εἰδικότερους Ἕλληνας λογοτέχνες.

Στὶς 120 πολυτελεῖς σελίδες του θὰ περιέχει ἀκόμα τὰ καλύτερα ποιήματά του καὶ ἀριστουργηματικὲς μελανογραφίαι τῆς Κερκύρας ἀπὸ τὸν Sargent.

—= Θὰ τιμᾶται Δραχ. 12. =—



Οἱ συνδρομητὲς τῆς «Ἰονίου Ἀνθολογίας» θὰ τὸ λάβουν μὲ ἔκπτωση 50 ο/ο, ἐκτὸς τῶν ταχυδρομικῶν.

Ζητήσατέ το ὅλοι ἢ γράψατε στὸν ἐκδότη

Γ. ΚΑΛΕΡΓΗ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ  
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ